

„Érted vagyok”

(Exodus 3,14)

**Közösségi
és családi
folyóirat**

**I. évf. 3. szám
1990. szept.— okt.
29,— Ft**

Az újság és az ÜZENET

Van egy olyan reményünk, hogy egyre többen akarják majd kézbevenni ezt a lapot. De ígérjük, hogy mi az olvasók kegyeiért semmit nem teszünk. Nekünk ennél a lapnál sokkal fontosabb az ÜZENET. Az a rögeszménk, hogy meg kellene hallani és fontolóra kellene venni azokat a hangokat, amelyek évezredek távolából jönnek és arról szólnak, hogy mitől lesz élhető az élet itt a Földön. Valami zsidó ács is beszélt ilyesmiket úgy kétezer éve.

Most, amikor a tankokból számítógépeket kovácsolnak a világ hatalmasai, hogy átmentsék magukat a Vízöntő kor-szakba és újabb ezerévekig uralkodják az emberi önzés a másik emberen, meg kellene próbálni ekevasat gyártani.

A hardver, a kemény erő, hatalom, gépezetek kora lejárt. Lágyabb dolgok kellene nekünk. Csak annyi, hogy beszél-gessünk azzal, aki mást akar, mint mi. Finom, érthető stílus-ban, odafigyelve arra, amit mond. Hátha kiderül, hogy ugyanazt akarja, mint mi, csak más nyelven beszél. Esetleg beszédhibás. De attól még rendes ember a maga módján. Fordító szoftverekre van szükség. (Szegény Názáreti, ő is fordítani akart nekünk, de a követői összekülönböztek azon, hogy az ő szavait hogyan kell fordítani...)

Reménytelen vállalkozás? Felesleges? Minket nem zavar az, hogy kétezer év alatt is csak keveset értett meg az emberiség az ÜZENETből. Tovább keressük a megértés kulcsát. Nem veszítjük el a türelmünket és nem nyúlunk hardverekhez, hogy erővel formáljuk át a valóságot a ma-gunk képére. De annyira naivak sem vagyunk, hogy azt gondoljuk, megtalálhatjuk az egyetlen, örök szoftvert, azt a programot, amivel bármikor, bárki megnyerhető. Mert igaz, hogy az ÜZENET ugyanaz tegnap, ma, holnap, de az ember egyedi és még ráadásul változhat is. Keressük az ÜZENET lényegét és azokat, akik ugyanezt akarják.

Él bennünk a remény, hogy erre fel lehet építeni — nemcsak egy újságot, hanem egy életet is.

Önkormányzás

Önkormányzás a Bokorban

A Bokor teljes autonómiával rendelkező közösségek egysége. Hogyan lehetnek autonóm közösségek egymással egységben? Olyan kötelekek útján, amelyek nem sérítik a közösségek autonómiáját. Melyek között?

a) A közösség **szabad döntése**, amellyel akarja vagy elutasítja más közösségek felhívását az egységre.

b) A közösség **szabad információigénye**, amelyet rendszeres formában kielégíthet azokkal a közösségekkel, amelyekkel egységben akar lenni. A rendszeres és kölcsönös információáramlásnak az eszköze: a közösségek képviselőinek időszakos találkozója, amelyet leghatékonyabban a közösségek választott képviselőinek piramisba szerveződése biztosít. Az információk oda-vissza áramlanak a piramis alapja és csúsa között.

c) A közösség **szabad együttműködési készsége**, amiben együtt akar működni a többi közösséggel.

d) A közösség **elfogadja**, hogy a közösségi tagok 2/3-os egyetértése alapján a közösség szabadon **választott vezetője nyilatkozhat a közösség nevében**. Ennek megfelelően a közösségek választott képviselőinek 2/3-os egyetértése alapján a választott vezetők választott képviselői nyilatkozhatnak a Bokor nevében. Az egyet nem értőknek nem kell azonosulniuk a nyilatkozat tartalmával, formájával, tényszerűvel; szabadon közlést tehetik a maguk különvéleményét.

e) A közösségek saját **anyagi eszközeikkel szabadon rendelkeznek**. Szabadon döntenek tehát arról is, hogy támogatják-e anyagilag a képviselő testületeknek a Bokor szolgálatára végzett munkáját.

Önkormányzás a társadalomban

Ha azt akarjuk, hogy a társadalom is autonóm közösségek szabad szerveződéseiből álljon, alkalmazzuk a fentieket a társadalom egészére!

a) A lakóhelyi (területi) egységek közös feladatai elvégzésére megválasztják a maguk képviselőit. Lakóhelyi egységekből indulunk ki, mert az élet funkciói jobbra a lakóhelyhez kötődnek, s a munkahelyi szerveződések egy sajátos magyar úttal megoldhatóak (ld. 3/d!). A közösségek méretét nem lenne szerencsés előre megszabni, mert ezzel eleve beépítenénk bizonyos előfeltevéseket, holott az önkormányzás éppen azt jelenti, hogy az emberi találékonyság a már bevált formák ismeretében teljesen szabadon működhesen. Az alapegységek szintjén legalább két embert, s legfőképpen a még egymást személyesen számon tartani képes emberek sokaságát jelölhetnénk meg szélső határokként. Az egyes képviselői szintekre megválasztottak létszámát pedig a hatékony döntéseket biztosító méretnél kell tartani, ami a szervezés szakemberei szerint legfőképpen 10-12 fő. Ez jó közelítéssel megadja az alapszint és a Centrum között kialakuló decentrumok szintjeinek számát is.

b) A választott képviselők közül és képviseltek közül álló alakulatok szabadon döntenek, hogy milyen információk kapcsolatokat építenek ki a magukhoz hasonló alakulatokkal.

c) Arról is szabadon döntenek, hogy milyen alakulatokkal és miben vállalnak akcióegységet.

d) Szabadon döntenek arról, hogy választott képviselőikkel képviseltesk-e magukat a több helyi alakulatot egybefogni hivatott különféle szintű decentrumokban — parlamenti jelleggel.

e) A Centrum, a szabad, országos szintű képviselőválasztás erejében működő államhatalom a parlament által megszavazott egyenes és közvetett adók formájában behajtja az állam polgárain azokat a költségeket, amelyekbe a Centrum léte és szolgáltatásai kerülnek.

Magyarország, 1990-ben

Mi hát a teendő, ha a fenti elveket jelen tényleges helyzetünkben meg akarjuk valósítani?

a) Nem kell előre akár törvény, akár rendelkezés formájában meghatározni a lakóhelyi egy-

ségek alapján létrejövő alakulatok jellemzőit, mert ezeknek az alakulatoknak megteremtő polgárok kreativitásából kell kiforrniuk, kialakulniuk az öntörvényű fejlődés és az őket érő információk erejében és hatására.

b) Nem kell megijedni a zűrzavartól, mert az államapparátus így is képes a maga szolgáltatásainak és adóbeszedéseinek működtetésére. Az élet ma is folyik, bár sokak szerint hatalmi vákuum van. A választásokon váltsuk le — vagy, ha megérdemlik — erősítsük meg a kinevezett vezetőket, és az általunk választott vezetőkkel közöljük, milyen módon képzeljük el közös dolgaink intézését a jövőben, milyen új ötleteink vannak lakóhelyi gondjaink megoldására, milyen anyagi és időforrást várhatunk az egyes feladatok megoldásában tőlünk. Annyit vegyünk át a tanácsok eddigi mindent felölöl funkcióiból, amennyit feltétlenül szükségesnek tartunk, és hagyjunk teret a többi fokozatos, szabad kialakulásának.

c) Amire haladéktalanul szükség van: az önkormányzás lehetővé tétele, azaz a hatalomban lévő kinevezettek eltűnése a helyi választások következtében.

d) Az 1956-os forradalom talán legnagyobb örökségéhez (munkástanácsok) hűsége, ezen a ponton meg kellene előzünk az európai fejlődést. A tőke birtokosa — bárki legyen is — tőkét ad a munkához, a tőke kamatozása reményében. A munkát végző munkavállaló pedig nemcsak azzal szolgálja a maga megélhetését és a tőkés hasznát, hogy dolgozik, hanem azzal is, hogy megválasztja azokat a személyeket, akiknek az irányítása mellett a saját munkáját a leghatékonyabban tudja végezni. Az eddigi európai (és világ-) képlet: az egyik oldalon a tőkés és a vállalatvezetőség, a másik oldalon a munkás és a szakszervezet. Az előrelépés ez lenne: az egyik oldalon a tőkés és a maga tőkéjével, a másik oldalon a munkás a saját munkavezetőjével. Így főlősleges a szakszervezet, mert van munkástanács, amelynek megbízott képviselője a vállalatvezetőség. Az elgondolás közösségteremtő és vállalkozás-élénkítő hatású lehet, a munkások-mérnökök vezető-szervező vállalkozóikkal együtt állnának szemben a tulajdonossal, saját érdekükben is a leghatékonyabb személyi összetételű és szervezeti felépítésű komplex 'brigádokat' alkotva.

A kinevezési technika elhalása a jövőben

Ma még nem látható, hogy a Centrum mikor és hogyan jut majd el arra, hogy ne kinevezések útján kormányozzon. Ahhoz, hogy valaha eljuthasson erre az állapotr, minden, a Centrumnál kisebb szervezeti egység életéből ki kell iktatni a kinevezés technikáját, amely a múltban, a jelenben és a jövőben is az uralkodás bevált eszköze. A szolgálat (minisztérium) világába akkor jutunk, ha feladatra társulásaink során csak az általunk megválasztott személyek irányíthatnak minket. A kinevezés kedvez a kontraszelekciónak. A választás kedvez a szelekciónak. A Bokor a saját életében nem ad helyet a kinevezésnek.

Meddig mehetünk el?

Valaha a KIO (Keressétek az Isten Országát!) ötödik könyvében arról álmodozott a szerző, hogy „...Isten népe elfogadhat... a társadalom irányításában bármely olyan közfunkciót, amelyre megkérjük megválasztják annak ellenére, hogy ismerik jézusi elkötelezettségét és annak tartalmát. Elfogadhatja, amennyiben ennek a funkciónak a betöltése nem kívánja meg tőle, hogy olyasmint adjon a császárnak és polgártársainak, ami szembeállítja őt jézusi elkötelezettségével. Fegyverrel nem harcol a különböző politikai rendszerekkel és ellen, de azon a politikai rendben belül, amelyben él, a maga Jézus szerint tájékozódó, nem hatalmi jellegű magatartásával

A szeptember végén helyhatósági választás, és az ezt előkészítő önkormányzati törvény szorosabban kapcsolódhat mindennapi életünkhöz, mint a tavaszi parlamenti választások. Ezúttal már valóban és közvetlenül rólunk van szó.

A Bokor katolikus bázisközösség alapítója — Bulányi György — a szerkesztőségnek címzett levelében foglalta össze, hogyan látja ezeket a kérdéseket a Bokor eddigi életének tapasztalatait is figyelembe véve.

D. Jenő

törekedhetik (és törekednie is kell, ha módja van rá), polgártársai életét emberibbé tenni.”

Ez az álom ma minden eddiginél közelebb került a valósághoz. Amíg a parlamenti választáskor szorongva figyeltük egyes testvéreink szereplését (csak nehogy bekerüljenek, mert esküt kell tenniük, hatályos törvényeket kell megszávnuk), most sokkal kedvezőbb a helyzet. Nem szankciókkal fenyegető törvényeket kell hozni, hanem a köz javára kell dolgozni, azokkal és azokért, akiket ismerünk. A lehetőség adott, akár új, evangéliumi ötletekre (karhatalom vagy bírságolás helyett hogyan érthetünk szót külön polgártársainkkal), akár a tanúságtételre, hiszen lelkiismeretünket még választóinknak sem adjuk át, s ha Isten becselete a tét, szépen megköszönjük a bizalmat.

* (A szerkesztőség több tagjának véleménye szerint az önkormányzat hatalmi jellegét ez az utolsó bekezdés erősen alábecsüli. — a szerk.)

Meddig szolgálat, mettől (szolgálatnak nevezett) uralkodás?

Keresztényként pozícióban?

Az emberibb irányításért valószínűleg többet lehet tenni egy magasabb pozícióban — mondja a 'józan' ész. De Jézus az evlági ország vezetői magatartását uralkodásnak nevezte, annak ellenére, hogy ezek az uralkodók jövevőknek mondatják magukat (vö. pl. L 22,25-26). Mielőtt elfogadjunk egy pozíciót, vagy egyáltalán versenybe szállunk érte (pl. az önkormányzati választásokon — a szerk.), gondolkodjunk el: hogyan ítélté meg, hogy egy pozíció még szolgálat, vagy már uralkodás?

A ranglétra a rabszolgától a királyig majdnem folytonos, csak egy minőségi ugrás van benne: valakinek vagy van beosztottja, vagy nincs. De ezen a gondolaton kívül is lehet még támpontokat találni. Egy állás még lehet nem-uralkodás, ha az ember

— szegény és irgalmas marad (nem baj a nagy fizetés, ha a nagyját az éhezőknek adja);

— elutasítja azt a reprezentációt, ami képmutatással teszi szolidaritását a szegényekkel;

— szelíd és hasznos marad (nem alkalmas evlági szankciókat, valamint fűrást, nyálást, képmutatást, hazudozást; s az ideje nem csoportérdekek küzdelmeire, fűrásk kivédésére megy);

— életében nem kerülnek túlsúlyba a dolgok a személyekkel szemben;

— fő gondja a szeretettel nevelés marad (és marad ideje az ehhez szükséges tanulásra, közösségre, imára stb.);

— nem mulasztja el a tanúságtételt az eretnkség és lázítás vádjával állam-egyházilag meggyilkolt Krisztusról (akit ma éppen ellenkező értelemben divat emlegetni — a szerk.).

További és még konkrétabb támpontokkal bizonyára tud szolgálni kinek-kinek az egyéni lelkiismerete.

(Részlet a Töprengések a bémunkáról című, 1980-ban készült szamizdat tanulmányok a pozíciókról szóló 8.4. pontjából)

Kérdezzük meg a jelölteket

Adél-londoni kerület, Sutton tanácsa nyilatkozott, miért felelős és mit akar tenni. Érdekes az önkormányzati jelölteket ez alapján is tesztelni. Íme a jegyzékük:

Védeni, fejleszteni a nyílt tereket, növényzetet, vizeket. Környezeti nevelés. Küzdeni a (víz-, levegő- stb.) szennyezés és a zaj ellen. Segíteni az anyagok újrahasznosítását. Előljárni jó példával a tanács épületeiben, pl. energiatakarékossággal. Támogatni a megújuló energiaforrások használatát. Elősegíteni a növényvédőszeres és műtrágyák felelős, minimális használatát. Megvédeni a lakosságot a veszélyes és mérgező anyagoktól. Elősegíteni a helyes táplálkozást, fellépni a káros adalékanyagokkal szemben és tudósítani ezekről a lakosságot. Javítani a tömegközlekedésen és a rokkantak, gyalogosok és kerékpárosok lehetőségein. Támogatni a kertészkedést.

Mindezen célok érdekében új tervezési politika, a közösségi részvétel elősegítése a megvalósításban és együttműködés a mozgalmakkal. Mérték és nyilvánosságra hozni a környezet állapotát. Pl. ölmérések az iskolák környékén, ivóvíz és tavak vízminősége, gépkocsik kibocsátása, tűzgyújtások, milyen palackokat árusítanak stb.

(London Environmental Bulletin, Gaia-sajtó-
szemle)

**Hogyan
takaríthatsz meg
energiát
te magad?**

Használj **energiahatékony** berendezéseket (pl. fluoreszkáló világítótestek). Kerüld a túlfűtést. **Hőszigeteltesd** a lakásod. **Állítsd be jól** a fűtőrendszert. **Ültess fákat** az otthonod körül (védenek a hideg szelektől és a nagy melegtől). **Közeledj kerékpáron** vagy tömegközlekedési eszközön. Amikor nélkülözhetetlen, használj jól beállított és üzemanyag-hatékony autót. Keresd az autón való **megosztás** lehetőségeit. Forróvíztárolódat takard le hőszigetelő takaróval. Edényed ne legyen kisebb, mint a főzőlap. Zuhanyozz fürdés helyett. **Ne vásárolj** túlságosan becsomagolt holmit. **Hasznosítsd újra** a papírt, műanyagot, üveget, ill. segítsd elő azt. (*The New Road, Gaia-sajtószemle*)

Zöld lesz-e az önkormányzatunk?

Szeretettel köszöntjük a 2000. oldalát elért Gaia-sajtószemle szolgálatot!

1983 szeptemberében indították az ELTE Természetvédelmi Klub alapítói: Pásztor Erzsébet, Görög György, S.A. és György Lajos (a Sajtószemle szerkesztője). Akkoriban még nagyon kevés környezeti vonatkozású írás jelent meg a magyar lapokban (még annál is kevesebb, mint pl. az ideai választások előtt). A 'Sajtószemle' különleges értéke a széles körű nemzetközi lapfigyelés, olyan anyagok közlése, amelyek magyarul egyébként nem hozzáférhetők. A másik nagyon szimpatikus jellemzője, hogy érdeklődésének homlokerében áll a filozófia, etika és a harmadik világ. Mivel csak 80 példányban jelenik meg, az „Érted vagyok” (melynek főszerkesztője 1985 óta dolgozik a Sajtószemlével) egyik hivatásának érzi annak legfontosabb gyöngyszemeit a szélesebb olvasóközönséghez eljuttatni.

A piacgazdaság nem megoldás a szocializmus csődjére! Ugyanis a piacgazdaság nem vet számot a források korlátozott voltával. Herman Daly megkérdőjelezi, hogy a közigazdaságtan egyáltalán tudomány-e. Hiszen a tudomány a természetet próbálja megérteni, a közigazdaságtan ezzel szemben modelleket alkot és tanulmányoz, amelyek legtöbbszörnek semmi köze a természethez és ezért katasztrófába visz. Például a világ népessége, így élelmiszerszükséglete 30 év alatt megkettőződik. A 'szokásos' megoldás erre a mezőgazdasági iparosítása. De 30 év múlva elfogy a világ olajkészlete és ennek hiányában az egész gazdaság, a mezőgazdasági termelés is elcsúsz. Nyilvánvaló módon a világ legtöbb nemzetének a célja a népesség csökkentése és a meg nem újuló erőforrások egyre csökkenő használata. Semmiféle piacgazdaság nem képes áremelkedések révén visszaállítani a növekedő emberiség forrás-alapjait! (*The Ecologist*)

Ökológiai gazdaságtant kezdenek oktatni a Svéd Tudományos Akadémián, a Sienai, az Ottawai és a Marylandi Egyetemen. A hagyományos közgazdaságtan ugyanis hallgatlagosan feltételezi a források és a környezet teherbírásának korlátatlanságát, a Földet a jelen nemzedék tulajdonának tekinti. Az ökológiai ökonomia tudósai szerint a technológia nem tud megmenteni az ökológiai katasztrófától. Nincs más út, mint a népesség növekedésének és a források kimerítésének lassítása. (Science)

A jégkorszakok kutyafülék voltak az elmúlt két évtized fajokra gyakorolt hatásaihoz képest. Nemcsak a fajokat pusztítottuk el, hanem az egész evolúciót — mondja William Lonway, a New

York Zoological Society igazgatója. (*Der Spiegel*)

Miután a „kicsi vagy koci” vita eldőlt, és a győztes továbbjutott a második menetbe, — most újból eredményt lehet hirdetni: az autók diadalmaszkodtak a fa vetélytársak fölött is. Ezzel megkezdődött az alternatívák harmadik és egyben utolsó fordulója: **Te? Vagy az autód? (Harang)**

A magyar erdők 21 %-a károsodott, ezen belül 7 % erősen. Másfelől általában rosszabb a helyzet: Jugoszlávia 32 és 10 %, Csehszlovákia 70 és 27 %, Lengyelország 49 és 20 %, Ausztria 29 és 4 %, NDK 44 és 14 %, NSZK 52 és 15 %, Olaszország 51 és 19 %, Franciaország 23 és 7 %, Nagy-Britannia 64 és 25 %. (Sanasilva — Waldschadenbericht 1989)

Hogyan figyelmeztessük a köbükunokáinkat a halálos veszélyre? Az atomtemetők még tízezer év múlva is veszélyesek lesznek, de addig a mai figyelmeztető táblák olvasása feledésbe merülhet. (Gondoljunk az alig pár ezer éves egyiptomi hieroglifákra vagy sumér rovásírásra.) Nyelvészek és régészek próbálják kitalálni, mi legyen a jel. (*Nature*)

Az évekig tartó trehányság okozta az NDK vegyipara történetének legnagyobb balesetét a Buna művekben febr. 9-én. Felrobbant egy karbidot készítő kazán: 5 ember meghalt, 23 súlyosan megsebesült. A kazának 27 éve mentek felújítás nélkül a megengedhető 7 év helyett. Éppen febr. 8-án hoztak döntést 4 kazán leállításáról a 12 közül. Másnap a többi nyolc közül robbant az egyik. (Der Spiegel)

(folyt. a köv. oldalon)

A Családi Jogok Nemzetközi Egyezménye

dokumentumának kidolgozására vonatkozó felhíváshoz csatlakozunk.

Az ENSZ 1994-ben a világ figyelmét a CSALÁDra kívánja irányítani.

Szükségesnek tartjuk, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezetének közgyűlése 1994-ben — nemzetközi együttgondolkodás, együttműködés eredményeként — elfogadja a Családi Jogok Nemzetközi Egyezményét.

(A közösségek nevében csatlakozókat kérjük, hogy a taglétszámot is szíveskedjenek feltüntetni.)

(Az aláírásokat az „Érted vagyok” szerkesztősége összegyűjti és továbbítja a felhívás kezdeményezőihez.)

Olvasható név

Cím

Aláírás

Zöld lesz-e az önkormányzatunk?

(folytatás az előző oldalról)

Mi, gazdagok tízszer annyi energiát fogyasztunk. Az emberiség háromnegyed része él a harmadik világban, ahol az egy főre eső energiafogyasztás tizede az ipari országokénak. Borzasztó következményei vannak az ilyen mértékű energiatermelésnek, -fogyasztásnak: savas esők, globális fölmelegedés, nukleáris hulladékok, füstköd, olajszennyezés. Los Angelesben minden családnak évi 2400 dollárba kerül csak a füstködcsökkentési program. (Resources)

362 könyvelt üzemzavar volt az 55 francia atomerőműben 1989-ben. (Der Spiegel)

Piszkos fortélyokkal lassítja az alternatív energiák kutatását az atomlobby Angliában. (The Ecologist)

Erőszakmentes tiltakozás egy USA-atomerőmű ellen. 1976-ban New Hampshire államban a seabrooki atomerőmű építésének kezdetekor a Clamshell Szövetség 18 tagja behatolt az építési területre. Birtokháborításért fogházbüntetést kaptak. Erre 188-an cselekedtek hasonlóképpen, őket is letartóztatták. 1977 áprilisában már 1414 tiltakozót tartóztattak le, akik két napig ott táboroztak. Az erőmű mégis felépült, tíz év késéssel, 7 milliárd dollár költséggel. Most az üzembe helyezés engedélyezése körül folyik a küzdelem. Az erőszakmentes tiltakozás folytatódik. 1989 júniusában 627 személyt tartóztattak le. A szövetség tagjai kapcsolatba léptek a szovjet tiltakozó mozgalmakkal, amelyeknek az utóbbi időben több szovjet atomerőmű bezárását ill. meg sem építését sikerült elérniük. (Ecologia Newsletter)

A megoldás az energiafogyasztás csökkentése, az energiahatékonyság növelése. 1 dollár energiahatékonysági beruházás hétszer annyit ér a fölmelegedés ellen, mint 1 dollár atomerőműberuházás. A Föld fölmelegedését 50 %-ban az energiacélállítási, 13 %-ban az erdők pusztítása, 12 %-ban a mezőgazdasági és 25 %-ban az ipari levegőszennyezés okozza. (Ecoforum)

Energiatahatékonyságban Svédország az első a világon, de még képes az atomenergia megszüntetése és (az energiatermelésben) a széndioxid-kibocsátás harmadával csökkentése mellett ol-

csóbbá tenni az áramot és felével bővíteni a termelését. Hogyan? Jobban kell dolgozni, takarékosan kihasználni az energiát. Felhasználni a biotüzelőt és a természetes gázt. A szegény országok, ha kikerülnek a gazdagok melléfogásait, tízszeresére növelhetik gazdasági tevékenységüket az energiafelhasználás növelése nélkül. Az USA, amikor erre hangsúlyt tettek (1979 és 1986 között) hétszer annyi plusz energiához jutott megtakarításból, mint bővítésből. (IFDA-Dossier)

Kinek a közös jövője? Bírálják a Brundtland-jelentést. „Miért kellene elhinnünk, hogy mindazok, akik ma a hatalmat birtokolják, meg akarják változtatni a világot?” (G.A. Alstad, norvég aktivista) A felelősökről sose beszélnek. Ruby Dunstan a Lytton indián csapatból: „Az üzlet nem fogja és nem is képes biztosítani a bolygó túlélését. A fenntartható fejlődés (a Brundtland-jelentés kulcsfogalma) az életre vonatkozik, nem a gazdaságra. Az UNCED-terv megerősíti Dél függését és ezen függés környezetromboló jellegét, növeli a déli elit hatalmát a társadalom felett.” Északon azt hiszik, hogy a bajok megoldhatók technológiai újításokkal. Az ipar, a kormánypártok és a tudósok „új szövetsége” ezzel akarja manipulálni az NGO-kat (Non-Governmental Organisation, kormányoktól független szerveződések — a szerk.). De azok nem hiszik el, hogy azonos érdekei vannak egy ENSZ-hivatalnoknak és egy Sri Lanka-i halászmesternek. (The Ecologist)

A növekedés nem használ a szegényeknek és ellentétes a fenntartható fejlődéssel. A Brundtland-jelentés belső ellentmondása, hogy épp a környezeti gondokat okozó növekedéssel és bővítéssel akarja megoldani a környezeti gondokat. Újra értékelni kell a nem fizetett, elsősorban a női és a háztartási munka lényegi szerepét az egész emberi gazdaságban. (IFDA-Dossier)

A Dél országaiiban épülő Hilton-szálló idegen tervek alapján készül, idegen építésszek vezetésével, idegen igazgatók üzemeltetik, idegen vendégeket fogad és a hasznát is idegenbe viszik. Csak a dekoráció, a munkások, a hulladék és a környezet pusztulása helyi. (Magyarországra is ez vár? — a szerk.) (IFDA-Dossier)

Az ózonréteg védelme már 1970-ben fölmerült, amikor nagy magasságokban repülő szállítógépeket terveztek. 1974-ben megállapították, hogy a CFC-k rongálják a sztratoszféra ózonját. 1981-től az ENSZ előkészített egy ózonvédelmi

megállapodást. 1985-ben észlelték az első ózonlyukat. Végre 1987-ben aláírták a montreáli egyezményt, mely szerint 1999-ig fokozatosan felére kell csökkenteni a CFC-termelést. (Mint a lajhár, prédává válunk, mielőtt igazán ráébrednénk a veszélyre? — a szerk.) (Resources)

90 millió kocsli-légkondicionáló működik az USA-ban (majdnem annyi, mint hűtőszekrény). Mivel a kocsik hőszigetelése igen gyenge, ezek olyan teljesítményűek, mint egy ház légkondicionálása. Tízszor annyi freont tartalmaznak, mint egy hűtőszekrény s attól eltérően a kocsie még ereszt is. Ilyesmik miatt gyártanak évi 1 millió tonna CFC-t Földünkön. (Valley News)

A Fehér Ház szerint 'ej, ráérünk arra még', ezzel szemben — bár a 41 országból megkérdezett 1500 tudósból csak 330 válaszolt —, a tudósok 90 %-a szerint azonnal csökkenteni kellene a széndioxid-kibocsátást. Az emberi eredetű üvegházhatást 60 %-ban a szén-dioxid okozza, amelynek lebomlási ideje 120 év. (Science)

Minden, az atomfegyverben érdekelt vállalatot kitiltottak Oakland városból (Kalifornia). Azonban a bíróság alkotmányellenesnek nyilvánította a döntést. Vannak más atommentes városok is, de kevésbé szigorúak. (Nature)

A leselejtezett számítógép veszélyes hulladék. Az NSZK-ban évente 6500 tonnára számítanak, törvényt alkotnak róla. 6 márkáért vásárolják vissza mázsáját. Eljárást dolgoznak ki a benne levő húsféle nemesfém visszanyerésére. (Magyarországon a Sajtószemle szerkesztősége átveszi a selejtgépeket.) (Computer Panoráma)

Ólom a gyerekek festékében — riasztott a hongkongi Friend of Earth (A Föld Barátai). A tubus 38 %, a festék 4 % ólomot tartalmazott. Az európai határérték 1 %. (FOE Link)

Hétezer nagy, hetvenezer kisebb darab űrszemét kering a Föld körül. Óriási sebességük miatt még a kis szemcsék becsapódásai is kárt okozhatnak az újabb eszközökben. (Természet Világa)

(A Gaia-sajtószemle szolgálat 157-162. sz. alapján)

Mozgalom indult a Budapest XVI. ker.-i Naplástól védetté nyilvánításáért. Érdemes a példát követni mindenfelé! A tapasztalatokat szívesen átadja a szervező (cím a szerkesztőségben).

Az Emberi Jogok Nyilatkozata kijelentette, hogy a gyermekek különleges gondoskodásra és segítségre tarthatnak igényt. Ezért az ENSZ 1989. évi közgyűlése elfogadta a Gyermekek Jogairól szóló egyezményt.

A család jogai azonban csak következtetve olvashatók ki az emberi és a gyermeki jogokból. Pedig a családnak — mint a társadalom alapvető, természetes elemi egységének —, meg kell kapnia a szükséges jogokat és feltételeket ahhoz, hogy hivatásának eleget tehesen a családtagok és a társadalom javára. A család tagjainak emberi és gyermeki jogait elsősorban maga a család védelmezheti.

(A felhívás kezdeményezői — a Lindmayer család 9 tagja, a NOE és az Orsz. Családszövetség — által közzétett indoklás tartalmi ismertetése)

Bélyeg helye

„Érted vagyok”
szerkesztősége

Székesfehérvár

Pf. 148.

8002

Neveletlen felnőttek

Barackmagot törtek a kicsik a lépcsőn, s otthagyták a héjat. Nem takarítottuk el utánuk, mert akkor sose tanulják meg, hogy maguk után rendet hagyjanak. Óvelük szedettük össze, elmagarázva, hogy amikor meztláb szaladgálnak, fölsérti a talpukat.

Estefelé szeretünk a strandra lemenni, amikor már nincs hőség, nincs tömeg és nincs pénztár. A strand füve sűrűn tele van szeméttel. Pihenés helyett éberen kell figyelni, nehogy a totyogások, akik mindent a szájukba vesznek, a csikkekkal is így ismerkedjenek. A sörös ill. üdítő kupakok nemcsak a Murphy-törvény szerint, hanem súlyelosztásuk miatt is legnagyobb részt a peremükkel fölfelé várják a talpat. A barackmagokon darazsak lakmároznak, s ha valaki rájuk lép, végképp megtanulja, hogy civilizációnkban a fű nem meztláb sétálásra való.

Vajon a felnőtteknek mekkora hányada az, aki megrekedett öt éves szinten?

— iskolás —

A HARMADIK ÉVEZRED KÜSZÖBÉN

A német származású, Amerikában élő katolikus feminista-felszabadítási teológusnő a címben a Lk 7,35 alapján egy olyan teológia megteremtésének a szükségességére utal, amelynek istenképét a világ összes istenkereső embere, „minden gyermeke”, minden társadalmi elnyomottja is el tudná fogadni.

A tanulmány öt részből, mintegy öt epigrammából áll. Ezek a műfajnak és az alcímnek megfelelően — konkrét társadalmi példák által és a múlt történelmére visszaemlékezve, éles eszmei harcot indítanak a kisemmizettek érdekében. E. Sch. Fiorenza ösztönző mottóként a Gal 3,28-at is felhasználja („Nincs többé zsidó vagy görög, rab-szolga vagy szabad, férfi vagy nő...”), felidézve Pál apostol reagálását a maga korabeli nemzeti, társadalmi és nemi diszkriminációira. A szerző a kritikai feminista-felszabadítási teológia összefüggésében kidolgozott Biblia-interpretációjának modelljét is bemutatja, azzal a céllal, hogy a jelen „fajlemélettől, osztályharctól, szexizmustól, gyarmatosító militartizmustól strukturált társadalmában és a patriarchális elnyomás által” megmerevedett és megfélemlített egyházban bátor és módszeres kéttel, a „történelmi győztesek” (vagyis a hatalmon lévők) által diktált megfélemlítettségnek tűnő kategóriák felülvizsgálatával segítsen megengatni a megmerevedett struktúrákat.

A múlt és a jelen példái alapján igazolja a történelemhamisítás különböző formáit. A múltat idézve hivatkozik pl. arra, hogy Krisztus szenvedéstörténetének egyházi interpretációja szorosan összefonódott a zsidóellenességgel, s hogy a klasszikus megváltásmélt megalkotásakor a Fiát feláldozni kész Mennyei Atya nyilván a patriarchális társadalomszemlélet „kényúr-fogalmát” tükrözi. A jelen vagy a közelmúlt eseményei közül a sokak által abszolút pozitívnak értékelt II. Vatikáni Zsinattal kapcsolatban pedig megjegyzi, hogy az a nők szempontjából egyáltalán nem mondható eredményesnek. Napjaink szinte észrevétlen történelemhamisítására világít rá két aktualitás felidézéseivel.

Az Amerika felfedezésének 500. születésnapjára lázasán készülőknek odamondva szomorúan konstatálja, hogy az őslakos indiánok számára ez az évforduló korántsem lesz ünnep, hanem az a tragikus évforduló, amely a milliókon elkövetett népirtásnak a kezdetét jelöli. A másik aktualitás a Tien-an-Man téri vérfürdő felidézése, amellyel kapcsolatban az amerikai beszámolók két-

Ezzel a címmel szervezett Nemzetközi Teológiai Kongresszust (1990 szept. 9-14, Louvain) a Concilium c. folyóirat. A vitaindítóknak felkért hat neves szerző tanulmányát a Concilium februári száma jelentette meg. Ezek közül a harmadikat (Moltmann) előző számunkban ismertettük. Most ismertetjük az első kettőt és a Bokor katolikus bázisközösség munkacsoportjának hozzászólását az első három előadáshoz. A második három előadás ismertetését és a hozzájuk való Bokor-hozzászólást következő számunkban közöljük. A hozzászólások német nyelven is hozzáférhetők a szerkesztőségben.

**Elisabeth Schüssler
Fiorenza**

„Minden gyermeke igaznak tartotta őt”: Harc, emlékezés és vízió

féleképpen nyilatkoztak, aszerint, hogy a kommunizmusról akarták-e lerántani a leplet, avagy saját üzleti érdekeiket tartották-e szem előtt. Itt a történelemhamisítás folyamatát minden kortárs tapasztalhatta. A következőt a szerző a Concilium kongresszusának címezi: szerinte a „történelmi győztesek” öntudata mutatkozik meg a választott címben („A harmadik évezred küszöbén”), mert a történelemnek Krisztus előtti és Krisztus utáni periódusokra felosztása megnehezíti a párbeszédet a nem-keresztényekkel, illetve életben tartja a keresztény előítéleteket és imperializmust. Pedig a Conciliumnak nagy szerepe lehetne abban, hogy — jó hagyományainak megfelelően — segítsen az előítéletek felszámolásában, valamint a társadalmak és egyházak legjobb erőinek összefogásában. Napjainkban már kirajzolódna a körvonalai egy úgynevezett világpolisznek, amely vagy demokratikus államszövetség, szelíd és békés „nagyamata-társadalom” lesz, vagy sajnos újra egy olyan patriarchális diktatúra, amely minden eddiginél nagyobb gazdasági és kulturális erőforrást biztosít majd egy törpe kisebbségnek, a többséget pedig kirekeszti a jogokból és a hatalomból. S a szerző jogalapokon állva a vallási és a társadalmi igazságosság problémáit összefüggésükben mutatja meg. Ebből az alapállásból követeli, hogy a Concilium és a kongresszus támogassa minden elnyomott felszabadítási harcot, és munkálkodjék egy sokszínű teológiai fórum létrehozásán. Hangsúlyozza azt a meggyőződését, hogy a jövő „sokszínű, ún. „szírvány-teológiának” elsősorban a nők jogainak biztosításáért kell munkálkodnia. Ez lehet csak minden további pozitív változás alapja. A Conciliumnak azért is kiemelkedő szerepe van a jövő munkálásában, mert a katolikus egyház jelenlegi etikája, amely vak engedelmességet, kritikátlan lojalitást követel a vezetők iránt, elveti a demokráciát, még az iszlám etikai elméletén és etikáján is alulmarad.

Tanulmányának további fejezeteiben a szerző a Gal 3, 28 hagyományos teológiai és

történelmi-kritikai egzegéziseit kissé nehézkes szaknyelven mutatja be, kiemelve, hogy valamennyi teológiai elfogultságban szenved, hiszen bár más és más érvekkel, de mindenképpen a jelenlegi struktúra szempontjából értelmezik a szövegeket.

A szerző részletesen ismerteti a Gal 3,28-cal kapcsolatos saját értelmezését is, amelyet szintén nem tekint egyedül érvényesnek, csak annyiban tart pozitívnak, hogy rekonstruálni próbálja azokat a fehér foltokat, amelyek kimaradtak a történelmi győztesek dokumentumaiból. Így megpróbálja pl. a nők, illetve az eseményekből és a hatalomból kiszorítottak helyzetét feltárni, de legalábbis igyekszik dekódolni a patriarchális, androcentrikus szövegeket.

B. Jánosné

1.

**ad Elisabeth Schüssler
Fiorenza**

1. 1. Jézusi feminista teológia

Nagy tisztelettel, érdeklődéssel és együttérzéssel figyeljük évek óta a feminista teológiának tulajdonképpen nemcsak a nők, hanem minden elnyomott érdekében folytatott küzdelmét, mert a kisemmizettek, a háttérbe szorítottak, a „nem-személyek” helyzete minden jóérzésű embertől — hát még a kereszténytől! — megkívánja, hogy tegyen érdekükben valamit. Jézus egyetemes szeretet-parancsa pedig egyenesen megköveteli, hogy ne bánjunk úgy a másik nemzet, a másik osztály, a másik nem tagjaival, ahogy nem szeretnénk, ha azzal a nemzettel, osztállyal, nemmel bántanánk, amelyhez mi tartozunk. Történelmi tapasztalataink szerint a diszkriminálás az a kezdet, amely előbb-utóbb gyilkosságot szül a diszkrimináltak és diszkrimináltak között rendre kialakuló harcokban-háborúkban. A nők diszkriminálásának is az izomerő-karhatalom egyenlőtlensége a közvetlen oka, miként a gyengébb nemzetek és osztályok diszkriminálásának is a hatalmon lévők erőfölénye az alapja. A diszkriminálást igazolni akaró ideológia tulajdonképpen csak másodlagos, melyet az erőfölény alapján fejlesztnek ki az erősebbek. A diszkriminálást főlészámolni akaró törekvés azonban a keresztény számára sohasem lehet fegyveres, hanem csak eszmei harc. Szeretnénk, ha a feminista teológia csak ezt az eszmei küzdelmet vállalná föl.

1. 2. Pánduliás feminista teológia

Az egyház jelenlegi hatalmi struktúrájában adott uralkodói kiváltságok Jézus elképzelésétől idegenek, akár férfiak, akár nők élvezik azokat. Jézus ugyanis egyetemes szolgáltra (pánduliára) tanított tanítványait, és a mindenkit szolgálást jelölte meg a „nagyválevés”, a „pozícióba jutás” egyetlen lehetséges útjának. Az Őt követő tanítványainak megtiltotta, hogy uralkodásra törekedjenek: „közöttetek ne így legyen!” (Lk 22,25). Jézus egyházában a férfi és a nő egyaránt szolgálni és nem uralkodni hivatott. Mivel a jelen gyakorlata sajnos mást mutat, ezért aztán a probléma kettős: egyrészt valóban meg kellene szüntetni a peremre szorultak diszkriminálását, másrészt azonban nem az a cél, hogy a hierarchia kiváltságait biztosítsuk a nők számára is, hanem az, hogy egyházon belül (és egyházon kívül) létrejöhjön a minden uralkodást és diszkriminációt elutasító teológia, amely közös alapját képezhetné a különböző teológiai centrumoknak.

A kelet-európai népek megtapasztalták, hogy az ember belső szabadsága nem a diktatúra függvénye. Nyugaton megtapasztalták azt is, hogy a demokrácia sem vezet feltétlenül a szubjektum belső szabadságához. A világpolisz polgárainak égetően nagy szükségük van rá, hogy kialakuljon egy olyan teológia (és vele párhuzamosan egy olyan gyakorlat is), amely lehetővé tenné az ember belső függését Istentől, és belső szabadságát az adott társadalmi—gazdasági—politikai rendszertől és a tömegkommunikációs környezettől. Persze ez a többközpontúnak feltételezett teológia csak akkor tudná a „felszabadítás lendületével elvégezni a kritikai interpretáció sokszínű munkáját”, ha a jézusi örömhírnek egyetemes hirdetési követelményét (A tanítványnak az a dolga, hogy másokat tanítvánnyá tegyen!) hangsúlyozná, s ha a diszkrimináltakkal való sorsazonosság vállalását, valamint a pánduliát helyezné az interpretáció középpontjába. Így ugyanis azok, akik jelenleg nemigen alanyai a teológiának (pl. a nők, a laikusok, a szegények, az elnyomottak), Isten népévé válnának eme új teológia mindnyájuk számára programot is adó hatására.

1. 3. A Bokor feminista gyakorlata

A Bokor közösségei egy ilyen uralkodás- és diszkriminációmentes teológiai megfontolás alapján igyekeztek az évek folyamán a maguk gyakorlatát és új struktúráját kialakítani.

Közösségeinkben a titkos választások alkalmával a legalkalmasabbság elve érvényesül. Csoportjainkban egyre nagyobb arányban laikusok (férfiak vagy nők) a vezetők. Nem ritka az olyan csoport sem, amelyben bár klerikus tagok is vannak, mégis nő a csoportvezető. A nők az Isten Országát építő munka minden területén funkciót tölthetnek be: így például elmélkedésekre és

előadásokra épülő lelkigyakorlatokat tartanak, s lelkiezető szerepkört is betöltenek. A kisközösségek koordináló szervében is vannak nők. Kezdetben ebben a koordináló testületben-képviselőben klerikus többség mutatkozott, ezért a választási rendszert megreformáltuk. Kikötöttük, hogy a 7 tagú testületben a férfiak és nők, a laikusok és a papok, valamint a fiatalok és az öregek egyenlő arányban szerepeljenek. Így bizonyos mértékig elvetettük a legalkalmasabbság elvét. Néhány éve azonban visszatértünk a megkötöttség nélküli választási gyakorlathoz. Az eredmény: újra a klerikus és a férfi többség alakult ki. Lehet, hogy a többszázéves beidegződést, hátrányos helyzetet nem lehetett 25 év új törekvéseivel főlátszólni, de az is lehet, hogy a nők szolgálatai elsősorban nem a vezetésben, hanem egyéb területeken jelentősek.

Közösségeinkben ugyanis a nagycsalád az eszmény. (Nem ritka az 5-6-8-10 gyermekes család, és kisebbségben vannak a magányos nők és férfiak.) A nőknek a családban betöltött szerepe nagyobb, mint a férfiaké. Ez elsődlegesen nem a történelmi diszkriminációk következménye, hanem úgy gondoljuk, folyik a teremtés rendjéből. A nő szerepe a családban idő- és munkaigényesebb, sőt, szeretetigényesebb is. Negyedszázados közösségi tapasztalataink alapján úgy látjuk, hogy a család is lehet egyházkonstituáló közösség, hiszen az Isten Országának nemcsak családon kívül, hanem családon belül is létrejöhet és növekedhet. Sőt, mintha jelenleg (de talán már az őskeresztények idején is!) a kereszténység növekedése legerőteljesebben a családok termékenysége által valósulna meg. Ezért — úgy gondoljuk — ki kellene dolgozni egy úgynevezett teologia familiarist, mely életteret és lehetőséget ad mindkét fél, sőt, a gyermekek által végzett szolgálat számára is. A Ter 1. fejezetének látásmódját valljuk, vagyis hogy a férfi és a nő együtt ember, ellentétben a Ter 2. fejezetével, ahol a nő csak „oldalborda”. A férfinak integrálnia kell az animát, a nőnek pedig az animust. A vezetés a családban részterületként megoszlik. Aki jobban szolgál egy bizonyos részterületen, az ott, abban a vonatkozásban vezető. Ez a vezetői felfogás családjainkban egyre inkább elfogadottá válik.

1. 4. Női egyetem

Ma úgy látjuk, hogy a nőnek elsősorban azt kell tanulmányai során elsajátítania, ami családon belüli feladatainak elvégzéséhez szükséges. Képességeinek megfelelően, tehát akár egyetemi és posztgraduális fokon is. Az emancipáció megnyitotta a nők számára az egyetem kapuját, de természetesen a „férfiegyetemét”, melyen azokat képzik, akiknek családon belüli leköötöttségük kisebb, mint a nőké, akik nap mint nap idejük java részét az otthonon kívül töltik — mégpedig egész felnőtt életük során. Úgy gondoltuk tehát, hogy meg kellene teremteni a „női egyetemet”, amelyen azok az ismeretek sajátíthatók el, amelyek a családon belüli munkát emelik fel a kívánt szintre. Három

évvel ezelőtt létre is hoztuk Bokrunk érdeklődő nőtagjai részére ezt az egyetemet, melynek programja nagyrészt humán és gyakorlati jellegű, míg a férfiegyetemek egyre inkább technikai túlsúlyt mutatnak.

Ez a „női egyetem”-konceptió nem zárja be a nőt a családba. Egyfelől kompenzálni hivatott a társadalmak humánkultúra-hiányát, másfelől pedig szolid alapját adja a nők családon kívüli érvényesülésének is. A férfiegyetem sokkal kevésbé, mert azok anyagát hiába sajátítja el a nő, ha az anyaság tíz-húsz esztendőre kikapcsolja a szakmai továbbfejlődésből. A női egyetem anyagában viszont e tíz-húsz esztendő alatt gyakorlati elmélyedésre van lehetőségük a nőknek. Tíz-húsz esztendő után pedig a családon túli társadalom egy sereg humán feladatában kiválóbb is lehet, mint a más irányú tanultsággal és gyakorlattal rendelkező férfi. Míg a férfiegyetem anyagában a nő eleve másodhegedűs, a női egyetem anyagában eleve a prímét húzza.

A női egyetem pozitív és negatív tapasztalatairól még korai lenne nyilatkoznunk. 1990 szeptemberében, az első kurzus befejezése után meg kell majd tennünk. Szeretnénk egy olyan feminista elmélet alapjait megvetni, amely feminista gyakorlatból indul ki.

1. 5. Gal 3,28

E gyakorlati beszámoló és javaslatok után még csak egyetlen gondolatot a Szerző tanulmányában nagyon jelentős hangsúlyt kapó Gal 3,28 értelmezésével kapcsolatban. A mi értelmezésünk szerint Pál ezen a helyen talán csak ennyit akart mondani: nem a törvény megtartása, hanem a Krisztusba vetett hit tesz megigazulttá; ez pedig nyitott lehetőség zsidó és görög, úr és szolga, férfi és nő előtt egyaránt. Az első ellentét tagadásával Pál a legérzékenyebb ponton sebezte meg a zsidó öntudatot, a második ellentétpár feloldásával pedig a pogányokét. A harmadik ellentétpár tagadásával pedig Pál egy közös, és talán még az előzőeknél is brutálisabb támadást intéz a hamis öntudat minden formája ellen, amikor tagadja mind a görög-római, mind pedig a zsidó társadalom elméletét és gyakorlatát, amelyek másodrendű lényként „értékelik” a nőt.

A Család Alapítvány aug. 24-26-i, gyümölcsöző román-magyar családi hétvégéjéről következő számunkban bőveges anyagot közlünk. Képünkön a háromszáz román család egyike, vendéglátójukkal.

A 64 éves dominikánus szerző Lyonban tanít dogmatikát. Az Egyház emlékezetét mint értékmegőrző és retrográd hagyományok együttesét elemzi, annak az alapvető kérdésnek a fényében, hogy van-e még valós alapja a mi hitünkben a keresztény remény történelmi hatékonyságának? Elemzésének gyakorlati csomópontjai: az egyházak pluralitása, a nemek szétválasztása, a hierarchikus formák fennmaradása, kulturális anakronizmus a teológiában, a magánerkölcs túlhangsúlyozása és a társadalmi morál idealizálása.

Először áttekinti a Jézus alapította egyház egyre sűrűsödő szakadásainak történetét, majd a kapcsolatok alakulását a nyílt háborútól a mérsékelt ellenségeskedésen át a jelenkori felekezetközi udvariasságba. Megállapítja, hogy a néhai dogmatikai nézeteltérések ma már jószérivel érthetetlenek, s még inkább érthetetlen, hogy miért az intézményi egyesülés lenne az egység záloga. Különösen merevnek tartja a katolikus fölfogást, amely csak más egyházak részéről lát okot a megtérésre. Az egységről csak fecsegünk, amíg evilági ellenségeinkkel egy asztalhoz ülhetünk, de az eucharisztikus lakomán nem vehetünk részt más egyházak tagjaival együtt.

Hasonlóan ideologikus és képmutató az a mód, ahogyan a nőkről beszélnek egyes katolikus személyiségek. Billuart szerint a nők alacsonyabbrendű lények, akiket ki kell zárni az egyház vezetéséből, a Gal 3,28 üzenete a mennyországra vonatkozik, ahol már csak angyalok lesznek, addig is ragaszkodni kell a férfiak előjogaihoz. II. János Pál sze-

Christian Duquoc: Kétértelműség az Egyház emlékezetében

rint a nők felsőbbrendű lények, lévén a szeretet valós szimbólumai, s mivel így már a mennyi közösséget elővételezik, lealacsonyítanák őket, ha a szeretetre még csak törekvő egyházi intézményekben szerepet kapnának. A szerző jogosan teszi föl a kérdést, vajon nem kellene mégis azokkal az intézményi szerepkörökkel „megterhelni” az immár felmagasztalt nőket, amelyekről megfosztották őket alacsonyabbrendűségük idején?

A nők csak akkor reménykedhetnek, ha az egyház hierarchikus szervezetében is bekövetkezik valamilyen változás. Ennek valószínűsége csekély, mert az egyház olyan elvi alapokra épül, amelyek az Istentől küldött Krisztus apostolainak mai utódait a „szent” kisugárzásában való részesedésük szerint tekintik vezetésre alkalmasnak, s küldetésének elhibázását látná abban, ha engedne a polgári társadalmakban divatos demokratizálódási törekvéseknek. Ugyanakkor gyakorlatilag súlyos helyzetet teremt a világméretű paphiány, s a lelkipásztori munkák oroszlánrészt végző laikusok teljes kirekesztése a vezetői döntésekből.

Az egyház hivatalos vezetőit éppoly kevéssé zavarja az időtlen érvénnyel kötelezővé tett hierarchikus felépítés és a demokratikus társadalmi berendezkedések közötti feszültség, mint a felvilágosodás nyomán

lábrakapott ateista agnoszticizmussal szemben kialakított kötelezően tomista gondolkodásmód és századunk teológiai kísérleteinek és válságainak „süketek párbeszédére” emlékeztető kapcsolattalansága. A pasztoralis kihívásokkal szemben tanúsított mozgáshiatalatlanság az igazság mai megfogalmazásainak keresése és a párbeszéd helyett a teológia szerepét a tanítóhivatal határozatainak magyarázatára szűkíti, s ezzel konzerválja anakronizmusát a mai társadalmak szemlém és tudományos kultúrájával szemben.

Az etikai kérdések területén is szembezőkö a hagyomány és a tekintélyelvűség uralma. A mindig csak homályosan megismerhető tartalmú „természettörvény” nevében eleve elutasítani minden új, az élet továbbadásával kapcsolatos gyakorlatot, azaz a veszéllyel jár, hogy elveszítjük magának a „természettörvény”-nek a pontosabb megismerési lehetőségét. Ez az eljárás nélkülözi az okosság erényét. Az egyház szociális tanításának a középkori céhekre és parasztságra építő utópiája sem a liberális kapitalizmus, sem a kommunista marxizmus társadalmi térdhódítását nem tudta megakadályozni. Mai változata a jogra épülő felelősség etikáját hangoztatva reményt keltő az emberi közösség problémáinak megoldásában, bár etikai idealizmusa kevésbé hatékony, mint az ipari társadalom valóságos helyzetével számot vető „zöld” ideológia.

A szerző azzal a reménnyel zárja tanulmányát, hogy az egyház felelős vezetői inkább az intézményes megújulást fogják lasztani, mint a jelen kihívásai nyomán elkerülhetetlen vitákat.

D. Jenő

2. 1. A katolikus egyház és az egyházak pluralitása

Az egyházak sokféleségének kérdésében síkra szállunk a pluralizmus elfogadása mellett. Úgy látjuk, amíg az egyházak kölcsönösen önmagukat tekintik Jézus tanítása egyetlen hiteles képviselőjének, nincs lehetőség a hiteles egységretörekvésre. Az alapvető kérdés így hangzik: miben kell az egyházaknak egységesnek lenniük? Válaszunk: a közös jézusi örökségben. Látásmódunk szerint ez az evangéliumi szeretetparancsot sennek társadalmi vetületét, az Isten Ország felépítését jelenti. Az Isten Ország a szeretet alternatív társadalma. Ennek ismertetőjegyei a következők: mindenkit felebarátunknak tekintünk, nem ismerünk társadalmi kiváltságokat, kenyeret adunk az éhezőknek, erőszakszervezeteknek nem vagyunk tagjai, és Jézus küldötteiként erről a társadalomról tanúskodunk. Ebben kell a különböző egyházaknak egységre jutniuk, emellett őrizték meg sajátosságaikat, sokszínűségüket, hiszen ezzel Isten kimondhatatlan gazdagságát tükrözik. Mindebből az következik, hogy az egyházak közötti egységet nem a szentségtani vonalon gondoljuk megvalósítani. A közös Eucharisztia-ünnepelés nem az egység megvalósítója, hanem lepecsételője.

2. ad Christian Duquoc

2. 2. Egyházrend

Szohasználatunkban gyakran azonosítjuk az egyház uralkodó rétegét Isten népével, az egyházzal. Hogyan szólhat és cselekedhet Isten népe nevében az uralkodó réteg, amely se nem bírja, se nem igényli Isten népének legitimációját? Jézustól semmiféle uralkodásra nem kaphatott megbízást, szekularizálódó világunkban pedig egyre kevésbé számíthat az államhatalom fizikai erejének támogatására.

Az egyházon uralkodó réteg azt hirdeti, hogy az üdvösségre vezető legbiztosabb út kapujának kulcsai nála vannak. Hirdeti, hogy az egyházi rend szentsége titokzatos és különleges módon biztosítja számára Isten segítségét, ezért alkalmassá válik az egyházi társadalom uralkodói feladatainak ellátására. Hogy Istennek ezt a különleges segítségét, amely emberek és tanok feletti fűletalkodásra képes, ki kapja meg, azt végső soron egyetlen személy, a római pápa dönti el teljes hatalommal. Ez a gyakorlat, amelyet a világi társadalomban diktatúrának neveznénk, erős kontraszelekcióhoz vezet, és feszültséget kelt az uralkodó réteg (hierarchia) és

Isten népe, sőt, még a hierarchia és az írástudók (teológusok) között is.

Az egyháznak ez a rendje csak azért állhat fenn, mert az uralkodó rétegnek vannak kinevezett hivatalnokai, akik elhiszik és képviselik, vagy legalább képviselik az előbbi hierarchikus elvet. Azért állhat fenn ez a rend, mert vannak laikusok, akik megfizetik az egyházi adót, s ezzel gyarapítják az uralkodók kezén lévő egyházi vagyont, és üdvösségük érdekében azonosulnak ezzel a renddel. Fennmarad ez a rend minden rendszerben, mert készségesen szolgál ki bármilyen államhatalmat, amely saját szövetségesevé teszi-kényszeríti mind a római, mind a helyi hierarchiát. De legfőképpen azért állhat fenn ez a rend, mert vannak áruló írástudók, akik azt tanítják, hogy ez a rend az egyetlen Isten által akart rend.

Teológiai konferencián vagyunk. A teológusoknak nem szabad ködösíteniük. Mondunk néhány tételt, amelyek nem ködösítenek:

1. Nincsenek ésszerű, de nem racionális állítások. Valami vagy ellentmondás, vagy nem az, és nincsen harmadik eset. Van, amit tudunk, és van a misztérium, de nincsen harmadik.

2. Szentelés és kinevezés által senkinek sem lesz közvetlenebb kapcsolata Istennel, mint a föl nem szenteltéknek, ki nem neveztéknek.

3. Nem képviselő az, akit nem választanak. Ki-kinek a képviselője, aki őt képviselővé tette. A püspök nem az egyház, hanem a pápa képviselője. A pápa nem az egyház, hanem az őt megválasztó püspökök képviselője. A pap nem az egyházközség, hanem az őt felszentelő és kiküldő püspökök képviselője.

4. Az egyetemes zsinatok azoknak a zsinatainak, akik a küldötteket kinevezik: a császár, a pápa, a püspökök zsinatai. Egyházi zsinatot csak az egyház képviselői tarthatnak. Az a szociológiai alakulat, amelynek nincs joga választott képviselővel zsinatot tartani, nem Isten által szabadnak és felelősnek teremtett, hanem infantilizált és megnyomorított emberek gyülekezete.

Fordulat attól várható, ha a teológusok tanítókból tanúkká válnak, ha kell, vértanúkká. Ha ködösítés nélküli fundamentáleteológiát írnak, ha készek az egzisztenciájukat feláldozni ezért. Ha tanítókból prófétákká lesznek, ha a felülről csinálás zsákutcájából a Szentlélek vezetésével kimenekülnek. Akkor majd a világ világosságának szánt jézusi egyház nem lesz 200 évvel sötétebb, mint evilág fiainak társadalma. Akkor majd Isten népe karizmatikus vezetőket választ, olyanokat, akik valódi pásztrok, akikben már szentelés előtt is nyilvánvalóan működik Isten Lelke. Olyanokat, akik szolgálni akarnak mindenkit szentelésük után is. Ezekre hallgat majd Isten népe. Ezeknek elmondja és megmutatja majd, milyen adományt, küldetést kapott az Úrtól. Az egyház vagyonából jóllaknak a szegények, s mind odasereglenek a templomhoz. Állandó zsinatban élnek majd, állandó kölcsönhatásban vezetők és vezetettek.

Isten népe már ma is csak a valós tekintélyekre figyel. Valós tekintélye nemcsak nőlen férfinak lehet, aki teológiát tanult, s abból él, hogy felszentelt kezeivel átváltoztat. A rátermettek gazdagon tagolt rétege lesz vezető, Isten népet pedig a csak Neki engedelmeskedők, a választott vezetők ráhallgatók alkotják majd. Nem infantilizált tömeg, hanem olyan sokaság, amely nem a belekeresztelkedés okán tartozik e néphez, hanem mert igaznak tartja az Evangéliumot, a közös jézusi örökséget, s ezért szolidáris minden emberrel, még ellenségeit is szereti, és közösséget vállal a közvetlen környezetében élőkkel. Autonóm közösséget, ahol a gondolkodás szabad s a kiközösítés veszélye nem félemlíti s korlátozza annak keresését, hogy itt és most mit is jelent kereszténynek lenni. Ezek a közösségek átszövik majd a társadalom szövetét, nem engedik szociális nyomorba süllyedni a sikerteleneket. Tartást, fegyelmező erőt és példát mutatnak életükkel, küldetésükkel. Nem fáradnak bele az új ismeretek megszerzésébe, hiszen tudják, hogy csak felkészülten mehetnek el a Föld határáig, hogy tanítványokat gyűjtsenek az Úrnak. Ezek a közösségek, behálózva a Földet és egymással tanácskozva hatást gyakorolnak a kívülállókra is, mert életük meggyőzően támasztja alá szavaikat. Soha nem lesznek többség, szerepük só és kovász, s a világ világossága.

2. 3. A katolikus egyház és a nemek szétválasztása

A női nem méltósága nem pápai nyilatkozatok függvénye, nem is a feminista küzdelmek eredménye. Emberi méltóságunk egyedül és a nemektől függetlenül transzcendens kapcsolódásainkra, eredetünkre és küldetésünkre alapozható. Túl azon, hogy az elemi szolidaritás szellemében tiltakozunk a nemi diszkrimináció minden formája ellen, föl kell fedoznunk a nők jelenlegi elnyomott helyzetében rejlő lehetőségeket, amelyekből kibontakoztatható egy, az eddigi feminista csatározásoknál eredményesebb stratégia.

Látásunk szerint egy igazi feminista elmélet olyan feminista gyakorlatból nő ki, amely nem a férfiak által kialakított és társadalmilag megbecsült tetteket funkciókat akarja meghódítani, hanem fölfedezi a nő sajátos értékeit, melyeknek tudatos vállalásával, ki-művelésével és az ezekre vonatkozó reflexióval megteremti azt az új világot, amelyet előbb-utóbb a férfiközpontú társadalom is észrevesz, és valóságos jelentőségének megfelelően értékeli. Néhány példa a lehetséges gyakorlati kiindulópontokra:

— a nők szerepe a háztartásban mint gazdasági egységben jelentősen befolyásolja az energia és anyagfelhasználás mennyiségét és minőségét, ezen keresztül a környezet állapotát;

— a nők szerepe a konyhában alapvetően meghatározza a társadalom táplálkozási szokásait, ezen keresztül a társadalom általános egészségi állapotát, és a kapcsolódó éleliseripari és mezőgazdasági termelési módszereket, és így a környezet állapotát is;

— a nők szerepe elsődleges a gyermeknevelésben, azaz a következő generáció eszméi, értékorientációs, és társadalmilag bevésett kialakításában;

— a nők szerepe alapvető a férfiak rivalizálási területeinek és eszközeinek meghatározásában, ezen keresztül a társadalom munka-pihenés, szórakozás-önművelés, életszínvonal igényeinek kialakításában.

Nem dicsekvésként említem, hanem a példa kedvéért, hogy a Bokor már évekkel ezelőtt fölismerte: a nőknek nem arra van szükségük, hogy a férfiak által kreált, többnyire életidegen és technikai jellegű egyetemi fakultásokon bizonyítsák versenyképességüket, hanem létre kell hozniuk saját női egyetemüket, amely a sajátos női szerepek és feladatok egyetemi szintű ismereteit s elméleti alapjait adja számukra. Bázisközségünk létre is hozta az ilyen alapon szerveződő „női egyetemet”.

Az család, társadalmi és egyházi élet szemléletének sem androcentrikus, sem feminista változata nem megfelelő út az Isten Országába. A mérce itt csak a szeretet művében végzett ön- és környezetalakítás foka lehet. Ami a kiváltságokat és rangokat illeti, batorság lenne azt várni, hogy egy férfiközpontú szervezet önmagát ássa alá. Ehelyett a valóság talaján állva létre kell hozni azokat az új funkciókat, szerepköröket és méltóságokat, amelyek követik a valóságos emberi

teljesítményeket minden kiváltság nélkül. Ezekben máris jól láthatóan szerephez jutottak a nők is, pl. kisközösségi csoportok vezetésében, egyének lelki vezetésében, a Bokor Női Egyetem és a Bokor Teológiai Tanfolyam oktatási programjában, teológiai és életmódunkat érintő írásokban. Az élet döntéseit az élet sűrűjében hozzák, akár elismert, akár el nem ismert döntéshozó szerepkörök ezek.

2. 4. A katolikus egyház és a hierarchia/demokrácia

Az egyházi struktúra hagyománnyal legitimált formája, a klerikális hierarchia tökéletesen működne, ha minden tagja az alapító Jézus odaadottságával szolgálna a számára felülről kijelölt helyen. Az egyházi struktúra polgári demokráciától ihletett látomásában — bár ez utóbbi sokkal kisebb lehetőséget ad a kontraszelekciónak, mint a hierarchikus modell — alkalmas (karizmatikus) vezetők hiányában ugyanolyan hivatalnokokat választhatunk képviselőinkké, mint amilyenektől a jelen rendben szeretnénk megszabadulni. A Bokor bázisközség a hierarchikus struktúrájú katolikus egyházban nőtt föl. Mai gyakorlatában kevert, részint genetikuss, részint választásos képviselői rendszert alkalmaz, s ebben a rendszerben is tapasztalja, hogy emberi tökéletességünk következtében sem a hierarchikus, sem a demokratikus modellben nem kerülhetjük ki az egyes emberek megtérését ahhoz az evangéliumi üzenethez, amelynek megvalósítása csak a pándúlia — a mindenki mindenkit szolgál — alapállásából lehetséges. Enélkül a metanoia nélkül konstruáljunk bármilyen tetszetős új szervezeti modelleket, küzdjünk bármilyen elszántan a jogtalanság és az elnyomó struktúrák ellen, nem léphetünk ki a privilégiumok keresésének ördögi köréből. A tartalom majd meghatározza a magának megfelelő formát; új bort nem töltenek régi tömlőbe, de az új tömlőbe töltött régi bor sem lesz újjá.

A hierarchikus szerveződés és annak szentségi igazolása szoros egységet alkot, amelynek történeti kialakulását és összefonódását Y. Congar elemezte behatóan. Az így kialakított dogmatika a megváltás-teológiai szemlélettel támogatott és szentesített hierarchikus modell változtatlan fennmaradását szolgálja. A holtpontról kimozdulni a jelen helyzetben úgy lehet, hogy nem a polgári demokrácia gyakorlatának csábító szírhangjaival, hanem az emberi méltóság teremtés-teológiai megalapozásával indokoljuk az ember és a keresztény ember nagykorúságát, amely alkalmassá teszi őt arra, hogy saját korának kulturális környezetében megtalálja azt a struktúrát, amelyet evangéliumi küldetéséhez a legjobbnak tart.

Azért gondolkodunk így, mert bár a demokrácia alapelvei valóban az emberi jogok egyetemes biztosítását tűzik ki célul, ám nem mindegy, hogy milyen alapon. A kereszténység transzcendens életértelmezése a mindenható Isten színe elé állítja az egyes embert, minek következtében az emberi méltóság nem születésből, nem is öntökéle-

tesztésének mértékéből (antik ideál) adódik, hanem abból, hogy vállalja — Isten színe előtt is — a felelősséget önmagáért. Az emberi jogok ilyen egyetemességét manapság ritkán tűzi a zászlajára demokratikus politikai mozgalom. Az emberi jogok ateista-liberális megközelítése eltekint azok transzcendens megalapozottságától és legjobb mai változatában ellene mond az ateista abszolutizmusok bekebelezési törekvéseinek, végső kritériumként a szabadon vitatkozó polgárok társadalmi egyetértését jelölve meg. A demokrácia mint politikai rendszer: a többség uralma a kisebbségek fölött; ez pedig nem biztosítja szükségképpen az alkotmányban rögzített elvek érvényesülését. Mivel a többség lehet éretlen, majmolása hajlamos és manipulálható tömeg, ezért elvileg semmi akadályt annak, hogy többségi alapon, szigorúan betartva a demokratikus politikai rendszer játékszabályait, az alkotmányt megváltoztassák és diszkriminációkat

törvényesítsenek, mint arra már számos történelmi példa adódott a mi évszázadunkban is.

2. 5. Kultúra és teológia

Messzemenően egyetértünk azzal, hogy szellemi életünkben semmit sem szabad elvetnünk azokból a zsidó-keresztény értékekből, amelyeket a felvilágosodás ambivalens módon — nagyszerűen és aránytalanul — szekularizált, sőt arra kell törekednünk, hogy az egyházi gondolkodásmód is szabadon befogadjon felszabadító eredményeit: az ember szabadságát, kritikus racionalizmusát, autonómiáját, személyes megszólíttatását Isten részéről.

Ugyanakkor meg kell állapítanunk, hogy a liberális szabadságesszmény és a racionalizmus kettős célkitűzése — az ember felszabadítása és a természet legyőzése — túlságosan jól sikerült. Megszabadultunk nem-

csak az egyházak és a vallások, hanem a filozófia és az erkölcs gyámkodásától is, s így a 20. sz.-ban már csak a diktátorok egyéniségén fordult: saját népükből, vagy valamilyen más, ellenségnek tekintett népből püszítanak-e többet. A második célt még nem értük el egészen, de már jól megközelítettük: gazdagon és bőségesen mérgezzük halálra magunkat, és nem értjük, hogy miért büntet minket ily kegyetlen véggel a mi szerető Istenünk.

Ezért úgy gondoljuk, a teológia feladata a mai korban sem lehet az, hogy a felvilágosodás méltatlanul elvetett eszményei mai fattyúhajtásainak a nyomába eredjen, hanem kritikusan mérlegelni kell saját mulasztásait, ugyanakkor sajátos feladatát is. Ez utóbbi abban áll, hogy alkotó módon lép túl a jelen kultúráján és készíti a maga válszáival gazdagított újat a következő nemzedék számára, amelyet így remél önmagánál különbnek nevelni.

3. 1. Ellenségszeretet

Kereszténységünknek csak akkor van létjogosultsága, csak úgy lehet a Föld sója, azaz az emberi jövő biztosítója, ha legalább most, 17 évszázados evangélium-hamisítás után, a tömegpusztító fegyverek korában látva az idők jeleit, nem engedjük meg többé magunknak, hogy az „igazságos háború”, a „jogos önvédelem” fogalmaival fzetlenné tegyük az evangéliumot. Ha van valami igazság vagy bölcsesség ezekben a fogalmakban, akkor az csupán írástudói, farizeusi igazság, azaz nem lehet vele belépni az Isten Országába. A magát ellenségei kezére adó Jézus, (aki Péterrel visszahelyeztette hüvelyébe a kivont kardot) nem ismert megölni való ellenséget, csak ellenségszeretetet. Ezért katonai szolgálatra kötelezett testvéreink megtagadják a fegyveres szolgálatot, nem vállalunk olyan munkát, ahol a termelt javak biztosan katonai célt szolgálnak. Az elmúlt 40 év során ezért a magatartásért a kommunista államhatalom részéről számtalan évnyi börtönbüntetés, állandó rendőrségi megfigyelés, zaklatás járt, amelyet az állami hatósággal együttműködő egyházi hatóságok „lelki” szankciói egészítettek ki.

Ebben a helyzetben továbbra is kitartani, az emberi jövő megmentésén komolyan fáradozni csak úgy lehet, ha egyre többen értjük meg mi, keresztények, hogy akkor válnak az igazság hiteles tanúivá az emberek között a mai világban, ha vállaljuk az osztozást Mesterünk sorsában is.

3. 2. Megigazultság és megváltottságtudat

Isten megigazít bennünket és feladatot ad — mondja Pálra hivatkozva a cikk frója. El kell azonban gondolkodnunk: miért van az, hogy a krisztustalan megigazult keresztények az elmúlt két évezred folyamán semmivel sem maradtak le a nem keresztényektől a háborús öldöklésben, más népek leigázásában, kiirtásában és százezrek nyomorban tartásában? E kérdésre egy

3.

ad Jürgen Moltmann

(a vitaindító előadás ismertetését ld.

az ÉV 2. számában)

meghökkenő válasz fogalmazódott meg bennünk: az ok éppen a megigazultság-tudatban rejlik.

Feladatot kaptunk Jézustól, melynek teljesítése helyett kiváltságotlagnak tekintjük magunkat. A feladat: a mennyi Atya akaratának teljesítése, a prófétai reményt a Hegyi beszéd szellemében beteljesíteni; a mindenkit szolgálni akarással, a mindent adással és az önvédelemről is lemondó megbocsátási készséggel építeni Isten Országát, amely rajtunk fordul (entos hümmön — Lk 17,21). Ezt a feladatot Pál hatására már az első nemzedéken belül második sorba tolta megváltottságuk öntudata: a mi vallásunk rendelkezik azokkal a szent jelekkel, amelyek közvetítik ezt a megváltottságot. Három századdal később pedig a nagykonstantini alku folytán átvállaltuk az evilági ország működésének feladatát: uralkodni, gazdagodni, háborúzni, eretneket gyilkolni kezdtünk, s ezt teológusaink igazolták is. Végeredmény: a kapott feladatot elvetettük, s maradt a kiváltságtudat. A kiváltságtudattal jól megfér ma is bennünk az önző élet: a gyermekeket nem vállalás, s a milliókat éhenhalni hagyás — életszínvonalunk érdekében.

3. 3. Ökumené és egyetlen szövetség

A Jézusban megigazultság tudata helyett a feladatot kell hangsúlyoznunk: a mindenkit felebarátnak tekintő, a nem kiváltságtudatot, hanem felelősségtudatot ébresztő szeretetet. Ehhez rendbe kell tennünk eszmei alapjainkat: el kell jutnunk egy emberiség-szélességű „ökumenikus” gondolkodásra. Ez jóval többet jelent, mint közös nevezőt teremteni a keresztény felekezetek

között. Az ökumené a zsidóságnál kell kezdeni, mert Jézus szövetséget újított, s nem egy másik szövetséget csinált a régi elvetésével: a kenyeret és bort a pászkalakoma végén áldotta meg és nem a pászkalakoma helyett. A keresztiséget sem a körülmételek helyett rendelte.

Isten áldásának zsidón és keresztényen keresztül a Föld minden népéhez el kell jutnia: ezt azonban nem Ábrahám kiváltságtudatát és nem Jézusban megigazultságtudatunk juttatja el hozzájuk, hanem a feladat vállalása: ellenséget nem ismerő, és osztozó szeretetünk.

3. 4. A gyermekek és a szegénység vállalása

A mi hazánkban az elmúlt 30 évben 5 millió magzatot küldtek a csatornába, hogy életszínvonalunkat emeljék! Ezzel szemben a mi közösségeinkben az édesanyák nagy anyagi áldozattal 10-20 évre otthon maradnak, mivel vállalják a több gyermeket. A féltucat gyermek vállalása a Bokorban nem számít ritkaságnak. Boldogok a szegények, övéké a mennyek országa. Családjaink egy fizetésből élnek, bár Magyarországon a munkabérek úgy alakították, hogy csak két keresetből tudjon megélni a család. A nők munkahelyre kényszerítése a társadalom pusztulását eredményezi, az Isten Országa pedig az élet bőségét jelenti.

Közösséget keresőknek

Idegen városba kerülő diákoknak, költözőknek, hivatásukhoz társakat keresőknek szerkesztőségünk szívesen szolgál a legkülönbözőbb (keresztény, katolikus, zölds, erőszakmentes, szolidaritási, nagycsaládos, diák, stb.) csoportok címeivel az egész országból.

A Hutteri Testvérek látogatása

„...aztán következtek a magyarországi napok Bulányi Györggyel, aki meghívott magához és a Bokor mozgalom néhány közösségéhez minket. E név az égő bokorra utal, melyből Isten megszólította Mózes. Két napot töltöttünk ezzel a mély gondolkodású férfival. Katolikus pap, aki már régen megkérdőjelezte a katonáskodás egyházi támogatását és életfogytiglani börtönbüntetésre ítélték. Kilenc év után szabadon engedték, de máig sem prédikálhat és nem gyakorolhatja papi hivatását hivatalosan a katolikus egyházban.

Az első közös estén nem egészen értettük egymást. Idegenkedve fogadta azt a véleményünket, hogy meg kell keresnünk az egységet minden fontos kérdésben. Ez a „kell” túlságosan katolikus volt számára. Ő egy Lélektől inspirált kereszténységben hisz, nem a felülről ránk rakott emberi tekintélyben. Ezt írta Ratzinger bíborosnak is Rómába.

Átadtunk neki a Prágai Tanácskozáson elhangzott beszédünköt és Hans Meier élettörténetéből egy-egy példányt. Elolvasta ezeket azon az éjszakán és reggel örömmel mondta, úgy érzi, jövetelünk Isten ajándéka. Le akarja fordítani magyarra, amit tőlünk kapott.

EGYENES BESZÉD SZERETETBEN

Nincs más törvény, csak a szeretet (2Ján 5-6). Szeretni: örömet találni másokban. Mit jelenthet: haragudni rájuk?

A szeretet szavai közvetítik az örömet, amit a testvérek és nővérek jelenlétében érzünk. Nem lehet ugyanezen jelzésekkel bosszankodva beszélni egy testvérről. Soha nem szabad egy testvér vagy nővér ellen, az ő személyi tulajdonságai ellen beszélni, akár nyílt kifejezésekkel, akár körülírva — különösen nem a háta mögött. Ez a saját családunk belső beszélgetéseire is vonatkozik.

A hallgatás e szabálya nélkül nincs tisztelet, nincs közösség. Az egyetlen lehetőség a közvetlen címzés: a spontán testvéri segítségnyújtásunk annak, akinek gyengeségei negatív reakciót váltanak ki belőlünk. Egy nyílt szó, amit közvetlenül a másiknak mondunk, elmélyíti a barátságot és nem vehető rossznéven. Csak ha két ember nem jut gyors egyetértésre ezen a közvetlen módon, akkor szükséges egy harmadik személy előtti megbeszélés, akiben bíznak, hogy segíteni tud a nehézség megoldásában és az egység helyrehozásában a legmagasabb és legmélyebb szinteken (Mt 18,15-16).

(Eberhard Arnold: *God's Revolution* [Isten forradalma], 130-131. o.)

A Hutteri Testvérek egy kis csoportja Amerikából 1989 nyarán Prágában járt a Radikális Reformációs Mozgalmak tanácskozásán. (A 'radikális' szó itt azt jelenti, hogy tagjaik elutasítják az erőszakot.) Fölkerestek néhány radikálisabb keresztény csoportot ebben a térségben. Lapjuk, a 'The Plough' (Az eke) beszámolót közöl útjukról (1990/ápr.-máj. 11-16.o.), amelyből most a Magyarországról szóló részt közöljük. A szomszéd országokban szerzett tapasztalataik és életük ismertetésére vissza fogunk térni.

Bulányi arra bátorítja övéit, hogy kövessék a Lélek és a lelkiismeretük vezetését. Ebből egy két-háromezres bázisközösségi mozgalom jött létre. Az 5-15 fős kisközösségek a katolikus egyházban maradnak. De a 'bokorból jövő hangra' figyelés elvezeti őket a katonáskodás elutasításához. Ez korábban többévi börtönt jelentett a fiatal családapák számára. Most már van — a katonáskodásnál hosszabb — civil szolgálat. Néhányuk megkérdőjelezi a gyermekkeresztelést és vannak, akik a vagyonszétosztás irányában tájékozódnak. Így aztán sokszor összeütközésbe kerülnek mind az egyházzal, mind az állammal.

Ezek az emberek nagyon egyszerűen élnek. A jövedelmük jelentős részét minden hónap elején a harmadik világnak adják. „Ha a hónap végére halasztod az adakozást, addigra semmid sem marad, amit odaadhatnál.”

A nyelvi nehézségeket leküzdöttük. Megkérdzték, hogy nálunk a nők miért hordanak fejkötőt. Amikor Pál apostol nevét hallották a válaszban, megkérdzték: „Pál a központ, vagy Krisztus?” Válaszunk — „Krisztus a központ” — mindnyájunkat megörvendeztetett. Később, mikor egy Szűz Mária-szobrot láttunk, mi kérdeztünk: „Mária a központ?” S ők ugyanúgy feleltek: „Krisztus a központ.”

Egy nem régóta keresztény fiatal nőt kértek meg, hogy tolmácsoljon nekünk. Nagyon meghatódott attól, amiket fordítania kellett. Megbeszéltük vele, hogy levelezni fogunk. (Egy család ebből a közösségből már volt látogatóban a mieinknél Michaels-hofban, Németországban.)

Amikor elváltunk Bulányitól, adtunk egy példányt neki a Krónikánkból. Megköszönte, majd búcsúzóul megöleltük egymást.”

Ki volt Jakob Hutter?

„...A megölték veszélyes szolgálatát mindig újabb igehirdetők folytatták. Jakob Hutter állandó veszélyek közepette járta az országot, békességet hirdetve, a szenvedőket bátorítva és az Igét hirdetve. Miután Ferdinánd Csehországnak is királya lett, ez is megszűnt a testvérek menedéke lenni. Magas jutalmakat tűztek ki a följelentőknek. A kivégzettek javait elkobozták, ebből fizették az üldözés költségeit. A várandós asszonyokat a szülésig börtönben tartották, utána kivégezték. Egy előljáró, akinek lelkiismerete nem viselte el, hogy kiskorúakat halálra ítéljen, elérte, hogy ilyen esetekben a vádlottakat római katolikussá kell átnevelni, s ha 18. születésnapjukat elérve sem hajlandók esküvel tagadni korábbi hitüket, akkor végzik ki őket. A helyzet egyre rosszabbodott, de Jakob Hutter ennek ellenére megtartotta az összejöveteleket erdőkben, eldugott kis házakban és a hívők életük kockáztatásával is otthont adtak az összejöveteleknek. Végül katonák följelentés segítségével egy éjszaka körülvették a házat, ahol megszállt, és feleségével, valamint az idős háziasszonnyal és annak leányával együtt elhurcolták. Pecekkel a szájában — hogy ne tehessen tanúságot az igazságról — Innsbruckba vitték. A hatóságok nagy örömmel fogadták elfogatása hírért, mert a király állandóan sürgette őket, hogy feltétlenül kerítsék kézre. Kegyetlenül megkínózták, hogy hitének megtagadására bírják. El akarták kerülni a vele rokonszenvező tömegek tüntető csődületét, de Ferdinánd parancsára végül is nyilvánosan ölték meg máglyán az innsbrücki székesegyház előtt, 1536-ban.”

(Forrás: *Zarándok Gyülekezet*, valamint a *Hutteri Krónika*)

Gondolkodástan és hittan

Ezelőtt jó negyven évvel azok közé tartoztam, akiknek olyan fontosnak tetszett a magyar ifjúság hitoktatása, hogy vállalásáért az életfogytiglani börtönbüntetést is kockáztatták. Naiv módon azt gondoltam, hogyha ez a kérdés az érdeklődés homlokterébe kerül, akkor egyházam, illetve az ebben a kérdésben ma buzgólkodó kormány valaminő módon bennünket is megkérdez. Csalódtam. Ezért tehát, hogy vétkes mulasztással ne terheljem lelkiismeretemet, magamtól jelentkezem szólásra.

Abból indulok ki, hogy az elmúlt félszázad alatt ideológiával (hazugsággal?, tévedéssel? — nem akarom eldönteni) kényszeráplálták a magyar ifjúságot. Ha a kormány demokráciát akar — s e szó jelentse itt az emberi jogok érvényesülését —, akkor a magyar ifjúságnak joga van arra, hogy az iskolai oktatás során tudomásul vehesse, mit tudunk neki elfogulatlanul mondani az emberi lét máig felmerült és ma is aktuális, alapvető, nagy kérdéseiről. Azokról a kérdésekről, amelyekkel kultúránkban a vallás és az abból kinövő filozófia foglalkozott és foglalkozik. Hogy se a vallást, se a filozófiát ki ne emeljem, elkeresztelem ezt a stúdiumot — önkényesen — 'gondolkodástan'-nak. A kormánytól mindenekelőtt azt várom, hogy szeptember elsejére produkálja megfelelő példányszámban azt a tankönyvsorozatot, amelyből ifjúságunk az általános iskola első osztályától a főiskolai és egyetemi oktatást is beleértve, tudomásul veheti, hogy mit tudott az emberiség a szóban forgó alapvető, szaktudományokon inneni és túli kérdésben az asztalra tenni. Gondolkothatik továbbá kormányunk arról, hogy miként fogja kiképezni e nyilvánvalóan ideiglenes tankönyvsorozat szintén ideiglenes oktatógárdáját. Mind a két feladatot halaszthatatlannak gondolom. Annyiszor elmondtuk, hogy bajaink alapvető oka nem gazdasági, hanem erkölcsi. Ha ez így van, akkor nincs fontosabb feladatunk, mint rendet tenni a fejekben... s ezt szolgálnák a fentiek.

Ami pedig a hitoktatás kérdését illeti, úgy gondolom, hogy e tekintetben nem a kormánynak, hanem az egyházaknak van feladatuk. Tankönyvbiztosítási, hitoktató-biztosítási és a hitoktatókat fizetési feladatuk. Ezek egyike sem a kormány feladata. Ha az egyházaknak a fenti feladatokkal kapcsolatban gondjaik vannak, ez a kormányt csak annyiban érintheti, amennyiben úgy gondol-

ja, hogy vannak az államnak elintézetlen anyagi ügyei az egyházakkal. Akkor ezeket rendeznie kell, de a hitoktatók fizetéséhez — bocsánat a kemény szóért — semmi köze. Ez azoknak a hívőknek a dolga, akik hitüket a következő nemzedékhez el akarják juttatni.

Ami a hitoktatásnak az iskola épületében történő oktatását illeti, erre eddig is volt lehetőség. Úgy tetszik, társadalmunk ezt természetesnek tekinti, s ehhez természetesen a kormánynak is igazodnia kell. Ehhez csak annyit kell hozzátennem, hogyha a magyar társadalom vallástanulása részé azt

igényelné, hogy gyermekeiket iskolában oktassák vallástanulásra, akkor a kormánynak ez elől nem volna szabad elzárkóznia.

A vallástanban, ill. a vallástanulástanban elért osztályzatokat nem gondolom az iskolai bizonyítványban rögzítendőeknek, mert az ezekben megszerzett tudásnak — az én hitem szerint csak annyiban van értéke, amennyiben a tanultaknak megfelelően formálja életét az oktatott és az oktató.

Végezetül felajánlom szolgálataimat. A kormánynak is — a 'gondolkodástan' tárgykörben; a római katolikus egyháznak is — a 'hittan' tárgykörben. Felajánlom, mint ötven esztendeje partizán gondolkodó, mint partizán evangelizáló.

Óbudavár, 1990 július 8.

Bulányi György

Mi, szülők bízzuk meg gyermekeink erkölcsre, hitre nevelőit! Kishitűség-oktatás?

Székesfehérváron már tavaly beindult volna a katolikus hitoktatás, ha az egyházi főhatóság engedélyezi. Hogyan? Az egyházi hatóság az akadály a hitoktatásnak? Sajnos ez szinte törvényszerű. Hiába oszlatták fel ugyanis a pártállamot kiszolgáló békepapi mozgalmat, továbbra is a békepapok töltik be a döntő egyházi pozíciókat. Mindszenty 1956-os szabadulásakor első intézkedésével leváltotta a békepapokat a vezető pozíciókból. Most nem volt, aki leváltsa őket: nemhogy börtönből, ellenzékéből visszatérő püspökünk nem volt, de a püspökök maguk is békepapok voltak.

Székesfehérváron jó néhány teológiát ill. hitoktatóképzőt végzett katolikus él. Hiába szűrte meg a levelező teológiára jelentkezőket az állami és békepapi vezetés (volt, akit négyeszeri jelentkezésre sem vettek föl), a pártegyház által rossznak kikiáltott közönségekben is többen eljutottak a diplomáig. A föl nem vettek közül némelyeket a központi szeminárium hitoktatóképzőjére sikerült 'belepni' a nyugdíjas pedagógusnő szervezőnek. Névsorolvasáskor nem említették őket, de az év végi vizsgán hivatalos oklevelet kaptak.

Egy évvel ezelőtt már szívesen elkezdtek volna — fizetést nem várva! — az iskolai hitoktatást, de nem kaptak 'jogosító igazolást' a püspökségről. A békepapok ugyanis gondosan átmertik hatalmi monopóliumukat e téren is: a régi, s most az új kormánnyal is megállapodtak, hogy hitoktatást csak az ő jogosító igazolásukkal lehet végezni. Ilyen igazolást pedig csak bizalmi embereknek adnak, nem rovott múltú egyéneknek, akik

börtönben voltak a katonáskodás megtagadásáért. Igaz, hogy ez ma már nem bűn, lehet civil szolgálatot választani, de ez csak az evilági törvény változása. A pártegyház tanítása 'örök és változhatatlan': „A katonai szolgálat kötelezettségét nem lehet elutasítani” (1986 októberi püspökkari körlevél). Azok sem kapnak igazolást, akik lelkesítői voltak a székesfehérvári Bazilika virágzó ifjúsági életének, amely 1981-ben méltó lett az egyházhatósági eszközökkel való szétrombolásra. Azok meg végképp elásták magukat az egyházi főhatóság előtt, akik helytelenítik, hogy a sokmillió éhező taggal rendelkező katolikus egyház döntőnökei többnyire a kultuszra költik a pénzt.

Ki tudja megváltoztatni ezt az itt felejtett 'káderpolitikát'? Az állam nem szólhat bele, hogy kik hitoktassanak. De a püspök meg az egyházi hatóság se szólhasson bele! Egyedül a szülők közösségei bízhassák meg gyermekeik erkölcsre, hitre nevelőit. A mellékelt aláírással támogatható javaslat ezt célozza a II. Vatikáni Zsinat szellemében.

Anyagilag ez nem jelent megterhelést a szülőknek, mert a hitoktatónak a díjazást az 'egyházi jogi személy' ügyis a szülők egyházi adójából fizeti. Ha tehát közvetlenül ők adják neki, akkor annyival kevesebb egyházi adót kell fizetniük. De a jó hitoktató valószínűleg el sem fogad díjazást, hiszen Jézus azt mondta: „Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok!”

Székesfehérváron katolikus iskolai hitoktatás az idén se igen lesz. Nincs hozzá elég bizalmi ember. Talán jobb így. A kishitűséget kár lenne még oktatni is. — sgy —

Javaslat

(A támogató aláírásokat kérjük a szerkesztőség címére — 8002 Szfvár, Pf.148. — küldeni)

A gyermekeket erkölcsre, hitre nevelő személyek kiválasztása a szülők joga legyen (lásd a II. Vatikáni Zsinat nyilatkozatát e lap hátoldalán)! Ebben ne adjon a törvény hatalmat a szülők fölött sem az iskolavezetőség, sem a felekezetek hivatalos vezetőségei kezébe. Az iskolai hitoktatást az állam ne az 'egyházi jogi személy' ügyének tekintse, hanem a szülői közösségek ügyének. A hitoktató megbízása, tevékenységének ellenőrzése ne az 'egyházi jogi személy' joga legyen, hanem a szülői közösségé. Díjazását is a szülői közösség adja, és a szülők levonhatják egyházi adójukból (mint egyházi célú kiadást).

Támogató aláírás

Olvasható név

Ir.sz.

Település, utca, házszám

foglalkozás (esetleg felekezet)

.....				
.....				
.....				
.....				

(folytatható a túloldalon)

A hitoktatás hogyanjáról sem a hitoktatót végzőket, sem a szülőket nem kérdezték meg. Látva a hitoktatás eddigi eredménytelenségét (a katolikus egyházon belül a legmagasabb az elhagyók aránya) jogos a sajtóban kibontakozó vita. Mögötte azonban egy sokkal mélyebb — s ki nem mondott — szándék húzódik, az, hogy **milyen egyházat szeretnénk**, hogy milyen formák felelnek meg ma a jézusi üzenet hordozására. Ennek alárendelve kell megvizsgálni a hitoktatás három lényeges elemét: mit tanítunk, ki tanít és hol tanít. Mi a helyzet ma, s mi lenne az optimális, szem előtt tartva azt, hogy a hitoktatás nem csupán hitismeret oktatása, hanem egy hiteles keresztény személy önfeltárása a tanulók előtt: ismeretek, szemlélet, életvezetés, problémafelvetés és -megoldás, spiritualitás — egy szótval a keresztény élet.

Mit? Az elmúlt 40 évben a hitoktatás egységes koncepció, tematika és átgondolt óravezetés nélkül, elavult hittankönyvekkel, ötletszerűen folyik. Azaz mindenki azt tanítja és abból, amit jónak lát, legyen az a háború előtti hittankönyv, fénymásolt saját anyag, nyugati segédlet. 'Szakmai ellenőrzés' nincs, az oktatás eredményességét nem kéri számon. A teológiai megközelítések konzervatívak, a morális kérdések tárgyalása öszövétségi szinten mozog, az egyháztörténet egyoldalú. A tételes tudás átadásának módja nem éri el az iskolai közismereti tárgyak színvonalát. A hittankönyvpályázatok eredménytelensége és kontraszelekciója, a médiarendszer hiánya csak jelzése annak, hogy milyen mostohagyermek a hitoktatás. Természetesen a kivételek itt is léteznek, de százalékos arányuk elenyésző.

Ki? Közismert a papság elöregedése (kétharmaduk 60 év feletti), valamint az a tény is, hogy amit az ember az iskolában megtanult, az határozza meg az alapismertét, legyen az tételes tudás, vagy pedagógiai szemlélet. A civil hitoktatók többségében munkaidő mellett tanítanak, alapismeretekkel, vagy egy-két tanfolyammal a hátuk mögött. Kiválasztásuknál nem az elkötelezettség, a rátermettség az elsődleges szempont, hanem az, hogy mennyire bizalmi emberei a plébánosnak. Így sajátos kontraszelekció érvényesül, mely természetesen megmutatkozik a hitoktatói, vezetőképzői tanfolyamokra járóknál is. S mivel a bizalom könnyen megváltozik, a civil hitoktatóknak semmi biztosítékuk sincs arra, hogy 'megbízásuk' mennyi időre szól, sokszor év közben köszönik meg munkájukat, vagy állítják őket lehetetlen helyzetek elé. A papok többsége a civilek hitoktatásba történő bevonását szükségmegoldásnak tartja, s lázasan keresi azt a megoldást, hogyan tudná őket klerikussal pótolni. Az iskolákba bevitt hittan a civil hitoktatók helyzetét lehetetlenné teszi —

Mit, ki, hol?

lévén többségében másutt a munkaviszonyuk — s előrevetíti egy civil főállású hitoktatói státusz kialakulását, mely az említett okok miatt erősen szelektált lesz, hiszen az egzisztenciális függés — különösen a mai munkanélküliség mellett — teljessé válik. Az iskola szemlélete sem változik meg márról holnapra. Papjaink, kik 40 éven keresztül hadilábon álltak az iskolával, mennyire tudnak majd beilleszkedni egy lényegesen fiatalabb, elnöiesedett, többnyire közömbös pedagógusi gárdába? Nem lesznek-e megtértek és megalázottak az iskola légkörében? Valószínűleg nem lesz ritka, hogy a radikálisabb vagy haladóbb szülők egyszerűen nem adják gyermeküket a szerintük nem hiteles kereszténységet tanító pap ill. hitoktató kezébe. A hitoktató kiválasztásába bele kell vonni a szülőket, ami a nagy hitoktatóhiányban még segítség is lehet. A nem megfelelő hitoktatót a szülő részéről pusztán egyházas kötelességtudatból évek óta elfogadni felelőtlenség.

Hol? A hitoktatás természetéből adódóan nem iskolát igényel. Ha az iskola csak azért kell, mert ott még a gyerekek egyben vannak, ez minősíti az egyházközösség életét. A hitoktatás több, mint egy iskolai óra lehetősége. Fontosak a szimbólumok, a hely szelleme, a kötelezőség és a 45 perc szigorú korlátjának mellőzése. Van szerepe az éneknek, a mozgásnak, a liturgiának, sokszor jó ott maradni még beszélgetni vagy játszani. Nem beszélve a számos külön 'programról': spontán összejövetelekről, színdarabpróbákról, ministránsgyakorlásról. Az iskola szerepét hangsúlyozni az egyházközösség épületeinek közösségi átalakítása helyett ellene mond a zsinati dekrétumoknak is. Nem beszélve arról, hogy nemcsak gyerekek léteznek, hanem a felnőttek is szívesen járnának közösségbe, előadásokra, vagy arról, hogy mi történik ott, hol a gyerekek nem az adott faluban, körzetben tanulnak, hanem esetleg egy más plébánia területén lévő iskolában. Az aprófalvas, iskola nélküli településen lakókat esetleg nem a saját papjuk fogja oktatni. Eddig többnyire kihasználatlan pasztorális lehetőség a gyerekeket kísérő szülők összejövetele, leültetése a hittan ideje alatt beszélgetésre, barátkozásra. A keresztény gondolatokat — eddig is és ezután is — egy jó pedagógus érvényesítette az oktatásban. Nincs szükség ennél nagyobb jelenletre, nem beszélve a felekezeti közötti problémákról egy iskolán belül. S mi lesz azokkal, akik kis egyházakhoz tartoznak, vagy éppen

nem kívánnak hitoktatásra járni? Kihaszna-
lva a kedvező politikai lehetőséget, az egyházközösségeket kellene megerősíteni helyiségekkel, melyek egy színvonalas egyházközösségi munkához kellenek, s melyek megmaradnak a jelenlegi politikai kurzus megváltozása után is. Vagy talán egy tudatalatti félelem bujkál papjainkban, hogy egy dialóguson alapuló, partneri viszonyt feltételező, kritikát is jelentő egyházközösségi élet szemé-
lyiségük, vagy elkötelezettségük alkalmas-
ságának megkérdőjelezését jelenti?

Összefoglalva — s még számos szemponttal kiegészítve — mondhatjuk, hogy a hitoktatásról kötött megállapodás az (állami és egyházi) hatalmi szempontokat elébe helyezi a pasztorális szempontoknak. Igazolja, hogy a választások igazi győztese az egyház lett, mert anélkül értékelődött fel, hogy bármit is tett volna ezért, s most is fő célkitűzése az elvesztett 'pozíciók' visszaszerzése. Féltő, hogy lassan nem lesz kinek, hiszen a pasztorális 'szabadverseny' megállíthatatlan, a nagyobb testvériséget hordozó, otthont teremtő, tagjait komolyan vevő és menedzselő kisegyházak látványos megerősödése folytatódik. Tudomásul kell venni, hogy a jelen pasztorális helyzetben a hangsúlyt az egyházközösségi munkára, közösségek építésére kell helyeznünk, s ebbe ágyazva kell a hitoktatást kezelnünk. Vagy egy Patyomkin-egyházat építünk a pápálátogatásra, remélve, hogy nem néz a kullisszák mögé?

Garay András

Székelly asztali áldás

Evés előtt

Ki asztalt terítesz az égi madárnak,
Teríts asztalt, teríts, szegénynek s árvának.
Nyújtsd ki Atyánk, nyújtsd ki jóságos kezedet,
Adj a koldusnak is táplálék kenyeret.
Ételben, italban legyen bőven részünk,
Gondviselő Atyánk, könyörögve kérünk.
Amen.

Evés után

Gondviselő Atyánk, asztalodtól kelve
Szívűből hálát adunk kezűnk összetéve.
Áldd meg ezt a házat s ennek a gazdáját,
Fordítsd vissza néki a vendéglátását.
Szánd meg a szegényt, a szenvedőt s az árva,
S a benned bízóknak viseld mindig gondját.
Amen.

A Magzatvédő Társaság

felvilágosító előadást és filmvetítést tart kívánságra általános iskolák 7. és 8. osztályos osztályfőnöki vagy biológia órák keretében. Középiskolák, főiskolák, közösségek, eü. intézmények is igényelhetik az előadásokat. (1360 Bp. Pf. 6.)

A II. Vatikáni Zsinat a keresztény nevelésről szóló nyilatkozat 3. pontjában ír a nevelés felelőseiről: „Az államnak örködni kell a szülőknek és az általuk nevelői feladattal megbízott személyeknek kötelezettségei, illetve jogai felett, és őket segítenie kell; ki kell építenie, mégpedig a szülők óhajának figyelembevételével az iskolahálózatot, a kisegítés elvének megfelelően; amennyiben ezt a szülők vagy más társaságok nem teszik meg.”

A 7. pontban pedig (Valláserkölcsei nevelés az iskolában) ezt írja: „A szülőknek súlyos kötelességük, hogy biztosítsák, sőt sürge-
ssék ezt a segítséget gyermekeik számára, hogy a keresztény nevelés együtt tudjon haladni az evilági képzéssel. Ezért az egyház elismerését fejezi ki azoknak az államoknak és hatóságoknak, amelyek számot vetnek a mai társadalom pluralizmusával, megvalósítják az igazi vallásszabadságot és segítik a családokat abban, hogy a gyermekek nevelése minden iskolában a család vallási és erkölcsi elveinek megfelelően történjen.”

A túldoldali javaslatot támogató aláírás Olvasható név Ir.sz. Település, utca, házszám foglalkozás (esetleg felekezet)

Többszöri sikertelen kísérlet után, jórészt a harmadik világból jött püspököknek köszönhetően lett pápa Albino Luciani, egy munkás fia. Akik kirakat-pápara számítottak és titkos követeléseket juttattak el hozzá, megdöbbenek, mert — amire senki nem számított — a csendes, szerény embernek határozott elképzelései voltak. A L'Osservatore Romano olyan válogatást közölt az írásából, amelyből úgy tűnhetett, hogy még VI. Pálnál is konzervatívabb emberről van szó. Nem emlegették a fogamzásgátlással kapcsolatos különvéleményét, sem a Künggel való levelezését. A férfiuralom híveit megrémítette mondasával: „Isten legalább annyira anya is, mint amennyire atya.”

Legfőbb törekvései közt szerepelt a valószínűleg egyházi reform és a Vatikán pénzügyi kapcsolatainak radikális ártértelezése. Emiatt heves vitákra került sor a Vatikán belső hatalmasságaival. Amikor egy alkalommal személycserét tervezett, Jean Villot kardinális megjegyezte: „Azt fogják mondani, hogy ez Pál elárulása.” Luciani így felelt: „Az én gondom az, hogy a mi Urunk Jézus Krisztust ne áruljam el.” Eltörölte a pápa-koronázási szertartást, lemondott a tiaráról, nem ült fel a pápai hordszékre, beiktatásakor elmaradt az ágyúzás. A vatikáni palotából szerényebb épületbe akart költözni és szándékában állt eladni a vatikáni kincseket és részvényeket, s az így szerzett pénzt szétosztani a szegények közt. Velencei pátriárkaként már eladta főpapi mellkeresztjét és ékességeit, s a pénzből kórházat építtetett fogyatékos gyermekek számára.

Mindössze 33 napi pápaság után, 1978 szeptember 28-án reggel, gyanús körülmények között holtan találták a szobájában. *In God's name!* (Isten nevében!) címmel jelent meg az ügrről David A. Yallop könyve Angliában, több évi kutatómunka után. (Cikkünk idézetei ebből a könyvből származnak.) A szerző szerint könyve „vádírat bizonyos személyek ellen, akik római katolikusként születtek, de sosem lettek keresztényekké.” Ő azt a végkövetkeztetést vonja le, hogy I. János Pál pápa nem termé-

Az Ecclesia vaskos egyháztörténet könyve csak egyetlen mondatot szán órá!

12 éve halt meg a 'mosolygó pápa'

zetes halállal halt meg. Érvei közt felhozta, hogy a Vatikán a pápa halálának körülményeiről több, egymásnak ellentmondó hivatalos nyilatkozatot adott ki, hogy a pápa orvosságos üvege és több személyes holmija eltűnt, az orvosi vizsgálat elmaradt, azonnal bealzsamoztatták, és a közvélemény többszöri követelése ellenére sem engedtek kívülálló orvost a halott pápa testének közelébe. (Magyar nyelven — mivel az egyházi kiadványok mellőzik ezt a témát — valójában csak J. R. Grigulevics: *A pápaság a XX. században* című, egyébként nem túl értékes könyve számol be pro és kontra erről a történetről. Lapzártá után vettük kézhez a *Magyarország* aug. 31-i számát, amelyben Nemere István Bűntény? címen foglalkozik az esettel)

Benelli kardinális szavai sokak érzelmeit fejezték ki: „Elvesztett az egyház egy megfelelő embert, aki a megfelelő pillanatban jött. Nagy bajban maradtunk. És félelemben. Az ember nem tudja megmagyarázni az ilyen dolgokat.” — dt —

Zsoltár minden hangra

A szó, a hang, az Ige —
mindez a porzó
és lelkem a bibe.

S mert hogy szívbeli
süketség, szívbeli vakság
csak rajtam múlhat —
légy áldott és áldj
meg Égi Nagyság!

M. Zoltán

— itt levágandó —

Hét éve fogságban

A mellékelt kivágható szolidaritási levelet a *Christen in Not* 1990. júniusi számából vettük át. Az egyik oldalán a keltezt és az aláírást, a másik oldalán a feladót kell kitölteni és öt forintos béléssel ellátva lehet postára adni. Szövegének magyar fordítását alább közöljük. Kiegészítő információként csak annyit fűznénk hozzá, hogy Thadeus atyát 1977-ben azért börtönözték be egy évre, mert a Hue-i érsek röplapját terjesztette, amellyel az érsek egy röviddel előtte bebörtönzött buddhista vezetőt támogatott.

„Excellenciád!

A római katolikus papra, Thadeus Nguyen Van Ly atyára szeretném a figyelmét felhívni, akit 1983 decemberében 'a forradalommal való szembenállás' miatt tíz évre elítéltek.

(folytatás a köv. oldalon)

Sender:

Vo chi Chong

Chairman of the Council of State
The Council of State

35 Ngo Quyen Street
Ha Noi
Socialist Republic of
Viet Nam
VIETNAM

Keresztény hírek

Külföldről Belföldről

Albániában május 8-án eltörölték a vallási propagandát tiltó törvényt, de az alkotmány továbbra is kimondja: 'Az állam nem ismer el semmiféle vallást...'. Még 1989 júliusában Pjeter Meshkalla atya internálótáborban halt meg. Hat katolikus több mint négy évi menedéjkjog után távozhattott most a tiranai olasz követségről Olaszországba.

Philip Wang atya, aki az ötvenes évek óta börtönben volt Kínában, most 90 éves korában a börtönben halt meg. A *Free the Fathers* csoport, amely az USA-ban jött létre, a Kínában börtönben levő körülbelül kétszáz idős katolikus pap kiszabadításáért dolgozik. A 83 éves Joseph Fan püspököt papszentelés miatt ítélték tíz évre.

'Az Orosz Ortodox Egyház ismeretlen katonájának' felirattal helyezték el koszorút a Kreml falánál május 9-én. A szertartáson részt vettek a magas hierarchia tagjai. (*Lehet a szeretet egyháznak katonája?? — a ford.*)

Katolikus és iszlám teológiai hallgatók találkoztak tartottak április elején és közös nyilatkozatot adtak ki Jugoszláviában. Elkötelezték magukat a fokozott tolerancia és a párbeszéd mellett. Ugyanakkor a jugoszláv sajtó beszámolt arról, hogy Kosovóban albán mohamedán fundamentalisták valóságos vallásháborút folytatnak szerb ortodox keresztények ellen.

(Keston News)

A ma katolikus Latin-Amerika lakossága 2005-re harmadrészen protestáns lesz — idézi egy becslést az *Egyház és Világ* VII. 27-i száma. A cikk szerint a felszabadítási teológia nagyobb visszhangot váltott ki a liberális nyugaton, mint saját népe körében. A protestáns missziók megadják a szegények tömegeinek az eufémizálás lehetőségét, hogy kizsákmányoltságukat, a társadalmi igazságtalanságot és a jövőtlenséget szimbolikusan lágyítsák és a rítus segítségével elhordozhassák. Ez a lassú, de látható változás többet ér, mint a nagy átfogó társadalmi tervek megvalósulására várakozni egy dzsungelbeli gerillacsapatban.

A Magyar Baptista Szövetség március végén tartotta éves ülését, amelyen vezetőségválasztás is volt. A közgyűlés sürgette az evangelizációs munkát, az ifjúsággal való foglalkozást és vasárnapi iskolák létrehozását. A Baptista Szövetséghez 260 gyülekezet tartozik, mintegy 10.640 taggal. Fenntartanak két idősek otthonát és két tábor. 1989-ben negyven év óta a legtöbbet, kb. 400 új tagot kereszteltek. (KNS)

Miklós Imre 'egyházunk'-at mondott — sokatmondó nyelvbontásként —, amikor 1987 (!) október 24-én új evangélikus egyházi vezetők beiktatásán kifejezte, hogy azok megfelelnek a pártállam egyházpolitikai követelményeinek. Dóka Zoltán az evangélikus egyház helyzetét elemzi az *Egyház és Világ* VII.27-i számában.

Esztergom farizeusa címmel közölt kritikus cikket Paskai Lászlóról a *Szent Korona* (VII. 19.)

A Jehova Tanúi elutasítják a civil szolgálatot is, amíg adminisztrálásához a katonaságnak köze van. Az iskolai hitoktatást nem igénylik, számukra a hit továbbadásának helye a család és a gyülekezet. A magyarországi Jehova Tanúi egyház húszezer résztvevővel (1700-an jöttek csak Ro-

Mondjon le a püspök és az aula vezetése — írta levelében püspökének nyolc Győr egyházmegyei katolikus pap. Indoklásukban példaként jellemezték az elmúlt évtizedek egyházvezetési gyakorlatát: a kényszeráthelyezéseket, a közösségek lejáratását és rombolását (például a soproni domonkos templom plébánosa inkvizítorokhoz méltóan üldözte ki odahelyezésekor a sok éve virágzó ifjúsági hittan csoportot), az ifjúsági munka és a teológiai képzés elhanyagolását, az üldözöttek és nehéz körülmények közt élők cserbenhagyását, a vezetők egzisztenciáért és együttműködésért a diktatúrával, s hogy felfüggesztéssel fenyegették papjaikat, ha nem teszik le az államesküet. Javasolják az Egyházi Törvénykönyv 377. kánon értelmében, hogy a püspököket ezentúl válasszák.

Miután egy évtizeden keresztül próbálkoztak személyesen, az elmúlt két évben közösen négyszer is, de panaszaikkal, javaslataikkal semmi eredményt nem értek el, most az egyházi nyilvánossághoz fordultak s levelüket nyilvánosságra hozták: a Térkép, a Győri Vasárnap és a Beszélő közölte. Választ három hónap alatt sem kaptak, csak a Győri Vasárnapban jelent meg egy válaszcikk, aláírás nélkül, *Püspöki Iroda* szignóval. A válasz lényege: a püspöki iroda dolgozóit „munkájukat egyházas lelkülettel, töretlenül végezték”.

Bár a válaszról csak az újságból értesültek, az érintett papok egy második levelet írtak a püspöknek, hiányolva az érdemi választ és cáfolva a válaszcikkben levő kifogásokat. Véleményük szerint a diktatúra kiszolgálóinak inkább bűnbánatot kellene tartaniuk. Válasz — az elmúlt évtizedek gyakorlatának megfelelően — erre sincs.

(Szabó Gyula mezőborsi plébános tájékoztatása alapján)

„Mert kegyelem az, ha valaki Istenért igazságtalanul szenved.”

Ökumenikus megújulási fórum

A Bokor katolikus bázisközösség és a Református Egyházi Megújulási Mozgalom (REMM) ökumenikus megújulási fórumot szervezett május 26-án, amelyen az erdélyi hitvallók is (Magyarországon először) szólhattak nagy nyilvánosság előtt életútjukról. A katolikus, református, evangélikus, baptista felekezetekből és az Evangéliumi Testgyülekezetből voltak előadók.

Délután az ökumenikus együttműködés szükségessége és elégséges feltételének, a felebaráti szeretetnek konkrétnumairól, az ökumenét akadályozó egyházszervezeti, liturgiai stb. kérdések elhanyagolható voltáról alakult ki eszmecsere. Az ökumenét, a prófétai örökséget a zsidósággal együtt kell megvalósítani, mert Jézus a nemzeteket összekötő ószövetségi prófécia folytatója. Végül a vértanúkra emlékező kataritikus hatású záróliturgia indította küldetésükre a találkozó résztvevőit. (*Egyház és Világ* 1/6.szám alapján)

Az Ökumenikus Megújulási Fórum anyagát az „Érted vagyok” 64 oldalas különszáma közli. Igényelhető az Irotron kiadónál: 1476 Bp. Pf. 40. Ara 58 Ft (+12 Ft postaköltség).

mániából) tartotta kongresszusát aug. 3-5. között. A kongresszus alatt 903 személyt merítettek be, s jelenleg 10.800 tagjuk van, Magyarországon népességének 1 ezreléke. Ez a szám Franciaországban 2, Lengyelországban és Ausztriában 2,4, Olaszországban 3, Finnországban 3,5 ezrelék.

Your Excellency,

May I call your attention to the fate of Father Thadeus Nguyen Van Ly, a Roman Catholic priest sentenced to ten years' imprisonment in December 1983 for "opposing the revolution".

Father Thadeus Nguyen Van Ly was first imprisoned in 1977. The priest, of Doc So parish near Hue, was temporarily rearrested in August 1982 when police stopped him from embarking on a pilgrimage to a shrine in the La Vang Valley. Father Thadeus opposed a court order that he should leave Doc So and cease being a priest. In May 1983 about 200 police officers reportedly broke into his presbytery to arrest him. He was sentenced on December 10th of that year by the People's Court in Hue and is currently believed to be imprisoned in Binh Tri Thien province.

I consider Father Thadeus Nguyen Van Ly to be a peaceful prisoner of conscience and appeal to you for his immediate und unconditional release.

Respectfully yours,

Place, Date

Signature

Hét éve fogságban

(folytatás az előző oldalról)

Thadeus Nguyen Van Ly atya először 1977-ben volt bebörtönözve. A Hue-hoz közeli Doc So plébánián működő papot 1982 augusztusában ideiglenesen le tartóztatták, amikor a rendőrség megakadályozta egy, a La Vang völgyben levő kegyhelyhez induló zarándoklat szervezésében. Thadeus atya szembe szegült egy bírósági végzéssel, mely szerint el kellett volna hagynia Doc So-t és nem lett volna szabad tovább papnak lennie. A jelentések szerint 1983 májusában körülbelül kétszáz rendőr tört rá és tartóztatta le a plébániáján. Ugyanazon év december 10-én Huében a népbíróság 10 évre ítélte. Jelenleg a hírek szerint Binh Tri Thien tartományban van börtönben.

En Thadeus Nguyen Van Ly atyát békés lelkiismereti fogolynak tekintem, kérem az ő azonnali és feltétel nélküli szabadon bocsátását.

Keltezés, aláírás.”

A HAJNAL LEÁNYA

III. rész

Egy virágtalan hajnal

EGÉSZ éjjel álmatlanul hanykódott falevél fekhelyén és kora reggel fölkelve, kilépett a lépcsőre és megállott a tó szélén. Hallgatta a madarakat, melyek éppen ébredőben voltak a lombok közt és a Nappal Urának érkezését üdvözlőtek dalukkal. És amint ott állott, végignézett a tó partján a fák közé, de nem látta jönni a chétit és egyedül maradt a lótoszokkal és a fákkal. Egy idő múlva aztán így szólt magában:

— Kétségkívül elaludt, vagy későn kelt, vagy meglehet, hogy úrnőjének szüksége volt szolgálataira, vagy lehetséges, hogy nem tudott virágot találni.

De a nap mind magasabbra szállott és a lány mégsem jött. Végére így beszélt a király magában:

— Bizony hiányzik valami ma reggel az erdő szépségéhez. Mily különös dolog ez. Hiszen itt vannak a fák, itt áll a templom, amott a tó lótoszaival és itt a hajnal és minden olyan, mint máskor, csak éppen a chéti és a virágja nem jöttek el. Semmi sem hiányzik, csak egy nő és egy virág. És lehető volna, hogy az ő távolmaradásuk okozná ezt az egész változást az erdőben?

Leült a lépcsőre és a tó vizébe bámult.

— Ah, a virág nagyon édes volt. És a leány? Nem! Nem leány, hanem csupán gyermek. De mégsem! Valahogyan két sajátság él benne: a gyermeké és a nőé, mint a hajnali és az esti pír, s mindketőnek a szépsége egyesül lényében, de amellett még valami harmadik mivolta is van, mely egyikhez sem tartozik. Félig gyermek, félig asszony és hasonló a virágokhoz, melyeket kezében hord, bimbo, mely az imént nyílt ki éppen, a hajnali napsugár érintésére. És mint azoknak, valami sajátos illata van lényének. De mégis fölülmúlja a virágokat, mert mozogni tud és hangja van, míg amazok némák és a földben gyökereznek. És amint felém jő a reggel fényében fürge lábaival, sötétkék ruhájában, mely mint a köd a hegyek formáit, még jobban kiemeli testének körvonalait, semmint eltakarná azokat — ez a látvány a szemembe vette magát és nem akar eltűnni onnan. És a hangja! Úgy visszhangzik fülemben, mint az eső mormolása a hegyek közt az esős évszakban és összevegyül az erdő csöndjével. Oh, varázslat rejlik hangja zenéjében, oly halk és csendes és kedves és édesebb a méznél, és hasonló a vadász lépvesszejéhez, mert mint az a madarat, úgy ejti hangja foglyul a lelket. Úgy, hogy elvész az zenéjében és el sem jut szavai értelméhez. Még most is úgy susog emlékezetemben, mint a szellő a visszhanghoz, mikor már a hang elnémult. Mert, fájdalom, elmúlt és most holnapig kell várnom, míg újra hallhatom. És ki tudja? Meglehet, hogy holnap is akadályozni fogja valami és holnap is távol marad tőlem, mint ma tette.

És az egész napot lézengve töltötte el, elégedetlenül. És hol reménykedett a másnapban, hol meg remegett, hogy másnap sem fog megjelenni a leány.

Champak

EGÉSZ éjjel álmatlanul hanykódott falevél fekhelyén és reggel igen korán kelt fel, a nap érkezése előtt és kilépve a templomból, ott állt várakozva a lépcsőn. Föltekintett, s a légből magasan a feje fölött hattyúk elhúzó csapatát látta, amint sebesen észak felé szálltak és testük zizott a nap sugaraiban, bár a nap maga még a keleti hegyek mögött rejtőzött. Végre megjelent a nap és e pillanatban meglátta a király a chétit, amint az ismét sietve közeledett feléje. Hasonló volt a leány a király szemében a megtestesült hajnali harmathoz, vagy a szerelem szelleméhez, mely önhamvaiból kelt új életre a szívében és női testbe öltözött. Kezében egy champakvirágot tartva jött a leány és a lég illatos lett közeledtével. És odaérve a chéti szólt:

— Oh, király, úrnőm küldi ez érdemtelen kezek által urának a virágot és ha kellemes volt a nyugalma, úgy ő is elégedett.

— Édes chéti, hogyan nyughatna kellemesen az, kit elhagynak barátai, és maga annak oka, mert nem tudta az igazat a hamistól

megkülönböztetni. Fájdalom — sóhajtott fel —, nehéz különbséget tenni. És kevesen vannak e világban, kik meglátják és meg tudják különböztetni a jót a rossztól. Mert a gonoszság és aljasság számtalan álruhát ölt és nemegyszer oly külső alatt jelenik meg, mint a tied.

Mire a leány, ajkán mosollyal így felelt:

— Oh, király, ne légy oly biztos felőlem!

— Semmiben sem vagyok biztos — mondá a király —, csak abban, hogy az élet értéktelen, ha a szerelem eltávozott belőle.

A leány pedig így válaszolt:

— Nem távozhat el, ami sohasem volt jelen, s nem hagyhatott el a szerelem téged, ki sohasem ismerted a szerelmet.

Meglepetten kérde erre a király:

— És mit tudatsz a szerelemről te, ki nem vagy több gyermeknél?

A leány egy ideig csöndesen a férfi szemébe nézett, aztán szólt:

— Oh, király, ez nem a kor dolga, hanem csupán az átöröklés és az emlékezés. Mert az ember tapasztalás árán ismeri meg a szerelmet és akkor érti meg csupán, mikor haja már őszbe csavarodik. De vannak egyesek, kiknek erős az emlékezetük és a megszerzett bölcsességet, mely soha el nem hagyja őket, életről életre továbbviszik magukkal. És ezek tudók, a hatások folytán, melyek a múlt elfeledt homályából erednek és jutnak el hozzánk. Tud meg, ezek közül való vagyok én is. És bár csak gyermek vagyok — mint megjegyezted —, mégis e dolgokban egy gyermek is bölcsőbb lehet egy királynál és meglehet, hogy én is többet tudok nálad. Mert én előző születésemben a virágos íj istenét imádtam és szolgáltam és kegye folytán oly titkok részesévé lettem, melyeknek emléke és benyomása jelen születésemben is él bennem. És most hadd mondjak el egy keveset abból, amit te nem ismersz. A szerelem hangszerén három húr van. És ha megvan mindhárom, s egyaránt erősek és szilárdan egymás mellé vannak feszítve, akkor semmi sem szakíthatja el, semmi el nem pusztíthatja, még a halál maga sem. De ha e húroknak csupán egyike van meg, akkor megpattan az élet próbái és szenvedései alatt. Így történt ez a te esetemben is. A három szükséges húr nem volt egyesítve és szerelmed egyetlen hang volt, nem pedig harmónia.

— És mi az a három húr? — vágott közbe a király.

— Három módja a szerelemnek kell, hogy egyesüljön egyetlen érzésben, hogy az tökéletes és teljes legyen: a test szerelme, az érzelm szerelme és a lélek szerelme. És éppen ezért nem is jöhet ez létre másképpen, csak a férfi és nő között. Mert mindkét nem csupán a másiknak szépségét látja és nincs tudatában a sajátjának. S ha nincs meg a nemek különbsége, akkor nincs jelen a testi vonzalom, s így az egyik elem máris hiányzik. És a nő, ki örökre bírni akarja szerelmesének érzését, annak először is a teste feltétel nélkül való legyen, mert különben más testek fogják vonzani, mint az természetében rejlik. Másodszor: értelme se maradjon külseje mögött, mert különben a férfi becsülése el fog fordulni tőle. És harmadszor: nagy legyen lelkének jósága, mert különben a férfi lelke el fog pártolni tőle, hogy máshol keresse azt, ami nélkül a másik két alkotóelem is értéktelen és legfőljebb csak rövid időre eléghet ki. És amint ez áll a nőre, úgy áll ugyanez a férfire nézve is, azzal a különbséggel, hogy úgy testük, mint értelmük és lelkük tökéletesen különbözők egymástól. Ezért ami erény a nőben, az lehet ennek ellenkezője a férfiban. A férfi gyöngesége pedig lehet a nő ereje, sőt dísz is. Am te balga voltál, mert nem választottad meg szerelmed méltó tárgyát. Kétségkívül szép volt nő, de nem is több ennél. És bizony javadra szolgált és nem hátrányodra, hogy elárult és megcsalt téged, amint tette. Mert bár ama pillanat éles kardnál mélyebben sebzett meg, de az idő és meglehet, a körülmények meggyógyítják és behegesztik a sebet. És bizony az idő megmutatta volna neked az ő esetében is, hogy fontos elemek hiányoztak szerelmed tökéletes voltához és így nem tarthatott volna az úgysem soká. Most szabad vagy, megbűnhődöttél tévedésedért és bölcsőbb lettél. Mielőbb lenne hozzád, ha örvendeznél, semmint hogy gyászolj. Mert ki tudja, mi vár reá a jövőben? És ki remélhetné, hogy elnyeri a legfőbb jót, ha nem tudja, hogy minő legyen az? És te kétségtelenül meg fogod ismerni a szerelem tökéletes háromságát úrnőmmel, mert én remélem, hogy ő méltó hozzád.

Míg a leány szólt, a király megigézetten állott előtte. De amikor elhallgatott, megrezzent a férfi és fölkiáltott:

— El vele! Ne szólj úrnődről! Mert őt csupán a politika és államérdek vezette hozzám. Beszélj te csak önmagadról, mert bizonyonnyal lelked hárfáján oly húrok vannak, melyek elég erősek ahhoz, hogy szerelmedet halhatatlanná tegyék és szerelmesedet soha el nem szakadó kötelékkel csatolják hozzád!

De a chéti ujját ajkára illesztve, fejét csóválva így szólt:

— Csitt! Ne szólj így hozzám, különben nem jövök el többet.

És egy ideig mosolyogva nézett a királyra. Azután lábai elé fektette a virágot, megfordult és elment. De mielőtt eltűnt volna a fák közt, hátrafordította a fejét és visszanézett a királyra, aztán az erdő eltakarta a férfi szeme elől.

A király pedig fölemelte a virágot, ajkaihoz emelte és sóhajtott:

— Champak, illatod hasonló a szerelem illatához. És illesz ez ellenállhatatlan leánykához, ki maga is olyan, mint illatod, mely a Teremtő akaratából más, de éppoly bűbajos formában testesült meg őbenne.

És visszatért a templomba, kezében a virággal, teljesen elmerülve Madhupamanjári (a chéti) szavaiba, és teljesen megfeledkezve minden egyébről. Mert a leány szépsége — hasonlóan az ügyes festőhöz, ki eltöröl egy képet, hogy helyet csináljon egy új kép számára — elmosott minden foltot, melyet sötét emlékei lelkének tükrén hagytak.

Lótusz

EGÉSZ éjjel mély álomba merülve nyugodott a király falevél fekhelyén és mikor fölébredt, fölkel már a nap is. És midőn kilépett, ott várt már reá a chéti a tó partján, kezében egy bíborszínű lótoszvirággal. És úgy tetszett a király szemében e kép, mintha saját lelke nyugalmának megtestesülését látna maga előtt. És amikor a leány felé indult, az föltekintett és mondá:

— Úrnőm küldi ez érdemtelen kezek által urának e virágot és ha édes volt az álma, úgy ő is elégedett.

— Édes chéti, jó álma van annak, ki visszanyeri nyugalmát és hála néked, úgy aludtam ez éjjel, mint már régóta nem.

— És honnan ered ez új nyugalom?

— Egy tudós orvos tegnap álomitalt adott — nevetett a király.

— Szerencsés az, kinek tudós orvosai vannak, mert bizony kevés és ritka az olyan — válaszolta a chéti.

— A szer, mely álmod hozott pilláimra, a te hangod zenéjéből és szépséged nektárjából volt keverve. És most már reménykedem, hogy a gyógy mód hatásos lesz, holott azelőtt vigasztalannak és kétségbeesítőnek hittem helyzetem.

A chéti erre föl kacagott és így szólt:

— Oh, király, vigyázz! Nem vádoltad-e még egy vagy két nappal ezelőtt változékonysággal és ingatagsággal az egész női nemet? És ma már tán nem volnál hajlandó ily vádat emelni?

— Oh, te gonosz kis chéti, jól tudod, hogy nem szólsz igazat és csak azért teszed, hogy engem kínozz.

— Nem — felelt a leány —, de eszembe jut, mennyire hasonló vagy te a halászhoz, aki egykor halfogásból élt. Egy napon történt, hogy hálóját kivetvén a tengerbe, gyönyörű szép aranyhalat fogott. Kihúzta és öröme nem ismert határt. De éppen midőn ki akarta venni a hálóból, a hal kisiklott kezéből és visszaugrott a tengerbe. A halász ekkor kétségbeesésében zokogni kezdett, elhagyta a tengert és kevés híja volt, hogy testét is elhagyja bánatában. És így kiáltott: „Oh, jaj nekem! Végem van, mert ez az aranyhal lett volna eredménye és öröme életemnek!” Mégis egy idő múlva visszatért a tengerhez s ismét kivetette hálóját. És ekkor egy szép ezüsthalt fogott. És szempillantás alatt elfeledte az aranyhalat és mohón nyújtotta ki kezét az ezüsthalt után. De ez is kisiklott kezéből, vissza a tengerbe. És ő újra keserűségnek adta fejét, hátat fordított a tengernek, s a sorsa fölötti kesergéssel töltte napjait. De mégis, az idők múltával visszatért megint a tengerhez. Kivetette hálóját és lám, most egy közönséges hal volt benne, mely nem volt sem aranyból, sem ezüsből, hanem olyan volt, mint a többi közönséges hal. És a halász megfogta nagy óvatossággal, elvitte és tökéletesen boldog volt, végképpen elfeledte az aranyhalat meg az ezüsthaltat, mintha sohasem látott volna olyat életében.

— Édes chéti, megneheztelnék reád, ha képes lennék rá, hogy egy ilyen haszontalan halászhoz hasonlítsak engem.

— Oh, király, vigyázz, nehogy a hasonlat teljessé váljon.

A király azonban így szólt:

— Inkább hasonlíts engem a tűzhöz, mely már csaknem teljesen kialvóban volt. És nem bírták föléleszteni, mert hiába igyekeztek közönséges fával táplálni, ő megvetette azt. Míg aztán reávetettek egy darab mennyei szantálfát, melyhez képest még Malaya szantálfái is csak szegényes utánzatok. És ekkor fölédett a tűz hamvaiból, tisztán lobogó lánggal, minővel még sohasem égett azelőtt.

A király elhallgatott és a lány szólalt meg:

— Király, ideje, hogy menjek.

És a férfi lábai elé fektette a lótoszvirágot, aztán elment, de megfordult és visszatekintett reá, mielőtt eltűnt a fák közt. A király pedig fölemelte a lótoszvirágot és így szólt:

— Lótusz, nem helyesen mondtam-e, hogy én vagyok a tűz és ő a tűz? Mert bizony úgy éget engem, mint a láng — és most, hogy eltávozott, talán még jobban, mint amikor itt volt. Azért hát, bíborszínű lótoszvirág, magammal hordozlak én egész napon át, mert olyan vagy, mintha ő hagyta volna lényének egy részét hátra képedben. Hadd hűsítsd ajkam az ő távollétének perzselő hevében.

És visszatért a templomba, kezében a lótoszvirággal, s az eljövendőknél jártatta gondolatait és elfeledte a múltat.

Shriphala

ÉS egész éjjel Madhupamanjáriról álmodott, reggel pedig fölkel, megelőzve a napot és kilépett a szabadba. Figyelte a chakrawakamadárnak és párjának vidám kilátásait, melyek az éjszakai távollét után örömmel üdvözölték a viszontlátást. Ekkor megjelent ismét a chéti a fák közt és feléje sietett, kezében a shriphala (szépség és jószerecske istennőjének virága) egy bogyfűrtjével.

— Úrnőm küldi ez érdemtelen kezek által urának e fűrtöt és ha édes álmod élvezett, úgy ő is elégedett.

— Édes chéti — felelt a király —, magam sem tudom megmondani, vajon aludtam-e, vagy pedig ébren voltam az elmúlt éjszakán. Csak azt tudom, hogy egész éjjel hangodat hallgattam és csodálgattam. De hogy ez álom volt-e, vagy nem, azt nem mondhatom meg.

A leány pajzán mosollyal tekintett reá és szólt:

— Ezek igen veszélyes és nyugtalanító jelek az orvos szemében.

Eseted nagyon hasonló az örült királyéhoz, ki egy kőbe szeretett bele. — Szépséges chéti — mondá a király —, nem vagyok képes hasonlóságot fölfedezni közted és egy kő között.

A leány felelt:

— A számodra nem lehetek több, mint az ő számára ama kő volt.

— Mondd el a történetet — kérte a király —, ám nem törődöm vele, hasonló-e az én esetemhez, vagy nem. Közben nézni akarlak és hangodra figyelni.

És a leány kezdé:

— Volt egyszer egy király. És egyszer midőn az erdőben vadászott, egy régi templomra bukkan és ennek a falán a szépség istennőjének kőbe faragott képét pillantá meg. És alig ötlett szemébe a kép, heves szerelemre gyúlt iránta, annyira, hogy képtelen volt elszakadni tőle. Tehát munkásokat hozatott, kivétette velük a kőképet a falból, magával vitte és palotájában állíttatta fel. S éjjel-nappal előtte ült, le nem vette szemét róla, csókolt és simogatta és szemére vetette, hogy nem viszonzozza gyöngédségét. Egy éjjel aztán, midőn kimerülten elszunnyadt, álmában látta az istennőt. S az kilépett a falból és hozzá jött. És nem volt többé kő, hanem meleg és élő hús és vér. Ám alighogy karjaiba akarta ölelni a király az istennőt, magánkfél a gyönyörtől, egy éjjeliór az utcán nagyot kiáltott és felriasztotta álmából. Erre a király dühében nyomban kivégeztette az őrt, s a többi mind száműzte a városból. És egész életén át remegve várta, hogy ismét találkozzék álmában az istennővel, de minthiába, vágya nem teljesült soha. És gyűlölettel töltötte el minden, mi ébrenlétében történt vele, mondván: „Ez az egész világ olyan, mint egy hideg kő, merő élettelen másolata az eredetinek és az igaz valóságnak, melyet akkor álomban megpillantottam.”

És bizonyonnal örült az, ki egész életén át az elérhetetlent üldözi, melyet még álmában sem érhet utol. Ilyen elérhetetlen vagyok én a te számodra. És bizonyonnal hasonló leszel a királyhoz, ha elfeledkezel úrnőmről, képzeleted tiltott dolgok után törekszik. Oh, király, nincs igazam és nem volt teljes a hasonlat?

— Nem tudom — felelt a király —, nem hallottam a regét, mert teljesen avval voltam elfoglalva, hogy ajkaidat figyeljem és csodálkozom, hogy eddig nem tűntek fel nekem. Mondd el hát újra az egészet, s én lezárom szemem, így nem fogja szépséged útját állani, hogy szavaid értelme elérje lelkemet.

A leány kacagott ezen, mondván:

— Bizony igazam volt és elméd készül cserbenhagyni téged!

És a király elé fektette a fűrtöt, s elment anélkül, hogy visszanézett volna és eltűnt a lombok közt. A király felemelte a gyümölcsfűrtöt:

— Shriphala fűrt, találó a te neved. És minő érdemeket szerezhettél te előző születésedben, hogy te voltál a kiválasztott, melyet ő leszákított a fáról és kezében hordozott, míg testvéreid vigasztalan elhagyatottságban a fán hagytad?

És visszatért a templomba, kezében a fűrttel. És a leány ajkainak emléke kísértette, melyek színe hasonló volt a gyümölcs színéhez. És várta a következő hajnalt.

(folytatjuk)

Szokolay Zoltán ROMLÁS ELLEN VALÓ ÉNEK

Lelkünk tán a sirba
 S főtől való fául
 Addig is sorsunk tán
 Nem hagyjuk őrizzük

hajnalban tétetik
 csak a csönd tűzetik
 könnyet könnyre perget
 a legszebb szerelmet

Órizzük öleljük lidércálmok pedig
 Törékeny kezünket láncol rettegtek
 Dacos nyelvűnk mégis a madárnak felelget
 Világga dalolja a legszebb szerelmet
 A fehér papírra rácsordul a vérünk
 Romlás ellen való énekekben élünk
 Ítélt szemünkre haraggal ha néznek
 Bujdoktában szépül igazzá az ének.

Zene: Dinnyés József

Buda Ferenc NE REJTŐZZ EL...

Ne rejtőzz el, úgyis látlak!
 Benn zörömbölsz a szívemben,
 s elsímulsz az arcom bőrén,
 mint vadvízen a verőfény.
 Nagyon jó vagy, jó meleg vagy,
 Mindenekben megtalálalak,
 Nézz rám, szólok a szemednek,

Rádcsumok a szempillámat.
 s elsímulsz a tenyeremben,
 nagyon jó így, hogy velem vagy.
 s öröm markol meg, ha látalak.
 ne fuss el, nagyon szeretlek!

Zene: Dinnyés József

„Érted vagyok” I. évf. 3. sz.

Magyar Lajos LÁZÁR MIHÁLY ÜZENETE

A rácson túl, im felkel a nap,

s apró zajokkal jön a reggel

Fényt iszik a szomjas ember.

Ott lépdél most, túl falakon...

Fényt iszik az, ki fényre szomjas,

lelkét csordultig teletölti -

aki ily itallal oltja szomját,

tán nem is lehet azt megölni,

mert oly szabad, oly sérthetetlen,

mint az égbe surrogó madár:

messze néz, arra nem figyelhet,

hogy körül mily tivornya áll,

hogy mily szeszekkel, szédülettel

hajtják a népet ronda táncba:

biz összeűzzák ki nem táncol

és belerokkan, aki járja.

De felkél a nap újra reggel,

rácsokat olvaszt ragyogása.

A kint, a kint rejtse el mélyre,

egyetlen hóhér meg ne lássa,

hát ne sziszegj, ha körmöd tépik,

akkor se szólj, ha megölnék...

Leleked csordultig tele fénnel,

s ez elég lesz, túlélni öket...

Zene: Dinnyés József

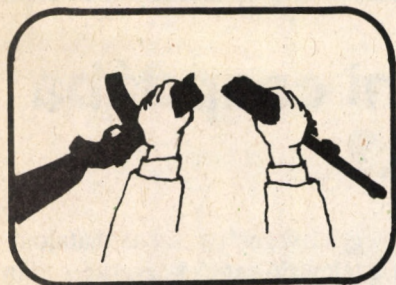
Három költő, három sors

A távoli Magyar Lajos Lajossal kezdtem. Ő Székelyudvarhelyről indult. A második Forrás nemzedékkel érte el ismertségét. Farkas Árpád, Csiki László, Vári Attila és mások társaságában a Kovászna megyei lapot és irodalmi életet gazdagította. Sepsiszentgyörgyben ma főszerkesztője a megyei lapnak, a kiadónak főmunkatársa. Áprilisban kiadták „Az Ige” című református gyűlekezet-i lapot és a szórványmagyarság részére a két nyelvű Csángó Ujságot. Lám, Lázár Mihály vértanúról még semmit sem írtam. Legyen itt Magyar Lajostól egy idézet a Piéták című verséből: „Hiszem: ki elfut, nem közénk való, de utána szól a táj, a szív, a szó...”

Buda Ferenc Ne rejtőzz el című frását „tilos” elemezni. A vers szavai, gondolatai a szeretetet legisztább illusztrációja. Debrecen szülőtte, Kecskemét fogadta fiának. Hat gyermek édesapja. Az egyik legszükszevűbb magyar költő.

Szokolay Zoltán Orosházán gyermekeskedett, Egerben középiskolás, Budapesten egyetemista, Szekszárdon, majd Békéscsabán főiskolai tanár. Ma képviselő. A Romlás ellen való ének-et ismeretségünk elején kaptam a költőtől. A diákszereltem, a nagymúltú város: Eger és Kálnoky László barátsága, irodalmi közbössége a költészet végtelenné vált útjaira terelte a költőt.

Dinnyés József

Dél-Afrikában

1986-ban a „Kampány a sorozás megszüntetéséért” (ECC) mozgalom 96 tagját vették őrizetbe, mégis 1987-ben 23, 1988-ban 143, 1989-ben 771 fiatal fehér tagadta meg a katonáskodást. David Bruce és Charles Bester hat-hat év börtönt kapott. 1990. január 30-án a katonaidő lerövidítésével párhuzamosan az ítéletek is csökkentek. Saul Batzofin és Ivan Toms (akik a tiltakozók új hullámában az elsők voltak) kiszabadult. (Desmond Tutu érsek levele alapján)

Desmond Tutu Nobel-békedíjas dél-afrikai érsek üdvözli Ivan Toms-t szabadulása után.

Egy ilyen érsek Magyarországon feketé lenne a többi püspök szemében?

A német nacionalizmus újraéledésének veszélye ellen

Különböző nyugatnémet politikai csoportok demonstrációt terveznek 1990 novemberében. Mivel ez nem csak a németeket érinti, szeretnék kapcsolatba lépni más európai országokbeli emberekkel, akik esetleg csatlakoznának a demonstrációhoz.

Cím: DFG-VK
(Deutsche Friedensgesellschaft — Vereinigte Kriegsdienstgegnerinnen), Landesverband Hessen, Vogelsbergstrasse 17, D-6000 Frankfurt/Main 1.
Tel.: 069/431440.

KOPJAJA

a halálra ítélt magzatokért az éhségtől haldoklókért az erőszaktól sújtottakért a környezetrombolás áldozataiért.

Az „Érted vagyok” szerkesztősége a Székesfehérvári Városszépítő Egyesület támogatásával és az alább felsorolt csoportokkal közösen kopjafa felállítását kezdeményezi négy jelenleg is folyó tragédia áldozatainak emlékére és az ilyen halál által fenyegetettek érdekében.

1. Magyarországon ma évente közel kilencvenezer művi abortuszt végeznek. Szerinte a világon sok milliót. Ezekre a kis magzatokra emlékeztetve szeretnénk a közgondolkodást a gyermekszereket, a nem kívánt terhesség kulturált családtervezéssel való elkerülése és a megfogant gyermek elfogadása felé formálni.

2. Az ENSZ adatai szerint évente körülbelül 15 millió gyermek hal éhen a világon. Szeretnénk az igazságszolgáltatás érzékét növelni, a szűk nemzeti gondolkodást emberiségsszlességűvé tágítani, hogy a magyar ember túllásson saját gondjain és segítőkészen for-

duljon az emberiség nálunk szegényebb háromnegyede felé.

3. A tömegpusztító fegyverek válogatás nélkül megölik a nem harcolókat, az ártatlantokat és a gyermekeket is. Mégis döbbenetes természetességgel gyártják, gyakorolják ezeket, sőt alkalmazzák ma is a helyi háborúkban. Szeretnénk az erőszakmentességet, a békességet, a konfliktusok türelmes megoldását, a civil társadalom felé való fejlődést előmozdítani.

4. Kiszípolozott, beszennyezett, megfizethetetlenül veszélyessé tett Földet hagyunk a következő generációkra, akik teljesen védtelenek velünk szemben. Szeretnénk a felelősségérzetet, a generációkban, történelemben, jövőben való gondolkodást, a reményt, a nem fogyasztói boldogságra való törekvést erősíteni.

Család Alapítvány, Nagycsaládosok Országos Egyesülete Németh László helyi csoport, Nagycsaládosok Egyesülete, Magzatvédő Társaság, Bokor katolikus bázisközösség szívi csoportja, Karitatív Lelkiismereti Tiltakozók Köre.

Civil szolgálat a gyakorlatban

Amikor elutasítottam a katonáskodást, írásba kellett adnom, hogy a civil szolgálatot választom, majd ezt egy önéletrajzzal kellett kiegészítenem a bizottság számára. A bizottság előtt mindezt újra el kell mondani. A katonai igazolványt automatikusan bevonják. Az engedélyt a bizottság javaslata alapján a kieg.pk. adja. Utána egy éven belül a Megyei Foglalkoztatási Központ jelöli ki a munkahelyet. Általában figyelembe veszik a szakképzettiséget. Én ügyintéző lettem egy környezetvédő egyesületnél.

Anyagiak: illetmény havi 780 Ft, ruhapénz (saját ruha használata esetén) évente 6000 Ft, az étkezési hozzájárulás napi 85 Ft, a közlekedési bérlet árát visszatérítik.

Munkakörülmények: napi 8 óra munka, a hétvégék szabadok, de bármikor kötelezhetnek túlmunkára. Szállást lehet igényelni, de én otthon alszom. Szabadságolás ugyanúgy, mint más munkahelyeken. Az útlevelet, személyi igazolványt nem vonják be. Kapunk egy adatlapot, amely a sorkatonákéval azonos kedvezményekre jogosít. A szolgálat egyelőre tíz hónappal hosszabb a sorkatonáskodás idejénél. Rövidítéséért és minden diszkrimináció ellen küzd a katonaságmegtagadók érdekképviseleti szerve, az Alba Kör.

Babos István

— itt levágandó —

Az emberiség egyetlen túlélési esélye az erőszakmentes szeretetszolgálat!

(A Bokor bázisközösség néhány börtönviselt katonaságmegtagadójának levele minden 'sorköteles' fiatalhoz, és a katonáskodást elutasítókhöz. Kedves olvasó, kérünk, mutasd meg ezt a levelet a címzettek közé tartozó ismerőseidnek.)

Kedves fiatalok! Szeretnénk tájékoztatni benneteket a **Karitatív lelkiismereti tiltakozók köréről**. (A kör nevének rövidítése CCO, a nemzetközileg használt angol megnevezésből: Charitable Conscientious Objectors — Hungary).

A CCO kör támogatja a civil szolgálatosok érdekévédelmét és a szolgálati idő lerövidítéséért ill. a hadkötelezettség eltörléséért folytatott küzdelmet, amelyet az Alba Kör föl vállalt. A CCO kör ezen túlmenően arra törekszik, hogy az erőszakmentesség ne szűküljön le a katonáskodás elutasítására, hanem annak pozitív értékeit — tagjainak életével és megnyilatkozásaival — hatékonyan és láthatóvá tegye:

1. az erőszak minden formája elleni tiltakozást (ilyen formák pl. a környezetpusztítás, azaz a jövő nemzedékek életterének szétrombolása, a gazdasági és kereskedelmi eszközökkel történő éhgyilkolás és az abortusz), nyitottan azíránt, hogy a lelkiismeretünk még mi ellen fog tiltakozni (katonai és nem katonai területeken egyaránt);

2. nemcsak tiltakozást, hanem **segítőkészséget** is azok iránt, akik az erőszaktól szenvednek, hangsúlyozottan az emberiség éhező százmilliói iránt;

3. a társadalom szelíddé kovászosítását nem politikai eszközökkel, elsősorban példamutatással, családi és kisközösségi neveléssel (és a CCO kör keresztény tagjai az evangélium hirdetésével);

4. mindezek érdekében áldozatokra és kockázatvállalásra is készen.

A CCO kör nevének mondanivalója: mi nem szolgálatmegtagadók vagyunk, hanem szolgálatot vállalunk és vitatjuk, hogy a katonáskodás szolgálat lenne (hiszen a jószándékú erőszak is kitepi a búzát a konkoly gyomlálása közben — vö. Máté evangélium 13,29). Nem csupán a katonáskodás ellen tiltakozunk, hanem minden ellen, amit a lelkiismeretünk elutasít. Nem csupán tiltakozunk, hanem segíteni is akarunk.

Kedves 'sorköteles' fiatal, válaszd az erőszakmentes szolgálatot! Kedves katonaságmegtagadó testvérünk, tedd magadévá az erőszakmentesség eszményének teljességét!

Ezt a válasz-levelezőlapot kivágva és postázva kapcsolatba léphetsz közösségünkkel.

Hadkötelezettség?

Az Alba Kör Ideiglenes Ügyvivői Testülete 1990. július 24-én levelet küldött az országgyűlési képviselőknek a honvédelemről szóló törvény módosítására benyújtott kormányjavaslattal kapcsolatban. A levél alább felsorolt fő mondanivalóit a lelkiismereti és vallásszabadságról szóló törvényen felül ENSZ-határozatokkal és az Európa Tanács, valamint az Amnesty International ajánlásaival támasztja alá:

Hadkötelezettség helyett (annak teljes eltörléséig) „társadalmi szolgálat”-kötelezettség legyen azon belül egyenértékű alternatíva a katonai és a polgári szolgálat.

A polgári szolgálat

— a Honvédelmi Törvény keretein kívül, önálló törvényben nyerjen szabályozást;

— „lelkiismeretvizsgáló bizottságok” nélkül, alanyi jogon lehessen választani;

— bármikor lehessen választani (ne csak eskü előtt ill. tartalékos behívóparancs kézhezvétele előtt);

— időtartama legyen azonos a tényleges katonai szolgálattal;

— legyen nemzetközi;

— összes illetménye jelenleg nem éri el a hivatalos létminimumot.

A szolgálat minden formáját megtagadókkal szemben legyenek humánusak.

Minden katona igényt tarthat emberi méltóságára, állampolgári jogainak gyakorlására, független érdekvédelemre.

Ne engedd az erőszak ideológiáit egyházadba!

Törekszem

az erőszakmentesség értékeit

— megvalósítani,

— felmutatni a nyilvánosság általam elérhető útjain,

— sorkötelesekkel és civil szolgáltosokkal megismertetni.

Szeretnék megismerkedni más karitatív lelkiismereti tiltakozókkal.

Név:

Cím:

Dátum:

Aláírás:

Ha csupán szeretnél többet megtudni a CCO köréről, figyeld az „Érted vagyok”-ot, amely jelentős részben a CCO értékekkel foglalkozik és mindig tartalmazza a CO rovatot.

Újra a konstantini csapdába esünk?

Augusztus 20-án, amikor a magyar katolikus egyházvezetés a „szent” hatalommal való újraösszefonódás diadalünnepét ülte, a televízió ennek közvetítése után Husz Jánosról vetített színdarabot. Husz elutasítja Zsigmond császár szövetségi ajánlatát, mert a konstantini, zsigmondi (és Szent István-i) szövetség az egyháznak hatalmat, gazdagságot és ebből következően elpogányosodást hoz. Ennek illusztrálásaként a katolikus egyház máglyán megégeti Huszt. (Bocsánatot kérünk már az ilyen történelmi gaztettekért?)

A történelmi hűség megkívánja annak felidézését, hogy — bár a színdarab egyértelműen fegyveres forradalmi mozgalomként mutatja be a huszitákat — volt Husz követői közt egy csoport (Jakoubek és Cheltschizki Péter vezetésével), amely komoly viták után különvált a felkelőktől, mert nem tartotta megengedhetőnek, hogy a keresztények fegyvert fogjanak. Ez a csoport járta tovább a tizenkét ezred ’angyalian jó keresztény katona’ segítségét nem kérő Jézus útját.

Reméljük, Jézus állami-egyházi üldözésekkel teli útja, a prófétai kiállást és az elnyomottakkal való szolidaritást nem elmulasztó szeretete sokak számára lesz olyan vonzó, hogy Érte távol maradjanak az új konstantini szövetségtől.

— tv —

„...A hatalom, az uralom és az erőszak szakralizálása pogány dolog, s ha sikerül az egyházi racionalitás eszményei közül is kiszorítani a hatalomnak ezt a pogány szakralizálását, akkor el tudunk jutni az igazi keresztény szolidaritáshoz.” (Nyíri Tamás, 168 óra, aug. 14.)

A keresztes vitézek a példaképeink?

Ma is van olyan katolikus ifjúsági lap, amely szerint a keresztes háborúk szándéka (hogy Krisztus szülőföldjét keresztények birtokává tegyék) „szent” volt, s ennek tiszteletére akar nevelni.

Az őskeresztények ezzel szemben — Jézus előre közölt parancsára — elmentek Jeruzsálem ostromakor. Vállalták a hazaárulás vádját. Hagyták a „szentföldet” a pogányok kezére jutni. Úgy látszik, nem tisztelték eléggé Krisztus szülőföldjét. Bár az nekik hazájuk volt s talán jobban is szerették, mint a későbbi keresztesek, mégsem védték meg. Már előre eretnekül eltértek a későbbi pápák idevonatkozó útmutatásától.

A szándék, hogy Krisztus szülőföldje keresztények birtoka legyen, úgysem valósulhatott meg. A keresztes hadak győzelme legfeljebb a megkeresztelt európai pogányoknak szerezhetett birtokot.

— flag —

Bélyeg helye

Karitatív Lelkiismereti
Tiltakozók Köre (CCO)

Székesfehérvár

Pf.148.

8002

A kertész és a várúr

Élt egyszer egy faluban egy kertész. Szép darab földjét gondosan bekerítette, nehogy a kóbor állatok kárt tehesenek benne. Reggelenként a kertjében föl-alá sétálva gyönyörködött a veteményeiben s a virágaiban.

Hanem egy reggel meghűlt benne a vér. Salátái megrágva, virágai letaposva, a káposztáit pedig mind felfalták.

— Ez csak a nyúl lehetett! — gondolta, s panasza ment a várba. Így szólt a várúrhoz:

— Uram, kérlek, szolgáltass nekem igazságot! A nyúl az egész kertemet tönkretette.

— Egész biztos vagy benne, hogy a nyúl volt? — kérdezte a várúr.

— Biztos — felelte a kertész —, megtaláltam a nyomát.

— Akkor majd elintézzük. Holnap kivadásszuk az ipsét. Készülj, mert holnap reggel nálad leszünk!

Ahogy mondta, másnap ott is volt, egy egész vadászcsapattal és egy sereg hajtóval.

— De éhen mégsem foghatunk dologba — szólt az úr —, akad-e valami harapnivaló?

— Van, uram — készségeskedett a kertész, s egy sonkát tett az asztalra. A vendégek egykettőre felfalták.

— De furcsa ez a disznó — jegyezte meg a várúr, hasát simogatva —, csak egy sonkája van.

Volt neki másik is, ott lógott a kamrában. A kertész előhozta, a várúr megette. Aztán mikor végeztek a két hátsó sonkával, megették a két elsőt is,

Kedves gyerekek, rajzoljátok meg néhány képben egy újságméretű (felnőttül mondva: A4-es) lapra ezt a mesét és küldjétek be az „Érted vagyok”-nak (8002 Szfvár Pf.148.) Ne színezzétek ki, mert a legszebb képregényecskét közölni fogjuk, színező oldalként.

aztán sor került a füstölt oldalasra, a tarjára... úgyhogy végül egy falás nem sok, annyi se maradt a kamrában.

No de a pincében sem maradt egy árva korty bor sem, mert a sonkát, oldalast, tarját öntözni is kellett. Öntözték is derekasan, mikor pedig jól megöntözték, elálmosodtak, s álmos fejű csak nem lehet nyúlra vadászni! Szét dobatták hát az ágyakat, leheveredtek és aludtak, míg csak alkonyra nem hajlott a nap.

Akkor a várúr felébredt, nyújtózkodott, megfűvatta a kürtöket. A társaság lóra ült, s elkezdődött a futkosás, lovaglás, hajsza keresztül-kasul a kertben. Hiába, nyoma sem volt a nyúlnak. Volt a sarokban még egy kék káposzta, annak a levele alatt csücsült a koma. Aztán mikor már nagyon közeledtek hozzá a hajtók, kiugrott a palánk résén és kereket oldott. A várúr utána, nyomában a többi vadással, ahogy vágatnak, mind kidöntik a kerítést. De csak az erdőig vágattak, oda már nem követték a nyulat, hanem visszaporoszkáltak a kertbe.

— Sajnálom — mondta a várúr —, láthatod, mindent megtettem, amit bírtam, de az az átkozott jószág túljárt az eszünkön.

Azzal elvonult, seregestül, csapatostul, a kertész pedig ott állt a feldúlt kert közepén, és azt gondolta:

— Bizony jobban tettem volna, ha békésen intézem perem a nyúlal, mert ez a segítség több kárt okozott nekem, mint száz nyúl, száz esztendő alatt.

Kukaügyi ismeretek

Néha sétálj oda a szemetesedényhez és kukkants bele: igaz-e, amit frunk, hogy a háztartási hulladék, az bizony nem szemét. Átlagosan 40 %-a papír, 19 %-a műanyag, 15 %-a szerves hulladék, 9 %-a fém, 6 %-a üveg s 11 % az egyéb. Mit tehetsz te?

Megelőzés: ne vegyünk szemetet, kerüljük az eldobó csomagolást, jobb a visszaváltható üveg. Amikor csak lehet, konzervek helyett fogyassz friss élelmet. A tízóraidat ne fóliába csomagold, hanem vászonkendőbe. Gombelimes eszközök helyett napelemeset vegyél (ha kapható). Óvakodj a mérgező anyagokat tartalmazó iskolaszerektől. Ahol lehet, műanyag helyett használj természetes anyagokat (pl. filctoll helyett színes ceruzát).

Amit lehet még hasznosítani, ne dobjuk ki: a tejfőlös poharakat pl. a kertészkedők tudják használni, a főlőlegessé vált papírok másik felére még lehet rajzolni vagy a telefon mellé tehetjük üzenetek följegyzésére.

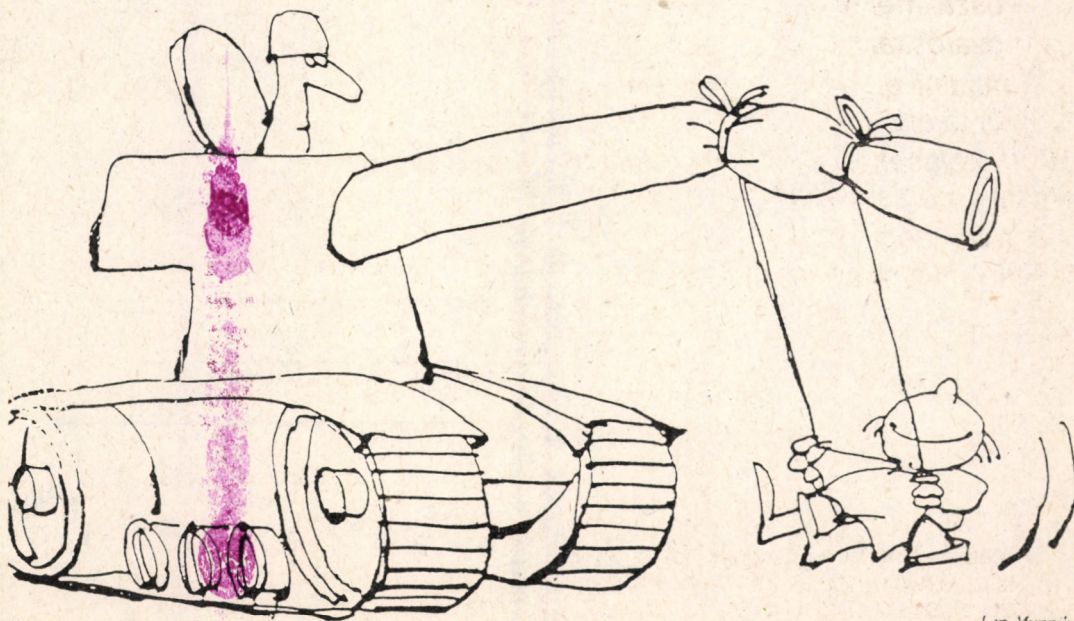
A hulladékot válogatva gyűjtsük, hogy újrahasznosítását segítsük: a papírgyűjtés mellett szervezd meg iskoládban a kimerült elemek gyűjtését és ha már sok összegyűlt, vidd be a helyi tanácsra — ideje, hogy a felnőttek gondoskodjanak ilyen begyűjtőhelyekről. (ötletek Kalas György kis füzetéből)

— itt levágandó —

Sikerült megtudni, ki a szerzője a Moha meséknek.

Egy kedves olvasónk írta meg, ami keveset tudott életéről és hagyatékáról. Reméljük, legközelebbi számunkban már részletesebben tudunk írni róla és folytathatjuk a mesék közlését.

— a szerk.

Len Munnik

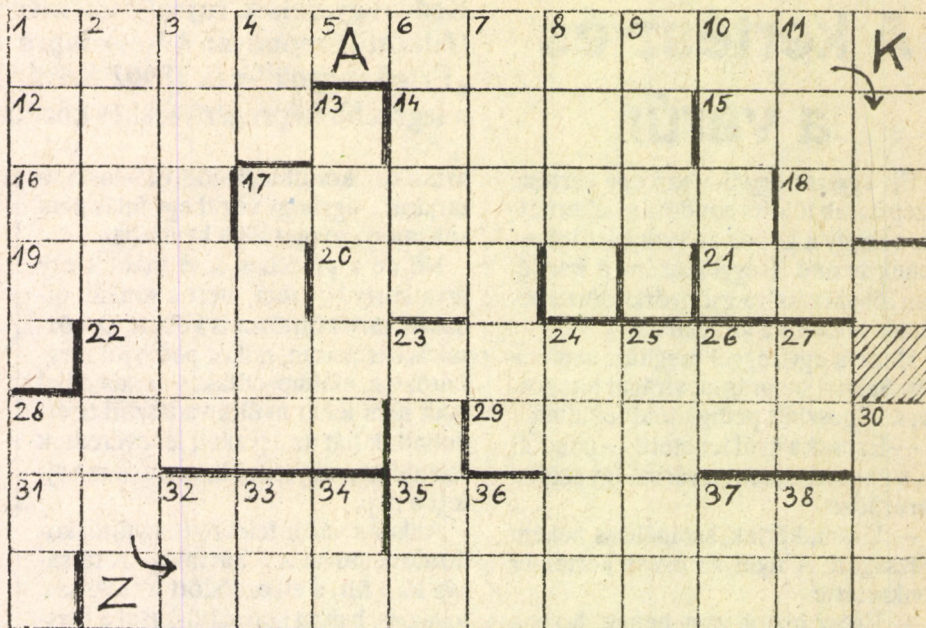
Ez nem csak álom

Erdélyi tábor

Különös dologra figyelhetek fel a máramarosi Egres-hegyen nyájakat terelgető 'pakulárok'. Egyik napról a másikra szabályos sátorfalucsokát épített — hála a szatmári püspökség és a máramarosszigeti plébánia anyagi támogatásának — az a kilencven fiatal, aki Románia és Magyarország legkülönbözőbb vidékeiről találkozott itt. Július 23-án kúszott a magasba a tábor megnyitó zászló, amely fennen hirdette a hét mottóját: 'Harmónia'. Ezért fogtunk vándorbotot és hátizsákot Bukaresttől Budapestig, hogy megpróbáljuk fölfedezni, életünkbe építeni az Isten által a világba teremtett harmóniát, melyet könnyen elfeledünk vagy még meg sem találtunk. Kirándulások, remetenap, akadályversenyek, a kiscsoportos megbeszélések, a sok játék és a mindennapi szentmise segítettek, hogy mind teljesebb harmónia alakuljon ki bennünk Istennel, Természettel, Családdal, Barátainkkal, Egyházainkkal és Önmagunkkal. Ki tudná felelni az esti tábortűzek varázsát, a népdalverseny csángó, székely, kalotaszegi, könynyeket csalogató eredeti dallamait, a mókával teli színdarabokat, az éjszakai őrségben hallott erdei hangokat, a napkeltét, az érintetlen tájakat, a környékbeli parasztok kedvességét, a sok csodát, ami bennünk és körülöttünk történt. Éreztük, hogy nagy dolog történik, falakat bontunk le: az előítéletek, a bizalmatlanság és önzés falait. Együtt volt az ortodox, a református, a katolikus és az Istent még csak kereső, megértette egymást a csak románul és a csak magyarul tudó is. Nem volt többség és kisebbség. Hogyan lehet ez? Istenre és egymásra kell figyelni.

A búcsú szívszorító volt. Úgy éreztük, sikerült kicsiben megvalósítanunk a jézusi kontrasztírtásadalom álmát, s jó volt élni ebben az álomban. De indulnunk kellett, hogy másokkal is elhitelessük, ez nem csak álom.

- efi -

Vízs. 1. Megfejtés I. 12. Ritka női név. 14. Nyerészkedve kereskedő. 15. Névutó. 16. Szarvasfajta. 17. Megfejtés IV. 18. Az arzén vegyjele. 19. Éva párja. 20. Fölfordulás. 21. Pottyant. 22. Megfejtés III. 28. Madár németül. 29. A helység kalapácsa női főszereplője. 31. Vizes. 35. Beszédetek legyen ilyen egyszerű. **Függ.** 1. Isten az ilyen adakozót szereti. 2. Megfejtés II. 3. Meddig jutott Szt. Pál utolsó útján? 4. Ráhel szélső betűje. 6. ..., a sárkány. 7. Szanaszét. 8. A láthatatlan ember főszereplője. 9. Terület latinul. 10. Sport golyóval és bábuval. 11. Ami nincs elég az öt balgának. 13. A Lélek egyik szimbóluma, névelővel. 17. Nőstény disznó. 23. Kivágott fatörzs része. 24. Fém pénzdarab. 25. HISZ betűi keverve. 26. A 'jó pásztor' ellentétének két szélső betűje. 27. Visszhang két szélső betűje. 28. Amit Máté szedett. 30. Ellentétes égtájak. 32. Babasírás ékezet nélkül. 33. A múlt idő jele. 34. Állóvíz. 36. Egyes szám első személy ékezet nélkül. 37. Japán társasjáték. 38. A csipkebokor teszi, ékezet nélkül.

Beküldendő a szerkesztőség címére a megfejtésként kapott szentírási idézet és annak lelőhelye.

„Háromkerekű biciklijén most még hogy mosolyog, milyen boldog!”

Kedves Európa! Megálltunk kicsit füstködös átjáróházad Győr nevű kapujánál és együtt néztük, hogy csörtet át rajta a tranzitforgalom. Félóráig bírtuk ki a bűdösből, a zajban — így figyeltük a lassan araszoló gépjárműlavinát. Láttuk 'civilizált' embertársainkat. Láttuk, hogyan markolják görcsösen a kormányt, hogyan rázzák egymásra öklüket, hogyan bögitik motorjaikat és hogyan gyártják a levegőből a mérgező füstöt. Boldog arcot is kerestünk, de mindhiába.

Kedves Európa! Földrészed lakóiként vállaltuk, hogy egy szebb, nagyobb házat építünk itt. Egy olyat, amelyben a közlekedés is új, az emberhez közelebb álló alapokon nyugszik. Egy olyat, ahol a kerékpáros nem 'mozgó objektum' többé, nem 'kiszámíthatatlan akadály', hanem közlekedő ember. Ember, aki haladni szeretne s élni. Ezért kérjük vissza útjainkat, ahonnan minket kitiltot-

tak. Vissza akarjuk kapni mindazon közös értéket, amelyet a motorizáció tönkretett: a lélegezhető levegőt, zöldellő fáinkat, a természet csendjét. Szeretnénk, ha Európa biztonságába a mi biztonságunkat is belegondolnánk. És gyermekeinkét is. Mert nézd csak, Európa: háromkerekű biciklijén most még hogy mosolyog, milyen boldog kis állampolgárod...

Gondolták és írták: az EYFA Bike Tour kerékpáros misszió hétnemzetiségű, 110 fős csapata, amely május 25-én indult Norvégiából és július 25-én ért Győrbe; valamint a Reflex Környezetvédő Egyesület és az Alpen Adria Alternatív Gondolat. A nyilatkozat három nyelven készült és a hét ország környezetügyi miniszterei is megkapták.

(Gaia-sajtószemle)

Az „Érted vagyok” közösségi és családi folyóirat melléklete
Szerkesztőség: 8002 Székesfehérvár, Pf. 148.

BIBLIA

A szeptemberi elmélkedéseket Kovács Tádé, az októberieket Barcza Barna készítette.

Szept. 2. — Évközi 22. vasárnap — Mt 16,21-27 — A Mester mögött

Jézus Fülöp Cezáreában közvéleménykutatást végzett tanítványai között saját személyét illetően. Simon volt a szószólójuk: Messiásnak, Isten Fiának nevezte a Mestert. Cserébe a Szikla (Péter) elnevezést kapta Tőle, továbbá elismerést, hogy ez a nyilatkozat a Mennyei Atyára, s nem emberi szóbeszédre való odafigyelés eredménye nála. Ígéretet is kapott, hogy őrá építi majd Jézus a maga közösségét, és Hádész kapui nem vesznek majd rajta erőt, hanem meg fogja kapni a mennyek országának kulcsait, és olyasmiket köt meg, vagy old fel a földön, amiket jónak lát, az egészben senki sem akad majd, aki ellenezni akarná intézkedéseit. És íme, Péter egyet szól: s Szikla helyett Ellenségnek (Sátán!) nevezik, ráépítés helyett ráförmedés jön, elismerés helyett nyilvános rendreutasítás a legmegszégyenítőbb formában, ahogy csupán elszemtelenedő ebével beszél az ember, nem a barátjával, élete művének folytatójával. („Kushadj mögöttem,

Sátán!”) — Kulcsátadás helyett csapdaátvétellel beszél Jézus a továbbiakban. A „szkandalon” szó egyaránt jelent lépést és ellenlépést egy úton, vagyis lépésgátolást; s nemcsak háborítást (botrántkozatást), hanem háborgást (botrántkozást) is. Jézus nemegyszer csinált botrányt. Gondoljunk csak a templomban jogosítvánnyal áldozati állatokat árusító kufárok kiűzésére, vagy az ünneprontó bekiabálásra a sátoros ünnep szertartása közben (Jn 2,13;7,37) szembeszállva sorozatos gyógyító „munkáiról” a munkaszüneti napon. Mindazonáltal óvott is, óvakodott is a botrántkozástól. „Boldog, aki nem botrántkozik rajtam.” (Mt 11,6) „Jaj a világnak a botrányok miatt.” (Mt 18,7) Aki csak egyet is elgáncsol azon kicsik közül, akik Jézusba vetik bizalmukat, úgy, hogy az elbotoljék s bizalmában megrendüljön, annak „előnyös”, hogy biztonságosan és észrevehetetlenül eltűnjön szem elől! (vö. Mt 18,6) Ez a legelőnyösebb, ha csapdaállító lép élénk. Nem

Szept. 9. — Évközi 23. vasárnap — Mt 18,15-20 — Ha pogánynak néznek

Nemcsak a haragtartás hiba, ha valaki hibázott velünk szemben. Az sem mindig jó, ha mindent elnézünk neki. Amennyiben keresztény testvérünkről van szó, abban az esetben ez biztosan így van (ilyenkor ugyanis feltételezhető róla a megtérés őszinte szándéka.) Ahogy én elvárom, hogy bármely testvérem szóljon, ha hibáznék vele szemben, ugyanúgy joggal feltételezem ugyanennek igényét náluk is. Am az sem eszék jól, ha rögtön nagydobra vernék, amit elvetttem. Hálás volnék érte, ha én lehetnék az első, aki tudomást szerez arról, amit elkövettem. S ha egyetértésre jutottunk, akkor egyben az utolsó is. Igen rosszul esniek, hogy miután beláttam hibámat, bocsánatot kértem érte, s megígértem az illetőnek, hogy ezután vigyázni fogok, ez után mégis tovább terjedne az ügy híre. Míg, ha nem jutunk dőlőre, érthető, hogy mást vagy másokat is belevonjunk az eset tisztázásába. Ha ez sem elég: az élő közösség elé kell tárnai a dolgot, azok elé, akiket én is testvéreimnek tekintek, meg az elé, akit állítólag megbántottam. Egy ilyen alkalommal aztán vagy meg tudnak győzni róla, hogy én viselkedtem helytelenül, vagy nem. Ha nem, akkor kényes helyzetbe kerülök. Vagy sikerül nekem meggyőzőnöm őket, vagy visszavonják velem szemben a testvéri elvárásokat és úgy kezdenek viselkedni velem, mint valami előkelő idegennel, aki sosem hallott a krisztusi tanításról és sosem élt keresztény közösségben. Ettől persze borzasztóan ideges leszek, és vagy otthagynom őket, vagy felülvizsgálom álláspontomat a kérdéses ügyben. Elképzeltet, hogy alaptalanul vádolnak, sértődékeny testvérem vezette félre őket, s nekem nem marad más, mint a békétűrés. De lehet, hogy az egész mondvascsinált dolog: a másértóddal elindult folyamat az én „betörésem” cé-

lozza csupán. Az alázat örve alatt szeretnének karikát fűzni az orromba. Az ilyen közösség távol áll Krisztus szellemétől. Föl kell mérnem: tudok-e rajtuk segíteni, vagy le kell ráznom a port is a lábamról, ami köztük ragadt rám. Végül lehet, hogy a vád jogos, én valóban megbántottam egy testvéremet, de sokáig magam előtt is takargattam ennek a tényét, okát. Ideje, hogy magamba szálljak. Ha a testvérek udvariaskodása bosszant, ez eggyel több ok arra, hogy siessek visszakozni, helyreállítani a közösség általam megbontott egysége. Ez az egység ugyanis nem merőben a jó közérzet szempontjából hasznos, hanem a hatékonyság szempontjából legalább annyira. Egy másnak ellentmondó kéréseket, akarásokat is-

szemezni, nem kockáztatni vele. Hátunk mögé vele! Ez a sorsa Péternek is: pusztulnia kell a Mester szeme elől, mögötte a helye, mert önkíméletre figyelmeztető szavait csapdának érzi a Mester. Hogyne; amikor az önkíméletre amúgy is oly könnyen hajlik az ember. Félni, megfutamodni, lemondani erőfeszítésről, áldozatvállalásról: mindez mélyen emberi. Az emberek általában így gondolkodnak az élet kellemetlenségeiről. Isten gondolata más. Szerinte az igazi élet minden áldozatot megér, még az életáldozatot is. Ezért a gondolatáért azonban Istent az a szemrehányás érhetné, hogy könnyen beszél a mi bőrünkre mennyei foteljából. Csakhogy Isten nem teszi zsebre ezt a szemrehányást, mert Fiában kipróbálta ezt a gondolatot. A Mester nem maga előtt tolja tanítványait a vágóhídra, hanem előttünk ment végig az úton. Nekünk csak fel kell sorakoznunk mögé. Szeretne maga mögött tudni mindnyájunkat, de egészen más értelemben, mint Pétert, mikor arról az útról le akarta Őt téríteni. Annyi bizonyos, hogy nincs tanítvány a Mester fölött (Mt 10,24); de mögötte két értelemben is lehet. Úgy, amint elmarad mögötte, értetlenségben csak útjában lenne a Mesternek, jobb, ha eltűnik a süllyesztőben, s úgy, amint felzárkózik mögötte. Ebben aztán nincs plafon: aki bízik a Mesterben, nagyobb tetteket hajthat végre még nálánál is (vö. Jn 14,12). Csak azt nem tudja megtenni a tanítvány, hogy ehhez kisebb áldozathozatal, kevesebb gáncsoskodás elviselése, kényelmesebb keresztthorodzás útján jut el, mint Mestere. Vagy, ha meg tudja, azok más előjelű tettek, más mester, más atya kedvére való (vö. Jn 8,44).

ten se tud teljesíteni. Nem is teljesülhetnek tehát! Ahol pedig nem teljesülnek az akarások, ott nincs élet, csak pangás. Isten azonban élő Isten, a pangásban minimális a jelenléte. Ott van igazán jelen, ahol egyesült erővel a Szabadító (neve) felé irányul minden testvér minden gondolata, akarása, kérése, megmozdulása. Ott megszabadulnak a testvérek nehezeteleiktől és azok okától. Ott a közösségnek nincs ideje egymás sebeit nyalogatni, sérelmeket boncolgatni, önmaga körül tekerelni, mert igen fontos és sok dolga van, ami annyira leköti és igénybe veszi, hogy örül, ha egy-egy pillanatra felüldülhet testvérei körében, s megfűroosztheti arcát a közösség friss levegőjében, semhogy ott belterjes torzalkodásokba bonnyolódjék. Am, ha mégis, akkor szigorúan be kell tartani a négy szemközt, többszemközt, s legvégül a közösségi feddés szeretet diktálta sorrendjét.

Szept. 16. — Évközi 24. vasárnap — Mt 18, 21-35 — Marad a megbocsátás, vagy marad a bűn

Azok után, amiket Jézus a tékozló fiú apjáról mond, akár a kisebb, akár a nagyobb fiúhoz való viszonyulásával kapcsolatban, azt gondolhatnánk, hogy Isten irgalmának soha sincs határa. A két adósról szóló történet azonban cáfolja ezt az elképzelést. Ebből az derül ki, hogy akinek tízezer talentumnyi (436,5 tonna arany ára) adósságot engedtek el, az iránt megszűnik az irgalom, mihelyt kiderül, hogy irgalmatlan saját — ám csupán 100 dénárral (400 gramm ezüst árával) tartozó — adóssával szemben. A tény annál érdekesebb, hogy Péter kérdésére adott válaszként hangzik el. Péter pedig éppen saját irgalmasságának behatárolhatóságáról érdeklődik a Mestertől, és azt a választ kapja, hogy nem szabad azt behatárolni. Pedig Péter nagylelkűségnek vélte, hogy akár hétszer is hajlandó megbocsátani

ugyanazon kellemetlenkedőnek. Lukácsnál (17,4) az is kiderül, hogy a hét eset egyetlen napra esik! Jézus azonban nem engedi, hogy Péter ily szűkkeblű legyen, hanem szeretné nagylelkűségét megtízszerezni. Ez egyenletes eloszlás esetén annyit jelentene, hogy egyetlen nap ébren töltött idejének minden negyedórájára jutna az egy megbántás, egy bocsánatot kérés (Lk 17,4) és egy megbocsátás. De mivel Jézus nem farizeusi értelemben gondolkodott és tanított, ez a mértékjelölés nyilván a mérték és határ nélküli megbocsátó készséget szorgalmazza. De hogyan kívánhat tőlünk, emberektől határtalan irgalmat, ha rögtön ez után azt mondja el, mi szab határt a Mennyei Atya irgalmának? A válaszhoz meg kell néznünk, hogy mi történik — mondjuk — Andrással, ha Péter bocsát meg neki, és mi, ha

Isten. András — teszem azt — megirigyli Pétertől, hogy bemehet Jairus házába, ő meg nem, és pofon vágja, felhánytorgatván neki, hogy pedig ő mutatta be a testvérét a Mesternek. Péter dühbe jön, de végül azt válaszolja, hogy hálás testvérenek ezért a bemutatásért, és nem haragszik a pofonért sem, arról pedig, hogy a Mester kit visz magával, nem tehet.

Péter megbocsátásának Andrásra nézve az a hatása, hogy nem kell tartania testvére bosszújától. Ez a megbocsátás akkor is érvényes, akkor is kötelező Péter részéről, ha András megbánta a pofont, s akkor is, ha nem. Péter nagylelkősége higgasíthatja is, lohaszthatja is András haragját. Más az eset, ha azt mondjuk, hogy Isten bocsát meg Andrásnak. Erről, míg András szívében harag él Péterrel szemben, szó sem lehet. Csak akkor beszélhetünk arról, hogy András pofonját Isten megbocsátotta, ha András szívből megbé-kélt Péterrel. Egyszerűen arról van szó, hogy Isten nem tudja érvényesíteni határtalan irgalmát az iránt, aki nem ad helyet szívében a határtalan irgalomnak. Arról, hogy Isten lemond bosszúálló szándékáról, felesleges beszélni, mert ilyen szándék benne soha nem is volt. Isten szándékai tisztító jellegűek. A Lélek pünkösdi vihara kisodorta a vacsorateremből a tanítványokat, hogy prédikáljanak. Ha bent maradnának, az a Lélek elleni bűn volna, melyre nincs bocsánat, s amely minden egyéb bűnbocsánatot is lehetlenné tesz részéről irányunkban (vö. Lk 12,32). A Lélek vihara ugyanis csak belülről tud ajtót nyitni. Sault se külső erő sodorta le a magas lóról, hanem István és társainak megbocsátó, irgalmas tanúságtétele alapján az üldöző belülről omlott össze benne. Jézus, akit üldözött, ajtaja előtt állt és kopogtatott. Mihelyt rés nyílt rajta, bement hozzá és nála maradt (vö. Jel 3,20).

Szept. 30. — Évközi 26. vasárnap — Mt 21,28-32 — Válozunk? Fejlődünk? Következetesek vagyunk?

Ne csináljunk erényt abból, ami nem az! Hiába szaladgál valaki szorgalmasan különböző boltokba, hogy a betegnek ezt meg azt beszerezzen, ha sosem ül ott mellette, amikor épp ágytálat vagy hánytálat kellene adnia, odatennie neki. Ilyenkor a helybenmaradás az erény, az eltávozás pedig hiba. A mai példabeszéd szituációjában pedig pont ellenkezőleg a helybenmaradás a hiba és az az erény, ha a fiú kimegy apja szőlőjébe dolgozni. Más kérdés, hogy ami helyes, az következetes-e egyúttal vagy sem? Négy variáció van: ebből kettő következetes, kettő nem; kettő helyes, kettő helytelen. 1. Következetesen helyes: megígérem a jót és meg is teszem. Erre szeretne Jézus eljuttatni. 2. Következetlenül helytelen: megígérem a jót, de nem teszem meg. Ilyen az első fiú. 3. Következetlenül helyes: megtagadom a jót, de aztán mégis megteszem. Ez a második fiú esete, vagyis a vámosoké és utcanőké (31.32), akik korábban megtagadták a szövetség törvényeihez való igazodást, de az Előfutár, János prédikációjára bemezttek a Jordánba bűneik bocsánatára (vö. Lk 3,3.12.13.). 4. Következetesen helytelen: megtagadom a jót és nem is teszem meg. Istennek nagyon tetszik a megtérés következetlensége. A megátalkodás következetessége pedig megbilincseli irgalmát. Ez vonatkozik azokra, akik hiába szembesültek Jánossal, hiába látták a vámosok és utcanők vele való szembesülésének pozitív kikezdéseit, „állhatatosak” maradtak abban, hogy nekik ilyesmikre nincs szükségük, makacsul következetesek a fejlődésképtelenségben (32). Az én esetem is ez, ha biztos vagyok abban, hogy már semmit nem kell változnom, mert mindent megteszek, amit meg kell tennem. Ennél egy fokkal jobb, ha elismerem, hogy meg kellene mozdulnom, bár utóbb lustaságból vagy gyávaságból, rártartáságból vagy fele-

Szept. 23. — Évközi 25. vasárnap — Mt 20,1-16 — Mekkora a mennyország?

A talentumokról szóló példabeszéd elmondja, hogy differenciált esélyekkel indul földi életünk és differenciált esélyekkel fejeződik is be, mire a túlvilágra érünk (Mt 25,14-30). A mánákról szóló példabeszéd azt állítja, hogy különböző esélyekkel érkezünk ugyan földi életünk végéhez, de induláskor bizonyos szempontból egyenlőknek vagyunk tekinthetők (Lk 19,11-27). A mai evangélium pedig azt mondja el, hogy különbözőek ugyan az elindulások az Úr szőlője irányában, de az örök élet lényegében egy. Azt az egy dénárt kapják meg az utolsó órában érkezettek is, mint a reggel óta kint gürdölők, akik tizenkétszer annyi ideig viselték az egész nap terhet és azt a hőséget, amely az utolsó órára már jócskán elmúlik. Valószínűleg ezt kapják azok is, akik a nap negyedét, felét vagy háromnegyedét dolgozták végig a szőlőben. A teljesítmény felől nézve mélyen igazságtalan ez az egalizálás. A reggel érkezettek szemére is vetik ezt a szőlősgazdának. Ő meg azzal védekezik, hogy nem kaptak kevesebbet a reggel érkezettek, mint amennyiben megalkudtak vele. Ez igaz is. Ha érkezési sorrendben fizetne a vincellér, az elsők fűtyörészve vinnék már hazafelé a dénárukat, mire az utolsók is megkapják a bérüket. A szőlő gazdája azonban ragaszkodik a bérfizetésnél a fordított sorrendhez. Nyilván éppen a tanulság levonhatósága érdekében. A példabeszéd teljesen fiktív. Bolond lenne valaki másnap reggel megjelenni a munkaerőpiacon, ha tudja, hogy elég délután odamenne, ennek a gazdának a szőlőjében akkor is megkapja a teljes napi bért. De hát a példabeszéd

napja az emberi élet. Másnapja nincs. A lélek-vándorlás esélyeiről Jézus nem beszél. Ha eltelt a nap, jön az esti hazatérés. Mindenkinek az egyetlen, saját hazatérése, egyetlen nagy, véget nem érő vacsorával. Nem tizenketted, negyed, fél vagy háromnegyed vacsorával! Azokról nem beszél a példabeszéd, akik nem mentek ki a szőlőbe, akik nem találtak gazdát, nem dolgoztak nála, s így munkabért sem kaphattak tőle. Olyanokról sem beszél, akik valamennyit dolgoztak ott, de egy idő után abbahagyták és mire eljött az este, már nem voltak a szőlőben. Csak olyanokról beszél, akik végig ott dolgoztak, függetlenül attól, hogy mettől. Ilyeneknek pedig a gazda teljes bért akar fizetni, mert jó (15.). Az emberi szempont azt kívánja, hogy mindenkinek egész vacsora jusson. A gazda pedig ezt a szempontot nézi és ezt ajánlja a szőlőmunkások figyelmébe is. Az irigység, a teljesítménycentrikus jogszerűség szempontjait átlépi, és ennek átlépését szorgalmazza a munkások értékrendjében is. Ez az értékrend nagyon fontos. A példabeszéd keretét az a mondas képezi, hogy „sokan”, illetőleg „így” lesznek az utolsók első és az első utolsók. A mennyország ugyanis nagy és egyetlen egész. Sokszorozhatatlan és darabolhatatlan, mint az Isten maga, aki ott egészen a mienk lesz. De ezen az egalitáson belül vannak első és vannak utolsók. Hogy valaki első-e vagy utolsó, az viszonyítás-viszonyulás kérdése. Attól voltak első az első, hogy korábban mentek dolgozni, mint a többiek, és attól lettek utolsók, hogy legkevesebb tudtak örülni annak a dénárnak, amit a gazda mindenkinek kiosztott, kinek a kollektív szerződés alapján, kinek csak úgy jószágából. Megfordítva pedig: értelemszerűen az utolsók attól voltak utolsók, hogy a nap első tizenegy órájában nem voltak a szőlőben; és attól lettek első, hogy a legönfeledebb örömmel fogadták az Úr egyetemes jószágát, legjobban tudtak azonosulni értékrendjével. Így az ő viszonyulásuk a legfelhőtlenebb a többiekhez, jöllehet a legkevesebb idejük volt rá, hogy összeleplegjenek amazokkal. Még valami az időről és az esélyekről. Ha rövid az idő, nehezebb ugyan beletanulni a dologba, de nehezebben szoktak belefáradni is. Ha hosszú az Úr szőlőjében eltöltött idő, ezalatt könnyebb beletanulni, de belefáradni is. Az utolsók tehát méltán irigyelhetik az elsőket, ha nem is amiatt, hogy már bőven belefáradhattak a szőlőművelésbe, de amiatt igen, hogy már mióta ott dolgozhatnak a Gazdánál. Az első azonban legfeljebb az újdonság varázsát irigyelhetik az utolsóktól; azt pedig csak szégyellhetik, ha amiatt irigylik őket, hogy azoknak milyen jó dolguk volt, míg nem kellett az Úr szőlőjében dolgozniuk. Szégyellhetik két okból is. Az egyik az, hogy nem is olyan jó bizonytalannak lenni afelől, hogy lesz-e vacsorára való nekem és a családomnak, vagy nem lesz. A másik meg az, hogy a szőlőművelés csak szebb a piacon ácsorgásnál, különösen egy ilyen Gazdánál!

Október 7. — Évközi 27. vasárnap Iz 5,1-7; Fil 4,6-9; Mt 21,33-43 — Isten szőlőskertje

Az Isten nem magános unatkozó, nem magános búslakodó, nem is magános élvezkedő. Az idő előtt is létező Isten nem Egyed, hanem Közösség. Isten a szeretet boldogságának megélője és továbbárasztója. Atya-Fiú-Lélek időtlenül éli a szeretet mindent odaajándékozó boldogságát: a szeretet mennyei Közösségét, a mennyei Isten Országát.

Ez a boldogság olyan nagy, hogy nem lehet

elrejtteni. Ezt közölni kell. Erre másokat is meg kell tanítani. Az Isten a szeretet boldogságától „felrobban”, hogy ezt továbbárasssa. Ez a teremtetés. A teremtetés óceánjában egy parányi szigetcské ez a Föld golyóbis, a rajta élő emberekkel. Ez az Isten szőlőskertje, ahol az őhozzá hasonló szeretetindítású emberek élnek. Kinek-kinek a szívébe bele van ültetve az Istenéhez hasonló szeretet csírája. A szabadsággal megajándéko-

zott embernek azonban magának kell felismer-
nie ezt az Isten által neki adott hivatást, küldet-
ést, hogy Istent és embertársait szeretve legyen
boldoggá.

Mivel sok ember nem szívesen vonul be szíve
csendjébe, hanem legtöbbször kifelé fordul a fi-
gyelmé, így az Istentől származó ajándékozó, se-
gítő és szelíd szeretet elkorcsosul benne. Helyet-
te kezei az anyagot markolásszák, egyre többet
akar birtokolni, embertársait pedig igyekszik
maga alá tepsni. Segítő szolgálat helyett uralko-
dik rajtuk.

Nem véletlen, hogy Jézus ezt a szőlőskertől
szóló példabeszédet éppen az ő népének, Izrael
országának vezetőihez, hatalmasaihoz intézte: a
papi fejedelmekhez és a nép véneihez. Azokhoz,
akik a szívükben szóló isteni hangot elhallgattat-
ták, és nem szeretetben és szolgálatban vezették
népüket. Azok a példabeszédbe szelők, akiket
a szőlőskert ura időről időre elküldött a szőlős-
kert munkásaihoz, azokat a prófétákat jelképe-
zik, akik az Isten szószólói voltak, hogy a válasz-
tott nép fiait, vagyis a saját küldetésükre ráébredt
embereket fölrázzák az anyagot markolásszából
és a mások fölötti hatalmaskodásból.

Az olvasmányban éppen egy ilyen prófétának,
az Isten üzenetét szétkiáltó Izaiásnak a szavaiból
hallottunk egy részt. Elmondja, hogy az Isten
hiába várja, hogy szőlőskertjében megteremjen-
nek a szeretet gyümölcsei. Isten az elnyomottak
sírását hallja. Az elnyomók pedig éppen azok a
főpapok, akiknek legjobban kellene tudniuk,
hogy milyen szeretetközösséget akar a földön
megvalósítani az Isten. Izaiás emberi módon be-
szél az Istentől: megbánta, hogy szőlőskertet te-
leptett. Megbánta, hogy az emberek között is
meg akarja valósítani az ő mennyi Isten Orszá-
gának a mását: a földi Isten Országát.

A próféták sora után, akikkel mindig is elbán-
tak a hatalmasok, noha ők csak a szeretetre taní-
tották Istent, végül is Isten saját Fiát küldte
el Jézus személyében. Jézus e példabeszédben
saját magáról jövedő. Abban az időben, amikor
e példabeszédet elmondotta, már nagyon világos-
an látta, hogy mi lesz az ő sorsa. Tudta, hogy
elbánnak vele, hogy kivégzik. Tudta, hogy a ha-
talmasok mindig attól féltek a legjobban, aki
uralkodásuk alapjait akarta kihúzni a lábuk alól.
Jézus az erőszak helyett szelídségre tanított.
Uralkodás helyett szolgálatra. Az erőszakos bir-
toklás helyett ajándékozásra. Ki is végezték őt.

Úgy látszik, Istennek ez a szőlőskert-elgondo-
lása megihűsült? Ha mind a követőit, az Isten
embereit, mind Fiát, Jézust megölték, van itt még
remény? — Isten nem mond le tervéről csak
azért, mert nagyon sokan önzők, makacsok, erő-
szakosak. Jézus elkezdte gyűjteni azt a kisdéd
nyáját, akik a világ nagy tülekedésében, pusztu-
lásában-pusztításában ellenpéldát nyújtanak. Ez
az a kis mustármag, akikre már a rómaiak rámu-
tattak: Nézzétek, hogyan szeretik egymást!

Ezt a kisdéd nyáját biztatja Szent Pál apostol,
amikor a filippi híveknek továbbítja azt a bizta-
tást, amit nem tudott elhallgattatni benne sem a
próféták, sem Jézus meggyilkolása. Arra biztat,
hogy akármilyen önző is a világ, a filippi hívek ne
közéllátók, hanem messzélátók legyenek. Mert a
megvalósult szeretet, az idejében beszolgáltatott
termés olyan nagy dolog, hogy minden bántás
elviselését megéri. Sőt, csak ez éri meg, mert ez
az egyetlen maradandó. Aki az Isten szőlőskert-
jét, a földi Isten Országát jól műveli, aki emberi
kapcsolatait szeretetben éli, az már megkezdte az
Isten életét, a Szentháromság életét, és a másik
világban csak az ilyen ember tud beletartozni az
Isten boldogságába.

Helyesbítés

Előző számunkban az „Akit nem üldöznek, maga
kezd üldözni?” c. cikkben: Ági néni nem napi 12, hanem
8 órát dolgozott, nem 7 és fél, hanem 10 évre ítélték és
a villa nem illegális, hanem legális tulajdona a rendnek.
A szerző a pontatlanságokért Ági néni elnézését, a
szerkesztő az ezektől független, meg nem beszélt vál-
toztatásokért a szerző elnézését kéri.

Október 14. — Évközi 28. vasárnap — Iz 25,6-10; Fil 4,12-14.19-20; Mt 22,1-13 — A királyi menyegző

A mai szentmise szövegeinek sok-sok tanítá-
sából kiemelünk négyet. Ezekről gondolkodunk:

1. Mihez hasonlítsam az Isten Országát?

De sokszor gyötörődött Jézus, hogyan is mond-
ja el emberi nyelven, a mi nyelvünkön azt a cso-
dálatos más világot, ahonnan közénk jött, s ahová
minket is hív. Néha hangosan is kifejezte ezt a
belső erőlködést: mihez is hasonlítsam az Isten
Országát?! — Milyen nehéz érzékeltetni velünk
azt, amit még nem tapasztaltunk.

Gondoljátok el, hogyan tud afrikai busman
négereknek beszélni a sélés örömeiről egy Svéd-
országból jött utazó? Mihez hasonlítsa a sélés
örömet azok között, akik havat se láttak és síksá-
gon élnek?

Az Úr Jézus rengeteg hasonlattal igyekezett
számunkra megközelíthetővé tenni annak a má-
sik világnak az örömet, ahová érdemes kapaszkod-
nunk, erőlködnünk, hogy megszerezzük. Leggyakrabban lakomához hasonlította. Abban
a palesztinai kultúrában, ahol ő élt, alig lehetett
valaki számára nagyobb örömet mondani, mint a
lakomát, ahol egymásra találva beszélgethettek,
ünnepi falatokat ettek, bort ittak, táncoltak...

Első csodája, a víz borrá változtatása is lako-
mán történt, és az utolsó vacsora, ahol az Eucha-
risztiát alapította, szintén lakomának mondható.
Az sem véletlen, hogy minden szentmise ennek
az utolsó lakomának a megismétlése Jézusra és
az ő Országára emlékeztet.

Jézus úgy buzdított minket az ő követésére, az
ő Útján járásra, hogy jutalmat ígért. Olyan jutal-
mat, amelynek az öröme már most elkezdődik
bennünk, ha szeretjük egymást, de hogy a kitel-
jesedő, az igazi megélése milyen lesz, arról csak
hasonlatokkal tudott beszélni.

2. Nem mindenkinek kell a jutalom.

Tudjuk, hogy Jézus a zsidó néppel akarta el-
kezdeni az egész emberiség egybegyűjtését, sze-
retetben egymásra találását. A zsidó nemzet egé-
sze nem fogadta el Jézus hívását. Nem mentek
utána. Nem utánozták életét: a szeretetet. Ők
azok, akik visszautasították a lakoma-meghívást.
Miért? A példabeszéd megérteti velünk, hogy
földműveléssel, gazdálkodással, kereskedelemmel
voltak elfoglalva, vagyis pénzszerzéssel.

Vedd csak észre, hogy itt szembe van állítva
egymással a szeretetben egymásra találók bol-
dagsága és a pénzszerzés. Szeretet és pénzszerzés
— mindenkinek az életében ütközik egymással.
De sokan a pénzszerzést találják munkájuk leg-
nagyobb jutalmának! Közben nem törődnek em-
bertestvéreik gondjaival, bajaival. Eszükbe se jut
az Isten nyújtotta öröm felé kapaszkodni. Sok-
szor még azokat is bántalmazzák, akik Jézus kö-
vetésére hívják őket.

3. Isten mindenkit hív.

Az Istent is vissza lehet utasítani. Egy másik
helyen Jézus azt mondta tanítványainak, hogy ha
valaki visszautasítja őket, rázzák le a port a lá-
bukról és menjenek tovább. Hívjanak másokat.
Összegyűjteni csak azokat lehet, akik lelkesed-
nek, és szabadon vállalkoznak Jézus követésére.
Akkor készülnek a mennyi lakomára. Akik szá-
mára a szeretet fontosabb, mint a pénzszerzés.
Akkor nem vakoskodó rövidlátók, hanem okos
távolbanézők. Akik nem égből pottyant jutalmat
várnak, hanem már most próbálgatják az egy-
mást szeretés örömet is, nehézségeit is. Ezek az
utczáról behívottak. Akik nem futottak-törtettek
annyira, hogy a hívást meg ne hallották volna.
Akkor még korábbi gonoszágukat is abbahagy-
ták, csakhogy bejussanak a lakomára.

4. Belépés csak az Isten öltözetében.

Az Isten mindent belülről lát. Te is megtanul-
tál már belülről nézni és belülről látni? Ő nem a
tested nézi, hanem a lelked, a szellemed. Az ben-
ned a halál után is tovább él. Tehát annak az
öltözete a fontos! Az önző ember, a magának élő,
a gyűlölködő, az erőszakos: ez a sötét ember. A
másik emberrel törődő, gondoskodó, a másikat
megajándékozó, segítő, benne az Isten tanítását
életre segítő: ez a fénylő, világos ember. Ha most
a világ középpontjába Istent gondoljuk, mint a
legteljesebb fényességet, tőle távolodva, kifelé
haladva pedig egyre fokozódik a sötétség, akkor
már értjük, hogy a sötét lelkű emberek miért
kerülnek a külső sötétségre, az Istentől legtávo-
labbi állapotba, és a menyegzős ruhába, vagyis az
Isten öltözetébe, a szeretet fényességébe öltözöt-
tek miért maradnak benn az isteni lakoma sugár-
özönében.

Október 21. — Évközi 29. vasárnap — Iz 45,1.4-6; 1Tessz 1,1-5; Mt 22,15-21 — Csapdaállítás Jézusnak

1. A próféta sorsa, hogy a hatalom elveszejtse.

A zsidó Nagytanácsot, amely egyszerre gyako-
rolta a vallási és világi főhatalmat, két párt alkot-
ta: a farizeusok és a szadduceusok pártja. Mind-
két párt a názáreti prófétát, Jézust tartotta a
legveszedelmesebb fölforgatónak. Folyton bele
is kötöttek, de azt tapasztalták, hogy Jézussal
nem lehet sikeresen vitázni. Mindig alulmarad-
tak. Így fogalmazódott meg bennük egyre világó-
sabb, hogy ha érveikkel, vitákkal nem is, de
kivégzéssel meg lehet tőle szabadulni.

Mivel nekik nem volt kivégzési hatalmuk,
ezért legegyszerűbb lenne a helytartóval, Pilátus-
sal kivégeztetni Őt. Igen ám, de ehhez vádanyag
kell. Még hozzá olyan vádanyag, ami a helytartó
előtt is bűnnek számít. Olyasmi, amiből nyilván-
való, hogy Jézus sérti a Római Birodalom érde-
keit. Bár ők vallási törvények „áthágása” miatt
haragusznak rá — pl. azért, mert a szeretet cse-
lekedeteit fontosabbnak tartja, mint a szombat-
napi nyugalom megtartását —, a helytartó előtt
ezek a kifogások nem használhatók.

Olyan tragikusnak érezzük, hogy mikor végre
közénk jön az Isten, hogy elmondja, mi az igaz-
ság, akkor ezek a népvezetők: főpapok és a vallás
hittudósai, nem az igazságot keresik, hanem csak
azt, hogy beleköthessenek Jézusba és elveszejt-
sék.

2. Csapdaállítás

A farizeusok mindenáron el akarják veszejteni
Jézust, annyira, hogy semmitől se riadnak vissza.
Noha ők a Nagytanácsban belül a Római Biroda-
lom legádázabb elvi ellenfelei, ha Jézus elveszej-
téséről van szó, akkor egyszerre a Birodalom
érdekeinek szemforgató védelmezőivé válnak.
Ugyancsak szemrebbenés nélkül összefognak
politikai ellenfeleikkel, a Heródes-pártiakkal,
akik Róma barátai voltak.

Ez a rövid lélegzetű érdekszövetség ravasz
kérdést eszel ki. Azért nevezhetjük csapdának,
mert akár igennel, akár nemmel válaszol rá, az
mindenképpen Jézusnak rossz. Ha nemet mon-
dana, akkor a besúgó azonnal jelentik, hogy
Róma ellen izgat. Ha igent mond az adófizetésre,

akkor pedig a széles tömegek előtt válik gyűlöletessé, aminek a hatalmasok nagyon örültek volna.

3. Csapdakivédés

Jézus válasza hallatlanul ügyes. Ismét áthúzza fondorlatos számításait. Felelete egyik vád alátámasztására sem elegendő. Noha mondja, hogy adjátok meg a császárnak, ami a császáré, de azt nem mondja meg, hogy mi a császáré, mit van joga követelni. Azt viszont három éven keresztül állandóan mondogta, hogy mi az Istené, és mit kíván tőlünk. Istené az egész ember. Istené az oszthatatlan, teljes szív, amely az ellenséget is szereti. Mivel azt is mondogta, hogy nem lehet két úrnak szolgálni, ezért nyilvánvaló, hogy Istennek akkor is meg kell adni, ami az Övé, ha közben a császár következetesen mondogta, hogy tegyük azt, amire Isten azt mondja, hogy nem szabad, mint pl. ölni.

A Jézus tanításában oly sokszor szereplő vagyis, világosság-sötétség, a teljes szív, az egy kincs — itt kapnak igazi értelmet. Itt értjük meg azt a kijelentést is, hogy „ti keressétek elsősorban Isten Országát!” Tehát Isten az első helyen

és mindenekfelett. Természetesen a császár felett is. Nem lehet Istent egyértelműen, tiszta és teljes szívvvel szeretni, ha közben a császár Istenteljes parancsainak is engedelmességni akarunk.

Elmulunk, mennyire tudott vigyázni ilyen csapdák esetén szavaira. Igen, megfontoltan kellett beszélnie, de sose annyira, hogy elködösítette volna a világos elveket, vagy be ne olvasott volna az álnok módon vallásoskodóknak.

Ugyanakkor szomorúan állapítjuk meg, hogy a farizeusokat nem Jézus válaszában mondanivalója érdekelt. Szó sincs arról, hogy elgondolkodtak volna felette. Csupán vereségüket konstatálták.

4. Mi volt köztudott Jézusról?

A csapdaállítás és -kivédés izgalmas sodrában elkerüli figyelmünket egy fontos szempont. Jézus erkölcsi nagyhatalom. Olyan jellemzői, akire nemcsak követői, de ellenfelei is kénytelenek feltekinteni. Bár családjáról és behízelgő szándékkal mondják, mégis négy olyan jelentős megállapítást tesznek róla, amely köztudott volt, tehát a közvélemény álláspontját fogalmazta meg.

1. Jézus az igazságot mondja.
2. Jézus az Isten útját tanítja.
3. Jézus egyedül az igazsághoz igazodik.
4. Jézust nem vezetik emberi tekintetek, érdekek.

Most az igazságszerető Jézusban ismét tükröbe nézhetünk. Erre a meg nem alkuvó igazságkeresésre máskor is buzdított: Az igazság megszerel titeket — mondogta.

Bizony, szívenkeze gondolunk sokszor megalkuvó életvitelünkre. Hányszor játszottunk diplomatát, hányszor mondtuk, hogy az igazságot nem lehet ilyen meredeken képviselni, ilyen nyíltan kimondani — és ilyenkor mindig az igazság lett a halott. Jézus világos parancsait kikerültük merő emberi okoskodással. Csak nem kívánhatjuk, hogy ne érvényesüljék!? Csak nem kívánhatjuk, hogy meg ne gazdagodjam!?... Így aztán nem csoda, ha sem Isten, sem az emberek nem tudnak bennünk igazi nagyságot felfedezni. Bezeg Jézusban felfedezték, meglátták! Erről volt közismert. Mindig az Isten akaratát kereste, sose az emberekét. Ezért lehetett jel, amelynek ellene mondogtak.

Október 28. — Évközi 30. vasárnap — Kiv 22,20-26; 1Tessz 1,5-10; Mt 22,34-40 — A főparancs

A mai evangéliumrészlet első mondata elmondja, hogy egy farizeus törvénytudó tette próbára, vagyis kísértette Jézust. Mai nyelven a törvénytudó annyit jelent, mint hittudós, teológus. Lám csak! Egy pillanatra le nem szállnak Jézusról. Nem tudták elviselni, hogy valaki nem az ő iskolájukat járta ki, nem tőlük kapott megbízást a tanításra. Folyton belekötnek, csapdát állítanak neki. Állandóan vizsgálják őt hittudományból. Azok szoktak így tenni, akik nagyon meg vannak győződve arról, hogy az igazságot csak ők birtokolják. Mintha más rá se találhatna az igazságra. Az a Jézus azonban, akit ők csak egy názáreti jöttmentnek, egy falusi, műveletlen embernek vélték, újra és újra elállítja lélegzetüket. A részleteket is jobban ismeri, mint ők, az összefüggéseket pedig még inkább látja és érti.

Most is egy nagy összefüggésre kérdeztek rá. Talán a legnagyobb: Miben foglalható össze az Isten kinyilatkoztatásának az egésze?

Mivel az akkor használt Szentírás két nagy részre oszlott: Mózes törvénykönyveire és a próféták írásaira, így aki a föltett kérdésre válaszolni akart, annak mindegyiket kellett ismernie. Nemcsak a szövegét, hanem főleg a szellemét, a lényegét.

Jézus kapásból és fejből idéz egyszerre két mózesi könyvből. Az ötödikből az istenszeretet parancsát, a negyedikből pedig az emberszeretetét.

Vegyük csak észre, hogy már ezzel a módszerrel összevágással is tanítani akar. Valahogy így: őseink még külön beszéltek istenszeretetről és más alkalommal az emberszeretetről. Én pedig arra tanítalak titeket, hogy a kettőt nem szabad elválasztani egymástól. Nem elég az istenszeretetet szívből érezni, az „Uram, Uram” mondogatása, mert abból még nagy önámítás jöhetne elő. Az istenszeretet meglétét az embertárs szeretése révén kell megmutatni. Nem egy világ feletti, nem egy csillagok fölé képzelte Istent kell szeretnünk, hanem azt az Istent, aki bennünk is, embertársainkban is benne él. Ha tényleg szereted az Istent, akkor szeresd őt embertársaidban! Ezzel záródik a szeretet áramköre. Az Isten szeret téged, te pedig az embertársadon keresztül visszaszereted őt.

Jézus feleletének utolsó mondata külön is nyomatékozza, hogy amit ő mondogott, abban foglalható össze az egész Szentírás tanítása.

Ez most minket is megdöbönt. Istenem, hány ágra bomlott szét a történelem folyamán az egy Istennek egyetlen tanítása! Még akik Jézus követőinek tartják magukat, azok is több száz vallásra, felekezetre oszlanak. Ráadásul egymás felé ellenségesen fordulnak. Ezzel bizonyítják, hogy sem Istent, sem Isten tanítását, sem embertársukat nem szeretik, hanem csak a maguk külön igazát védik. Pedig — látjátok — Jézus szerint milyen kevés elegendő ahhoz, hogy az Isten tanításának a lényegét összefoglaljuk. Csak ezt az

egyetlen, kettős főparancsot kellene nagyon komolyan vennünk és hitünk életében megvalósítanunk, s akkor az egyes vallások, felekezetek nem egymás ellen intrikálnának, hanem egy Jézus által is akart nagy ökumenizmusban találhatnának egymásra.

A hitetlenek számára talán a legnagyobb botrány az Istenben hívők veszekedése. S ugyan min veszekednek? Rendszerint olyan részleteken, amelyek szépen megférnének egymás mellett, ha ezt a Jézus által legfontosabbnak tartott parancsot megtartanák.

Ezen a mai evangélium részleten keresztül megsejtettünk egy nagy és átfogó jézusi koncepciót: Hogy az egész emberiség egy legyen, hogy Isten földi Ország, az Egyház világméretben látható és megtapasztalható legyen, ahhoz nagyon kevés dologban kellene egyetértőnk. A főparancsban.

Csak bűnei megvallása után...

„...és Isten megkísértette az egyházakat, egyiket a másik után, és felvívte őket Szent Gellértnek hegyére, állította őket az szovjet harcok mellé, és intette őket, tekétsenek a Városra, majd tekétsenek reá, és válasszanak. És akkor azok összenézének Ivan Vasziljevicsel, bölintának, és azt mondogák: *Gorod*. És Isten szíve megszorodék, tekintete elhomályosula, és farsarodottan fiára gondola, aki, ímé, Názáretben sem tanult bele általában a polgárok életébe, legyenek azok hívők vagy ateisták. A milliós számok ugyanis, amelyekkel dobálóznak, nem alattvalók tömegét jelentik, a legtöbb esetben még csak nem is templomjárókat, hanem polgárokat, akik ... az egyházakat csak akkor engedik bele az életükbe, amikor nekik jólesik. A Város polgárai a választás, nem a hegyé, bárki kapaszkodjon is fel rá. ... Éltek és élnek tiszta, meghurcolt pa-

pok, éltek és élnek, akik nem is olyan régen saját testvéreiket árulták el, székért, hatalomért, jólétért. A végletek persze ritkák. ... Az egyházakkal is csak úgy van, mint minden mással a kommunista rendszerben: nem maradtak tiszták. (Voltak-e azok valaha is?) Megmagyarázható, hogy Ivan Vasziljevics géppisztolyának árnyékában, a megmaradásért miért szavaztak a hatalomra vagy annak látszatára, megérthető, hogy tisztán az Úr mellett maradni kínos, vagy lehetetlen volt, de ... nem állhatnak Jézus mögé, és nem tiltakozhatnak az Ő nevében Őellen. Pártállam után jézusállam, Isten mint magántulajdon ... Lázálomban azt látom, az ágaló egyház leszál a hegyről, és letérdel a polgárok közé. Én igen nagy vétkem ... sok van itt sokaknak. Hallgatások, gyávaságok, csúszás-mászás ... És az egyház is csak bűnei megvallása után mehet föl a hegyre, Istenéhez, hogy megbeszélje vele az aranyborjút meg egyebeket. És nem kell kiabálni, fenyegetőzni, egyáltalán, hangozkodni. Mások is laknak itt, és vagy alszanak már, vagy szeretkeznek.”

(Szenási Sándor: *Jézus Krisztus pártfőútkár*, 2000, 1990. június, 64. o. — részletek)

„Meghatározott érdekek olyan szélsőséig viszik az elemzést, hogy a győztesként feltüntetett rendszert az egyetlen követendő útként ajánlják a világ számára, azon sorscsapások miatt, amelyeket a létező szocializmus szenvedett, s kellő kritikai értéktelét híján megfeledkeznek arról, hogy milyen következményekkel járt a harmadik világra nézve a liberálkapitalizmus, legalábbis napjainkig.” (II. János Pál a legutóbbi mexikói útján)

MEGLÁTOGATOTT MINKET AZ 'ŐSEGYHÁZ'!

(Az előző számunkban megjelent élménybeszámoló második fele)

Egy életkép a szegények életéből: a szülők és a nagyobb gyerekek dolgoznak, a legkisebb, 2 éves gyereke az 5 éves testvére vigyáz. A kicsi rosszul lett, a faluban otthonmaradt tehetetlen öregek nem tudtak segíteni. Az 5 éves hátra vette a kistestvérét és elindult vele a 10 km-re levő orvoshoz. Már a nagyja utat megtette, amikor Cedric véletlenül találkozott vele és segített neki. Micsoda küzdelem a létért, hogy egy 5 évesnek ilyen felelősség és teher jut belőle!

Újra és újra többéves szárazság pusztít. A hegyoldali erdők kivágása fölborítja a vízkörforgást, az eső egyből lezúdul, mivel nincs erdő, ami fölfogja, elmossa a talajt is, áradás pusztít, utána pedig szárazság, erodált talaj és éhínség marad.

A magyaros vendéglátás (egy ötgyermekes, egykeresős család szintjén) harmadik napján már megkérdezte: „Muszáj minden nap háromszor és ennyit ennem?” Az ajánlékokon és a diakepeken kívül csak egyetlen sportszattyorral jött, vonattal. Az egyik előadásán elmondta, hogy napi kétszer (11 és 17 órakor) kapnak enni a gyerekek az iskolájukban, valamint reggel egy pohár tejet. Erre valaki kioktatta, hogy ez nem egészséges. Nem fogta föl az illető, hogy nem futja többre.

Híruk nem televízió, plakátokon, hanem szájról szájra terjed. Vonzóak, mert a három nagy indiai vallásnál sokkal hangúlyosabban foglalkoznak szociális kérdésekkel. Előfordul, hogy egy egész törzs (azaz párszáz fős falucska) nevében jönnek előljárók: „A ti Istenetekben szeretnénk hinni.” Ez az őslakosság az utóbbi századok bevándorlói elől az őserdőbe és a hegyekbe húzódott. A kereszténnyé válni kívánókat három évig világi katekéták oktatják hetenként. Ezután egy évig egy pap is jár közéjük. Minden család kap egy Jézus-képet s konyhájában kis házi oltár előtt tanul imádkozni. Csak négy év után, az életük megváltozását látva, keresztelik meg az embereket.

Megkeresztelik azokat is, akiknek esetleg két feleségük van. Ilyenek már kevesen vannak, főleg idősök. Több évtized után válasszanak szét családokat? (Az egyik magyarországi beszélgetéskor egy-két fiatal fölháborodva kérdezte: Jézus mit szólna ehhez? Az evangélium szerint nem lehet két

feleség! Erre ő megkérdezte: S az evangélium szerint az egyház élhet olyan gazdagon, mint ma Európában?)

Nyugaton gyakran többistenhívőnek tartják az ázsiaiakat. Nem veszik észre, hogy nekik van több istenük, amelyeknek rabszolgálnak: a tévé, a pénz, az autó... Sajnos itt északon több van abból a fajta keresztényből, amelyik az anyagi növekedésben méri az életet, s kevesebb azokból, akik az emberi kapcsolatokban.

A kereszténnyé válás nem kultikus magatartásban nyilvánul meg („nem a szertartásokra járás, a nagy anyakereszt hordása a kereszténység”), hanem lelki és szociális magatartásban: átélni, hogy Jézus megtestesült közénk, életünkben részt vesz és föl emeli azt a föltámadásba. A kereszténység legfőbb elveként hirdetik a testvériséget: a szegény sem alacsonyabbrendű.

A hetvenes évek közepén kezdték, így már a saját neveltjeik tanítanak a kollégiumokban, akik közben állami főiskolát végeztek. A nem tanári szakon végzetek közül is visszatérnek dolgozni hozzájuk. A többség a falujába megy vissza. Sok a szerzetesi hivatás is, mindkét nemből. Az apácák nagyon aktívak a szociális munkában. Az oktatásukkal próbálják oldani a nők — ösidők óta — másodrendű helyzetét. Régen a többedik lánygyermekeket gyakran megölték. Az özvegynek meg kellett halnia a férje után a hamvasztáskor. A nők dolga a vízfordás, tüzelő előteremtése és az állatok takarmányozása. A falvakban a miséken gyakran mindent az asszonyok tartanak kézben, a táncotól kezdve a felolvasásig.

Nem kereste föl Magyarországon a hivatalos egyházvezetőket. Akik a szegényekben élő Jézussal törődnek, azokat az egyház teljes értékű képviselőinek tekintette. A közösségek és a hivatal közti konfliktust természetesnek találta. Elmondta, hogy a jezsuiták szeretnék visszajönni Magyarországra, de a Vatikán nemigen akarja, nem akar problémát. Szerke a világon túl politikusként tartja a Vatikán a jezsuitákat. Bezzeg azokkal a püspökökkel, akik megáldják a diktatúrát gyakorlatát, kesztyűs kézzel bánik. (Mára természetesen a jezsuiták is hivatalosan visszatérhettek Magyarországra).

Ennek kapcsán került szóba az erőszakmentesség. A megértést megkönnyítette, hogy mindketten jól ismertük a paraguayi jezsuita 'szent kísérlet' történetét. Elmondtam, hogy ott igazuk volt a jezsuitáknak, hogy az indiánok mellett álltak, szemben az

elnyomókkal, de Jézus erőszak, hatalom, fegyverek nélkül akarja a felszabadítást, azaz azt kellett (volna?) tenniük, hogy ott maradnak rabszolgáknak az indiánokkal együtt. Ebben élénken egyetértett. Véleménye szerint a megtörtént események közel álltak ehhez az eszményhez. A történelmi tényeket az ismert színdarabnál hűségesebben mutatja be 'A misszió' c. film. (Két-három évvel később már játszották is nálunk.) A béke világnapja jan. 1., de Indiában jan. 30., Gandhi meggyilkolásának évfordulója.

Ők is hasonló konfliktusokat élnek át, mint mi. Sokezer indiai vértanú van, de szentté avatott egy sincs. Miért nem tisztelhetik a saját szentjeiket? Az indiai egyház „katolikus, de nem római”. A saját nyelvüket, szimbólumaikat, imádságaikat, ünnepeiket, miseruháikat, táncaikat használják. A miseruha csak egy gyönyörű, kézzel hímzett, vállra vethető lepel; oltáruk alacsony fa asztalka, amely mögé törökülésben ül a pap, köréje a többiek. Bécsben megszólalták, amiért nem hajtott térdet a templomban. De ez a római szolgák gesztusa volt uraik előtt. Miért kellene a keleti tiszteletteljes meghajlást, amellyel ők Istent imádják, ezzel fölcserélniük?

Amint már említettük, egy idős, spanyol származású indiai jezsuita professzor, Louis Bermejo, könyvet írt a pápai tévedhetetlenségről. Ratzinger ezért megtiltotta, hogy tovább tanítson. (A könyv ismertetésére lapunk következő számaiban visszatérünk.)

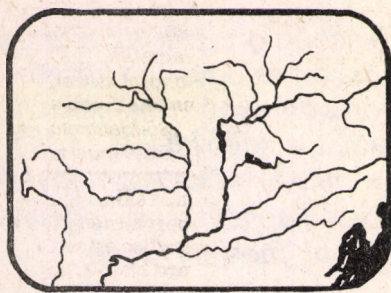
Szóba került az UNICEF is, amelynek termékeit a közösség tagjai évek óta árusítják. Ő az ottani tapasztalatai alapján úgy látta, hogy az ilyen nagy szervezet, bürokrácia, közel sem tudja olyan hatásfokkal segítségre fordítani a pénzt, mint a kis, elhivatott vállalkozások.

Veszélyes Indiában kereszténynek lenni? — kérdeztük. Bizonyos területeken kimondottan az, máshol csak egy mondas jelzi a veszélyt: „A hinduké Hinduszán, a muzulmánoké Pakisztán, a szikheké Thurkisztán, a keresztényeké pedig 'kripta'-isztán.”

Lehetséges kimenni dolgozni hozzájuk hosszabb időre, ha valaki bírja a klímát, megél az Európában szokásosnál kevesebb eledelen és a nyelvet hamar megtanulja.

- rK -

A Család Alapítvány számlájára (202-10809 MHB) ESP megjelöléssel érkező adományokat az Alapítvány tanzserek formájában eljuttatja ennek az indiai iskolahálózatnak.

Egyházi hírek

„A sokat üldözött, mégis a szelídséget hirdető P. Bulányi György piarista több munkatársával nagy rokonszenvet keltett a 4. Magyar Ökumenikus Találkozón” (amelyről lapunk előző számában beszámoltunk) — írja az *Életünk*, az európai magyar katolikusok lapja, júniusi számában. „Rá is gondolt a találkozó a zárónyilatkozat utolsó pontjában, így: 'Kérjük az egyházközösségeket, gyülekezeteket és kisközösségeket, hogy az egyház-üldözés következtében elszigetelődött lelkipásztorokat, valamint közösségeket kiengesztelődve, testvériesen fogadják be. Tiszteletünket fejezzük ki a válságos időkben otthon keresztényi felelősséggel helytállt testvéreinknek'.”

Levélpasztoráció a Csehországba deportált magyar munkáscsaládok között címmel a *Remény* c. pozsonyi katolikus hetilap július 8. óta folytatásokban közli Havasy Gyula nagysápi plébános visszaemlékezéseit.

„A magyarországi szlovák kisebbségnek nincs lehetősége szlovák nyelvű misét hallgatni” — mutatott rá Jan Sokol nagyszombati érsek a magyar segédpüspököket kérő levélre adott válaszában. Ezzel szemben mind ő, mind pedig két új segédpüspöke beszél és misézik magyarul — tette hozzá. (KNS)

Üldözött román és szlovák püspökökről ír a *Mérleg* 90/2. száma. Ján Korec szlovák jezsuitát 1951-ben szentelték titokban püspökké, 1959-től 1968-ig börtönben volt. „A prágai tavasz idején az egyetlen katolikus hetilap, amelyet az állam szigorú ellenőrzése alatt tartott, valóban katolikus újsággá vált. Felbomlott a békepapok állami szervezete. ... A 'baráti hadseregek' bevonulása után a békepapok mozgalmá *Pacem in Terris* néven ismét megkezdte tevékenységét, az állam megint felügyelete alá vont püspököket és papokat. De mi leráztuk a félelmet és folytattuk munkánkat... lelkigyakorlatok százain. ... Földalatti folyóiratokat és könyveket sokszorosítottunk, megalapítottuk a keresztény családok titkos mozgalmát. A fiatalok könyveket csempészték át a határon. A rendőrség figyelt, őrizetbe vett és vallatott bennünket. Lassanként megszokták már ezt a fiatalok. 1976 óta engem harmadszor idéztek be a rendőrség. ... Közép-Európában sok nemzetiségi probléma volt a múltban is. Nem szabad ehhez visszatérni. Ellenkezőleg, teljesen új, nemzetközi kapcsolatteremtéssel kell föllépnünk ... Európa egyesítéséért ... lengyel, cseh, szlovák, magyar, osztrák stb. hívők, s ez óriási erő Közép-Európában.”

A kárpátaljai katolikusok kb. 85 %-a magyar, 8 %-a szlovák, 7 %-a német anyanyelvű. A kb. 65 ezer katolikusnak 1945-ben 48 papja volt, ma már csak 8, akik mind hetven éven felüliek. 1989 őszén 5 magyar pap ment ki hozzájuk misszióba. (*Remény*, júl. 29.)

Egy kis reformcsoport hatására a Romániai Ortodox Egyházban a decemberi változások után öt új fiatal, külföldi tanulmányokat végzett püspököt szenteltek és előrehozták a Nemzeti Egyházi Vezetőség újrávalását. (A vezetőségnek hivatalból résztvevője a Szent Szinódus 27 tagja, a további 45 tag választott pap és civil.) Mindez a hierarchia és egy kicsi, de befolyásos

Javaslatlétel a Menekültügyi Konferencia (Koppenhága) fórumán

1. A Romániából Magyarországra-Nyugatra irányuló kivándorlás ellen növekvő intenzitással tiltakoznak a romániai magyar kisebbség vezetői és tömegei, mert ez a folyamat gyengíti az emberi jogaiért és az önrendelkezésért küzdő népcsoport esélyeit. Ezért nem kívánatos, hogy a végleges kivándorlással járó „menekülést” a menekültügyi világszervezetek bármi módon segítsék, tehát végleges kivándorlást anyagilag se támogassanak.

2. Kívánatos ugyanakkor a „temporalis asylum” (ideiglenes menedék — a szerk.) rendszerének megvalósítása a következő esetekben:

a) Romániai (erdélyi) lokális etnikai konfliktusok idején a veszélyeztetett — nem erőszakos eszközrel küzdő — személyeknek biztosítsanak Magyarországon 3-6 hónapos asylumot arra az időszakra, amíg a konfliktus lecsendesedik, s biztonsággal hazatérhetnek. Ne tegyék azonban lehetővé az ilyen címen való végleges kivándorlást, mert az már nem menekültügy.

b) Segítsék a magyarországi kórházakat és humanitárius műhelyeket a Romániából kórházi ellátás végett érkező román és magyar nemzetiségűek ellátásában. Mivel havonta ezres nagyságrendű igényről van szó, sem a kórházak, sem a segélyszervek nem képesek már a feladattal megbirkózni. (Közösségünk havonta 1000 USD összegben támogat gyógyulást kereső súlyos betegeket s ennek többszöröse lenne szükség. Jelenlegi kiadásainkat a Norvég Evangélikus

Egyház nagyvonalú segítsége teszi lehetővé.) Az ilyen támogatás a temporalis asylum fogalomkörébe tartozik, mert egészségügyi okból menekülnek, nem végleges kivándorlási szándékkal. Gyógyulás után hazatérnek.

c) A romániai magyar nemzetiség egyik legégetőbb gondja a magyar nyelvű főiskolai oktatás hiánya. Ezért ezek menekülnek Magyarországra, hogy itt tanuljanak. Magyarországon csak tört százalékat képes befogadni, s egyetemre felvenni. Ezért kérjük, hogy

— támogassák a Magyarországon tanuló kisebbségi diákokat azzal a feltétellel, hogy ha szülőföldjükön az egyetem megnyílik, hazatérnek;

— mindenekelőtt támogassák a keresztény egyházak öntevékeny egyházi főiskolai programját — mint amilyen a mellékelt angol intenzív egyházi főiskolák tervezete.

3. Az előadottakból nyilvánvaló, hogy a magyar kisebbség kivándorlása mögött valós gondok vannak, amiket az európai szemléletű emberi jogi kisebbségi autonómia alapján lehet csak megoldani. Ezért szükséges, hogy a nemzetközi emberjogi szervezetek folyamatosan ellenőrizzék, dokumentálják és befolyásolják a romániai kisebbségek autonómiájának jogi helyzetét.

A segítségkérés közvetítésére többek közt vállalkozik a javaslattevő közösség, melynek címe: Megbékélés Közössége, 1146 Budapest Thököly u. 44. Telefon: 1416-602.

Budapest, 1990. június.

Németh Géza

Csángó magyarok 1982-es levele II. János Pálhoz „Minthogy minden betűje ma is szomorúan aktuális...”

„Szentséges Atyánk!

Mi szegény Kákavai és Nagy Pataki és más falvak és magyarok, a mi nyelvünkön csángó magyarok ... nagy keserűségben vagyunk oly formálag, hogy az magyar anyai Nyelvet el akarják minden képpen tiltani, mert az szentmise előtt való imádságokat oláhu végezi az kántor, az énekeket hasonló képpen és az ifjak a meddig az oláh nyelven nem tudnak imádkozni, hát házasságra nem léphetnek, különösen más öregeink vagy fiatal asszonyaink a kik oláhu nem értenek, el mennek hogy a gyónást el végezzék, azok mind el vannak az gyóntató széktől üldözve és arra nézve sokan el hagyták az templomba menést vasárnap és ünnep napokon, ez előtt elmentünk többen hozzájuk és kértük hogy hagyja meg a mi anya nyelvünköt és az volt a felelet, hogy bé jelent a miniszterséghez, hogy mű az magyar nyelvet nem akarjuk el hagyni.

Immár rég óta hogy ilyen pásztor kéz alatt bolyog a nyáj... Hejában könyörgünk a Jási Püspök szent földi helytartójához... hogy könyörüljön meg rajtunk és adjon nekünk nyelvünk béli magyar papot. ... Szentséges Atyánk kegyeskedjél minket át csatolni az erdélyi egyházmegyékhez, vagy elrendelni, hogy küldjenek onnan a mi számunkra magyar papot.... (kb. ezer aláírás)”

(Részlet az *Életünk* 1990. július-augusztusi számában közölt levélből)

egyházi reformcsoport (a Reflexió és Megújulás az Ortodox Egyházban) közötti tárgyalások eredménye. Ez a csoport január 12-én lépett színpadra, tizenegy pap és értelmiségi szervezésében. Köztük van két vezető romániai teológus, Prof. Constantin Galeriu és Prof. Dimitru Staniloaie. Az egyik új püspök, Daniel Ciobotea (Temesvár püspöke) is a csoport tagja. A csoport céljai közé tartozik a kommunista kormány ajánlására kinevezett egyházi ve-

zetők lecserélése fiatal, dinamikus személyekre. Míg egyesek az egyházi vezetők szolgalelkűségét a Ceausescu-rendszer iránt az üldözött papok és civilek elárlásának tekintik, addig mások azzal mentegetőznek, hogy bizonyos kompromisszumok nélkül az egyház teljesen jogfosztottá válhatna volna, mint Albániában. (*Vajon nem ez lenne az egyház természetes és Jézustól megöndölt állapota? — a ford.*) (KNS)

Fogyatékos gyermek anyja vagyok

Anna Maria von Lossow
előadását, amelyet a XIV.
Nemzetközi Családügyi
Kongresszuson tartott,

a Mérleg fordításában és szíves engedélyével
közöljük. A forrás a „Süddeutsche Zeitung”,
amelynek a szerző külső munkatársa.

27 éves, többszörösen — egyebek között szellemileg is — fogyatékos fiatalember édesanyja vagyok. Szívesen elmondanám e 27 év egész történetét, de erre nincs idő. Megpróbálom majd uralkodni az érzelmeimen. Először is az adatok: fogyatékos gyermekünknek Konstantinnak hívják, szellemileg, testileg és beszédkészségét tekintve fogyatékos, ún. súlyos fogyatékos, de megtanult ülni és járni, szobatiszta, tud egyedül enni, öltözni és vetkőzni, sőt a templomban ő is velünk mondja a Miatyánkot. Tanult egy kis asztalossgót és most naponta 9-től 17 óráig egy — tőlünk 260 kilométerre levő — asztalosműhelyben dolgozik egy szellemileg fogyatékos felnőttek számára szervezett otthonos, falusi közösségben. Hála Istennek, fogyatékosága nem teljes, részben átviláglik egyénisége. Konstantin jóképű fiatalember, húga és szülei iránt odaadón gyengéd, s megvan benne a legszebb emberi tulajdonság: tisztá szívből tud örüdeni. Mielőtt lényem mélyé és gazdaggá teszi életünket — de ez egyáltalán nem egyszerű.

Mikor valakinek szülés után fogyatékos gyermeket helyeznek a karjaiba, akkor egy világ változik meg. „Hirtelenül és váratlanul”: ezeket a szavakat a halál felfoghatatlanságával kapcsolatban szoktuk használni — én azonban ezt a zuhanást, a gyermekre való várakozás mennyországból való lezuhanást az első gyermekemmel kapcsolatban életem át. Semmi tapasztalatom nem volt erre az életformára vonatkozólag. Nem volt menekvés.

Tudom, nem egyedi sors ez. Mégis, az első szakadéknak, amelybe beleestem, az volt, hogy a környezetemben semmihez sem hasonlíthattam a helyzetünket. Fiatalok, gondtalanok, egészségesek voltunk, tele tetterővel. Boldog házaspár voltunk, örültünk, hogy gyermekeink lesznek, hogy családot alapítottunk. Saját magunk választotta esküvői igénn ez volt: „Tudom, hogy te mindent megtehetsz, és senki téged el nem fordíthat attól, amit elgondoltál.” (Jób 42,2) Előre sejtettük volna a ránk váró szerencsétlenséget?

A fogyatékos Konstantin úgy érkezett hozzánk, hogy egyáltalán nem volt tekintettel képességeinkre, erőnkre, anyagi helyzetünkre. Küzdöttünk magunkkal, küzdöttünk fiunk életéért, de küzdöttünk a saját teljesítőképességünkkel, tehetetlenségünkkel, barátaink és rokonaink gyanútlanosságával és az orvosok tanácsatlanságával is. Kérdéseket tettünk föl, segítséget kerestünk, mindent meg tettünk, hogy ezt a fogyatékossgát gyógyítsuk. Hosszú, többnyire eredménytelen út volt ez, de szükség volt rá a megismeréshez, az éréshez — ahogy akkoriban gyakorta mondogatták nekünk. A pokolba kívántuk ezt az „érést”, nem akartunk érní ezen az áron — egészséges gyereket akartunk és szívesen maradtunk volna éretlenek.

Következett a lázadás, az Is-tenben való csalódás, a miért? keresése, azután pedig csatába szálltunk a gyermek megmen-teséséért. Ilyenféle gondolatok kergették egymást bennünk: szerencsétlenség történt, segítségre szorulunk, a segítség meg fog érkezni! Vártuk a segítséget, de az csak váratott magára. Senki sem jött, aki ezt mondta volna: „Segítetek nek-tek, a dolog rendben lesz.”

Megfagyott körülöttünk a lég-kör. Rokonok, barátok, szomszédok, munkatársak, főnökök, a háziorvosunk, a plébános, akinél minden vasárnap azt hittük, hogy olyan jól értjük — most talán rohantak hozzánk?

Nem! Csak itt-ott észleltünk csekély, nagyon csekély közeledést, de az emberek nekünk akartak segíteni, a szü-

lőknek — a gyermeket, a fogyatékos gyermeket egyáltalán nem fogadták el, ezt nekünk magunknak kellett megértetnünk e jóakarató emberekkel. „Isten nem veszi le a vállunkról a terhet, hanem megerősíti vállunkat”, hallottam nemrég a rádióban. Amikor azonban fogyatékos gyermekünknek nem jutott hely a barátainkkal, rokonainkkal való kapcsolatunkban, akkor szülői mi-voltunkban éreztük magunkat lealacsonyítva.

Először a mindennapokkal próbáltunk megküzdeni, a nappalokkal és az éjszakákkal, mert éjszaka minden más, nagyobb a csend a szenvedő gyermek körül, tudatosabban érezzük a tehetetlenségünket. Amint a kimerültség első hulláma ránk tört, Konstantint egy egyetemi klinikára vittük. A diagnózis olyan volt, mint egy ítélet: „Teljesen reménytelen eset — mondták — ez a gyerek soha nem fog ülni és járni, sőt fogai sem lesznek. Sok gondjuk lesz vele.” A gyerekekkel a karunkban ott álltunk a férjemmel a hamburgi járdán és sírtunk.

Ahogy teljesen üressé lettünk, nagy békesség költözött belénk. Egyre nagyobb lett a távolság köztünk és a boldogabb szülők között. Világossá vált előttünk, hogy ez a gyerek soha nem lesz olyan, amilyennek szeretnénk volna. De szüksége volt ránk, sokkal inkább, mint bármely más gyereknek. Eltökléltük, hogy olyan környezetet teremtsünk számára, amelyben növekedni és fejlődni fog. Tudják-e, hogy hová vezet ez? Megváltozik az ember, megkeményednek a vonásai, hogy a fogyatékos Konstantinnak életeret teremthes-sen. Védjük őt és fogyatékoságát a rokonsággal szemben, a baráti körben, végül az ABC-áruház-ban — és közben elvesztettük áramvonalas for-mánkat. Két tábor keletkezett. Egyesek megbot-ráncoltak és eltávolodtak, mások éppen a fogyatékos gyermek miatt jöttek hozzánk. Hármában az édesanyámmal neveltük föl ezt a gyereket lépésről lépésre — óvatosan, anélkül, hogy a gyors fejlődés iránt a legcsekélyebb „igény” tá-masztottuk volna. Közben sok váratlan és meg-indító öröm ért bennünket, kimondhatatlanul mély örömek, amelyek azonban oly szerények voltak, hogy mások nem érthették meg. Például rokonainkkal és barátainkkal Konstantin életé-nek huszonhét éve alatt nem sikerült elhitet-nünk, hogy milyen örült boldogok vagyunk, ami-kor Konstantint hazaengedik szabadságra — ezt egyszerűen nem hiszik el nekünk. Körülbelül ti-zzenhét éves volt Konstantin, amikor úgy döntöt-tünk, hogy elengedjük a szülői házból. Ez nem

— itt levágandó —

MEGRENDELŐLAP

Az előfizetési díj postaköltséggel együtt az 1991-es hat számra egy példánynál 210 Ft.

Közösségi folyóirat vagyunk, valószínűleg sokan választják a csoportos előfizetést (a postaköltség csökke-nése ill. a terjesztői kedvezmény miatt sokkal olcsóbb) lehetőségét. Az egy címre előfizetett példányszámtól függően az 1991 évi előfizetési díj példányonként:

1 példányos csomag 210 Ft
2-4 példányos csomag példányonként 190 Ft (előfizetési díj 380- 760 Ft),
5-10 példányos csomag példányonként 170 Ft (előfizetési díj 850-1700 Ft),
11-20 példányos csomag példányonként 160 Ft (előfizetési díj 1760-3200 Ft),
22-28 példányos csomag példányonként 150 Ft (előfizetési díj 3300-4200 Ft).

Megrendelem az „Érted vagyok”-ot 1991-re példányban.

Az előfizetési díjat, Ft-ot, ugyanarra a címre, mint ezt a levelezőlapot, ezzel egyidőben elküldtem.

Megrendelő neve:

Irányítószám:

Település:

Utca, házszám:

Dátum:

Aláírás:

Amennyiben nem saját címére (hanem például külföldi magyar ismerősének) fizet elő, kérjük, töltsse ki az alábbi részt.

Az előfizetett példányokat kérem a következő címre kézbesíteni:

Címzett neve:

Ország:

Ir. szám:

Település:

Utca, házszám:

Gondolkodni, vagy engedelmeskedni?

(Peter Weir:
Holt Költők
Társasága)

A színhely egy neves amerikai tanintézet. Bűszkén mondja az igazgatója: „Nálunk a legjobb a továbbtanulási arány!”. Megtudjuk, hogy az iskola Négy Talpköve: a Hagyomány, Becsület, Fegyelem, Érdem — és hogy miként hangzanak ezek a fiúk szerint: Hányadék, Beszarás, Fickósság, Élvezet.

A film első perceiben megismerkedünk Neil Perryvel. Társaival beszélget, tele tervekkel, lelkesedéssel. Belép az apja, s közli: „Neil, beszéltem az igazgató úrral. Túl sok elfoglaltságot vállaltál: nem engedem, hogy részt vegyél az iskolai évkönyv szerkesztésében”. Neil kétségbeesik: „Apám, nem tehetem meg velük...”. Az apa kihívja fiát a folyosóra: „Ne feleselj velem mások előtt! Értetted? Majd ha kész orvos leszel és a saját lábadra állsz, akkor mehetsz a fejed után, addig csinálod, amit mondok. Világos?” Mondhat-e erre mást Neil, mint hogy: „Igen, bocsánat”.

Bekukkant a felvevőgép több iskolai órára is. Egyik helyen a fiúk, tanárjukkal együtt ’éneklik’ szavalókórusban: „agricola, agricolam, agricolae...”. Másutt a tanár intelmeit halljuk: „Aki nem adja be időre házi dolgozatát, annak büntetésből levonok egy pontot a félév végi érdemjegyből...”

Megismerjük Mr. Keatinget, az iskola régi diákját, aki most irodalomra tanítja Neilt és társait. Horatiust idézi tanítványainak: „Carpe diem. Ragadd meg a napot! Ne szürkületet bele az életbe, használjátok ki azt!” Meglepő dolgokat tanít. Például, hogy nem kell, sőt nem szabad elfogadni a tankönyvet, ha annak szerzője ostobaságokat tanít (sőt, ki kell tépni azokat a lapokat, amelyeken ilyenek olvashatók). „Akadémikusok seregei nyomulnak előre, akik kilóra mérik a verseket. Az én osztályom megtanul saját fejével gondolkodni. Mert bárki bármit mond, a szavak és az eszmék meg tudják változtatni a világot...”, mondja Keating, majd így folytatja: „Azt olvasom egyesek szeméből, hogy a múlt századi költészetnek semmi köze a közgazdaságtanhoz vagy az orvostudományhoz. Elárulok egy titkot. Azért frunk és olvasunk verseket, mert az emberi fajhoz tartozunk. Ez emberi faj pedig tele van szenvedéllyel. A tudományok némes dolgok, kellenek a létfenntartáshoz. De a költészet, a szépség, a romantika, a szerelem — ezek azok, amikért érdemes élni.”

Így tanít Keating. Tanártársa figyelmezteti: „Érdekes volt a mai órája. Elvezetett volt, bár némiképp veszélyes. Önt gyűlölni fogják...”. Keating: „Én csak önálló gondolkodásra akarok nevelni”. A társa erre: „17 éves gyerekeket?”

Elmondja Keating az osztályának, hogy miként alapították meg diákkorukban a „Holt Költők Társaságát”, s tanítványai nyomban követni akarják. Késő este, titokban oszonnak ki az elhagyott barlangba, ahol gyertya mellett verseket mondanak, olvasnak. Henry David Thoreaut idézik: „Kimentem a vadonba, mert tudatosan akartam élni. Fel akartam számolni mindent, ami nem volt az élet, hogy ne halálom óráján döbbenjek rá, hogy nem éltem.”

Az új tanár így magyaráz: „Ha olvasnak, ne azzal törődjenek, mit gondolhatott a szerző, hanem, hogy maguk mit gondol-

nak.” Tanítás közben egyszerre feláll az asztalra. „Miért álltam fel ide? Hogy emlékeztess magamat: mindig mindent meg kell nézni más szemszögből is. Innen fentről egész más a világ. Jöjjenek, nézzék meg maguk is!”

Máskor sétálnak a kertben. Egyre inkább lépést tartanak. Keating szóvá teszi: „Eleinte mindenki a saját tempójában lépkedett. Aztán meg egyszerre. Nehéz megőrizni önmagunkat a többiekkel szemben... Igényeljük, hogy elfogadjanak, de higgyék erősen, hogy meggyőződésük a sajátjuk, egyéni, még ha a nagy többség emiatt rossz szemmel néz is magukra, még ha a nyáj azt begeti is: nem helyes”. — Az igazgató később megkérdezi: „Mi volt ez itt az udvaron?” A tanár válasza: „Egy tétel bizonyítása volt: hogy veszélyes az alkalmazkodás.” Az igazgató: „Itt van egy kidolgozott tanterv, amely bevált.” — „En azt hittem, a fő cél az önálló gondolkodásra nevelés.” — „Ebben a korban? Ne nevetessen! Hagyomány kell nekik és fegyelem.”

A fiúk tanulnak. Verseket írnak. Gondolkodni kezdenek. Felszabadulnak. Neil megtudja, hogy a Henley Hallban előadják a Szentiváncsi álmat és szereplőket keresnek. A fiú ráébred önmagára: „Szerepelné fogok! Színesz akarok lenni. Mióta élek, először tudom, mit akarok. És most meg is csinálom, bármit is szól hozzá apám. Nem kell tudnia az egésztől. Ha nem szólok, legalább nem tudja megtiltani.”

Jön a próba, s Neil apja tudomást szerez róla. „Szándékosan félrevezettél. Hogy képzelted, hogy megúszhatod ezt? Megmondod, hogy kiszállsz.” Neil: „Nem lehet, apám, enyém a főszerep, holnap bemutató!”. — „Az sem érdekel, ha vége a világnak. Nagyon sok áldozatomba került, hogy ide járhas. Ne okoz csalódást!” — így Neil apja.

Neil tanárához, Keatinghez siet tanácsért. „Nekem a színészet minden. Csak apám nem érti. Megtervezte helyettem az életemet és sosem kérdezte, hogy mit szeretek”. — Keating igyekszik rávenni Neilt, hogy beszéljen még egyszer apjával, magyarázza el neki az egészet. Neil tudja ugyan, hogy az újabb kudarc volna, de megígéri. Keating kérdésére később azt mondja: beszélt vele, minden rendben. Mi érezzük, hogy nem, az lehetetlen lett volna. Jön az előadás, Neil, mint Puck, csodálatosan játszik. A darab nézői között ott van az apa, s nekünk összeszorul a torkunk: annyira féltjük Neilt. Reménykedünk, hogy játéka látán apja megenyhül, de tudjuk, hogy ez hiú vágy, az események kérielhetetlenül haladnak tovább a tragédia felé.

Vége az előadásnak, a közönség Neilt ünnepli, de a fiút viszi haza az apja. „Kiveszlek a Waltonból, beíratlak a Katonai Akadémiára, aztán a Harvardra: orvos lesz belőled!” Neil kétségbeesik: „Hadd mondjam el, hogy én mit szeretnék!” Az apja: „Folytatni a bohócokdást? Arról tegyél le! Akkor mit?” Neil: „Semmit!” Az apa: „Semmit? Akkor lefekhetünk.”

Ezután — még éjszaka — Neilt látjuk: felkel ágyából, apja dolgozószobájába megy. Majd apja zajra, dörrenésre riad. Késő. Neil nem rendelkezett életével, eldobta azt, ami nem volt az övé...

Felbolydul az iskola. Todd: „Az apja az oka,

az apja ölte meg.” Az igazgató: „Neil családjának kérésére vizsgálatot szándékozom lefolytatni. Számítok együttműködésükre.”

A fiúk: „Cameron köpött.” Cameron: „Ha van egy csepp eszetek, azt csináljátok, amit én. Beszéljétek. Nem mi kellünk nekik. Mr. Keating kell, ki más. Csak nem gondoltatok komolyan, hogy ezt megússza? Ó tömté a fejünket ezzel a hülyeséggel. Ha nem jön Keating, Neil ülne a szobájában és tanulná a kémiát, orvosnak készülné.”

Megindul a vizsgálat. A fiúkkal, a szülők jelenlétében, az igazgató aláírja: „Tudomásom van róla, hogy Mr. Keating bátorította Neil Perryt a színjátszói tevékenységre, noha tudta, hogy az ellenkezik Neil szüleinek határozott kívánságával. Mr. Keatingnek a tanári helyzetével való bűnös visszaélése közvetlenül vezetett Neil Perry halálához.”

Az osztályban már az igazgató tartja az irodalomórát. Keating távozóban áthalad a tantermen. Todd felkiált: „Mindenkivel aláírták, Mr. Keating! Higgye el, kérem, így volt.” Feláll az asztalra, s — az igazgató haragos tiltakozása ellenére — ebben többen követik. Sokan, de nem mindenki.

Keating: „Köszönöm, fiúk. Köszönöm.”

Eddig a film. Vége. Kimegyek a moziból és annyi minden jut az eszembe. Az, hogy sokan akarnak valami szépet, jót, és nem tehetik. Nem lesznek öngyilkosok, csak boldogtalanok.

Fontos dolog önmagunk keresése. Segítették-e, segítettek-e ebben nekünk és segítünk-e mi másoknak, gyermekeinknek, felebarátainknak? Eszembe jut az „Erény-e az engedelmeség?” c. könyv is. Arra jutok: ha ilyen tanítók tanítanak, talán boldogabbak lennének és nagyobb örömeire volnának másoknak, embertársainknak, közösségünknek...

György Lajos

„Papa, én nő vagyok!”

A báránybőrbe bújt farkastól megmenekül az utolsó pillanatban a kislány, de a néző nem menekül meg. A film egy lányait egyedül nevelő apa kínoldásait mutatja be, ahogyan serdülő lányait az igazi szerelem megvárára igyekszik rávenni és az éretlen csövestől, valamint a nőcsábász egyetemistától kalandosan megmenti. A kislánynak egyre inkább van magához való esze s az apa is eljut végül oda, hogy nem a kézi távirányítás a megoldás (amihez ráadásul félig detektívnek, félig színésznek, de mindenképp gazdagnak kell lenni), hanem a jó nevelés, amely után azzal bocsáthatja randevúra a lányát: „Bízom benned!”

Igazán öröndetes, hogy a film végig telt házai ment, noha nem volt benne egyetlen verekedés vagy vetkőző jelenet sem, csak sok nevetés és szép érzelmek. A happy end sem maradt el, a kislány nemet mond a skatulyából kihúzott, gazdag, okos, gálás, sportos szőhámosnak.

De a néző nemet tud-e mondani a film rejtett reklámjának? Normális emberek életkerete helyett a film az amerikai felső tízezer életformájába csomagolja a történetet. Ez sajnos nem ritka. A sok komikumból erre nem jut: ezt az életformát nem parodizálja a film. (Például az „Istenek a fejükre estek” I-II. csodálatosan parodizálja a gazdag északi civilizációt.) A történettel lekötött nézőnek öntudatlanul is beszuggérálja, hogy a nővé válás egy kamaszlány esetében az amerikai felső tízezer cipőit, ruházatát, fodrászatát, mulatóit, kocsijait, kedvteléseit jelenti. Ha valami problémád van a kamasz lányoddal, kedves magyaráz, hát vedd tudomásul, hogy a megoldás első lépése a sokkal több pénz, mert igazi boldogság csak azokban a csillogó magasságokban létezik — sugallja a jó film bőrébe bújtatott hazug reklámfarkas.

— lányát nem egyedül nevelő apa —

TARTALOM

Önkormányzat

- Önkormányzás a Bokorban és a társadalomban 2
Keresztényként pozícióban? 2
Zöld lesz-e az önkormányzatunk? 3

Globális látás

- Nemzetközi környezetvédelmi sajtószemle 3
A Családi Jogok Nemzetközi Egyezménye (támogatható) . . . 3

Concilium Kongresszus

- Elisabeth Schüssler Fiorenza, Christian Duquoc vitaindítói . . 5
Bokor hozzászólások ezekhez ill. Moltmann cikkéhez . . . 6

Békesség

- A Család Alapítvány román-magyar családi hétvégeje . . . 6
Egy radikális békeegyház: a Hutteri Testvérek 10

Hitoktatás

- Bulányi György: Gondolkodástan és hittan 11
Kishitűség-oktatás? Javaslat a szülői jogról (támogatható) . 11
Garay András: Mit, ki, hol? 12

Egyház

- 12 éve halt meg a mosolygó pápa 13
Hét éve fogságban (szolidaritási levelezőlap) 13
Mondjon le a püspök (nyolc pap levele); Keresztény hírek . 14

A Szerelem művészet!

- A Hajnal Leánya (folytatjuk) 15

Kották

- Lázár Mihály üzenete 17
Ne rejtőzz el; Romlás ellen való ének (Dinnyés József) . . 18

Lelkiismereti tiltakozás

- Civil szolgálat a gyakorlatban; Karitatív CO; Kopjafa . . . 19
Újra a konstantini csapdába esünk?; Alba Kör javaslat . . . 20

Gyerekeknek

- Mese, rajzpályázat, kukaügyi ismeretek, színező képeslap . 21

Ifjúsági

- Erdélyi tábor; hét országra szóló kerékpártúra; rejtvény . . 22

Leveled jött Istentől

- Bibliamagyarázat a vasárnapokra (Kovács T., Barcza B.) . 23

Isten az éhezők oldalán áll!

- Meglátogatott minket az 'ősegyház'! (2. rész) 27

Környező magyarság

- Németh Géza: Menekültügyi javaslat 28
Csángó magyarok levele a pápához; egyházi hírek 28

Egészség

- Fogyatékos gyermek anyja vagyok 29
Az első napok mérge 30
Egyetlen méter új autópályát se! (EYFA koncepció) 30

Film

- György Lajos: Holt költők társasága; Papa, én nő vagyok . 31

A címlapemlékmát Magyar Mihály, a rovatemlékmákat Garay Dóra készítette.

Ne tegyük tönkre a gyerekek lelkesedését!

Csökken a papír ára — no nem az Ápisz-ban, hanem a MÉH-ben. Egy kg újságpapírért az eddigi két forint helyett csak egyet fizetnek. A papírgyárak nem igénylik a használt papírt, mert nincs kereslet az újrahasznosított papírra. A gyerekek környezetvédő lelkesedését és zsebpénz szerzését így tesszük tönkre. Mintha a felnőttek azt mondanák nekik: összegyűjthetitek a papírt, de nekünk nem kell a belőle készült újrahasznosított papír. *(Gaia-sajtószemle nyomán)*

Környezetkímélő papírra készül

Köszönjük a szerzők, a szerkesztők és a sokféle segítő ingyenes szolgálatát. Köszönjük a bátorító kritikákat, javaslatokat és biztatásokat. A lap esetleges jövedelmét a Család Alapítvány szociális célokra fordítja.

„Érted vagyok” (Exodus 3,14) Közösségi és családi folyóirat

I. évfolyam 3. szám
Megjelenik kéthavonta
Szerkeszti a Szerkesztőbizottság
Főszerkesztő: Simonyi Gyula
Főszerkesztő-helyettes: Garay András

Lapalapító: Család Alapítvány
Számalszám: 202-10809
Magyar Hitelbank Rt. Bp.V., József A. u. 5—7.
Felelős kiadó: Bisztrai György,
az IROTRON Kft. ügyvezetője

Kiadóhivatal: 1476 Budapest Pf.40
Szerkesztőség: 8002 Székesfehérvár Pf.148

Előfizetés és terjesztési ügyek:
Kaszap István, 2119 Pécel, Mikszáth K. u. 10.
Előfizetési díj 1991-re (postaköltséggel):
belföldre ill. Romániába, Szovjetunióba, Cseh-szlovákiába 210 Ft; egyéb külföldre 1200 Ft.
Nyugati előfizetés: Pfr. Rupert Scherr
A-2424 Zurndorf, O.B.Hauptstr. 14.
Előfizetési díj Nyugaton (postaköltséggel)
1991-re 29 DM.

A konvertibilis előfizetési díjak az ESP indiai keresztény iskolát támogatják.

Romániai előfizetés (postán küldve) 1991-re
120 lej a Marosvásárhelyi Római Katolikus
Plébánia címén: Parochia Romanu Catholici-
ca, Ilonka Géza, Tîrgu Mures, str. P-ta Tran-
da Firilor Nr.61. Jud.Mures Cod.4300.
A romániai előfizetési díjakat a plébánia az ottani
magyar rászorulóknak megsegítésére fordítja.

Aki 3000 Ft támogatást ad a lapalapító, a
Család Alapítvány számlájára, annak **állandó
tisztaletpéldányt** küldünk. Az Alapítvány-
nak befizetett összeg a **SZJA adóalapból le-
vonható!** Támogatóink eszméinkkel nem üt-
közö hirdetését szívesen közöljük.
Nyugatra 200 DM vagy nagyobb támogatás
esetén küldünk állandó tisztaletpéldányt.

A lap az „Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok”
(Mt 10,8) szellemében szerzői honoráriumot
nem váró írásokat közöl.
Minden frásért szerzője felelős és nem feltét-
lenül a szerkesztőség véleményét fejezi ki.
Az „Érted vagyok”-ban közölt anyagok (a szer-
ző hozzájárulásával) tartalmi torzítás nélkül
szabadon közölhetők, a forrás megjelölésével.
A szerkesztőség ezúton kér az újraközlés ese-
tén tisztaletpéldányt.
Kéziratokat nem őrzünk meg s nem küldünk vissza.

Környezetkímélő papíron jelenik meg.

Készíti a Vörösmarty Nyomda
Felelős vezető: Papp Károly igazgató
Cím: Székesfehérvár, Irányi D. u. 6. 8000
ISSN: 0865-8021

„Érted vagyok” (Exodus 3,14)

Monthly newspaper of „Family Foundation” for
communities and families, about gospel, charity,
third world, ecology, nonviolence, family life,
education, and radical renewal movement in the
hungarian catholic church.

Editor: SIMONYI Gyula.

Address: H-8000 Székesfehérvár, Jókai u. 18.
HUNGARY

Made on recycled paper.

The materials published by the „Érted vagyok”
can be re-published free, without distortion of
contents. The editorial board hereby asks for
complimentary copies in case of re-publication.